

LJUDSKI TEDNIK

CENA 20 lir, 6 din

TRST 25. avgusta 1949

LETO ČETRTO številka 180

Poštnina plačana v gotovini.

Spedizione in abb. post. II. gruppo

OB IZMENJAVI NOT

V zadnjem času je sovjetska vlada izročila jugoslovanski vladi dve noti. V eni skuša sovjetska vlada prevladati odgovornost pred zgodovino, da je prepustila koroske Slovence nadaljnemu zatiranju in germanizaciji, od sebe na vlado FLRJ, v drugi pa zuova jemlje v zaščito aretirane belogardiste - sovjetske državljane, ki so v resoluciji informbiroja dobili vzpodbudo za vohunsko in diverzantsko delovanje na škodo socialistične graditve v Jugoslaviji. Za odnos sovjetskih voditeljev do majhne socialistične dežele je značilen predvsem ton obeh not. V notah kar mrgoli psovok, žalitev in groženj. Takšnega slovarja ne najdeš nikjer v mednarodni diplomatski korespondenci. Takšnega slovarja sovjetski predstavniki niso uporabljali niti ne uporabljajo v korespondenci s fašističnimi deželami, niti z nobeno imperialistično državo. Obe noti sta imele sebi primeren odmev tudi v Trstu. Celotno reakcionarno časopisje je polno komentarjev z najrazličnejšimi zaključki, katerih naloga je kovati iz omenjenih dveh not kapital za stvar mednarodne in domače reakcije. Kominformistični tisk pa se poslužuje po svoji praksi v prvi vrsti klevet in žalivk iz omenjenih not, da z njimi pred demokratično javnostjo «dokazujejo» izdajstvo Jugoslavije.

Jugoslovanska vlada je na obe noti odgovorila. Jugoslovanska odgovora sta dva zgodovinska dokumenta, ki ju za razliko, od potvarjanja dejstev in kopičenja klevet, žalivk in groženj v sovjetskih notah označuje resnicoljubnost, verodostojnost, socialistična dostojnost in ponosna zavest Jugoslavije, da brani načela marxizma in leninizma pred odkloni kominformistov ter da brani pravilne in demokratične odnose med socialističnimi državami.

Kominformistični krog v raznih državah in pri nas si prizadevajo, da odgovori vlade FLRJ na sovjetske note ne bi prišli do širokih množic, istočasno pa napihujejo pa nalogo kominformistične centrale lažljivo in klevetniško in hysterično vsebino sovjetskih not. Toda resnici ne morejo in nikoli ne bodo mogli zapreti pot, pa naj bodo njihova prizadevanja v tej smeri še tako intenzivna, še tako ubrana nameni mednarodne reakcije.

Ko glasilo komunistične partije Jugoslavije «Borba» komentira smisel in cilje zadnjih dveh sovjetskih not, pravi: «Noti vlade ZSSR sta usmerjeni na to, da bi postavili socialistično Jugoslavijo «izven zakonov» ter tako legalizirali in opravičili dosežanje protijugoslovanske ukrepe, kakor tudi nadaljnje protidemokratične ukrepe, ki jih načrtno pripravljajo proti Jugoslaviji. Zlasti sedaj jim je potrebno opravičiti svoje udestvovanje in svoje nedemokratične metode pred ljudskimi množicami lastnih dežel in delavskim gibanjem v svetu, ker je čedalje več takih, ki prihajajo na podlagi lastnih izkušenj do prepričanja, da so ukrepi proti naši državi krivični. To je razvidno iz lažnega in napihnjenega propagandnega hrupa, ki so ga zagnali ob prvi noti, razvidno je iz tega, da ji je pripisala sovjetska propaganda «svetovno-zgodovinski» pomen in da skuša z njo dati pobudo za nadaljnji protijugoslovanski hrup v vseh informbirojevskih krogih.

Toda mimo vseh podobnih poizkusov bo prodrla v svet resnica že s samim obstojem nove Jugoslavije, z zmagovito graditvijo socializma v njej, s premočrtnostjo njene demokratične in internacionalistične zunanje politike. Za to pa skrbijo narodi Jugoslavije in njihovo politično vodstvo in komur je njih prekaljenost in požrtvovalnost v borbi za zmago socializma znana, ta ne more niti za hip podvomiti o tem, da ne bi stvar, za katero se bore, tudi triumfirala.

V križnem ognju mednarodne reakcije in kominforma na Tržaškem ozemlju, ki je naperjen proti narodom Jugoslavije na njih polji v socialistično bodočnost, je treba ohraniti vero in zaupanje v jugoslovanske narode in njih vodstvo ker so že dokazali najbolj s svojo borbo za osvoboditev, da so zaupanja vredni. In ker je isti križni ožen naperjen v nič manjši meri proti slavnemu demokratičnemu gibanju Tržaškega ozemlja, se je treba z borbenostjo jugoslovanskih narodov boriti za utrjevanje enotnosti našega demokratičnega gibanja in za čistost njegove revolucionarne vsebine.

4 septembra

se bomo poklonili
bazoviškim mučenikom

KMALU BODO STISKALI GR OZDJE

(foto Magajna)

KRONIKA

V Beograd je prispel novi avstrijski poslanik Karl Braunias.

Naměstnik jugoslovanskega zunanjega ministra, ki je prišel v London zato, da bi obrazložil namestnikom zunanjih ministrov jugoslovansko stališče o mirovni pogodbi z Avstrijo, se je vrnil v Beograd.

V ZDA so izdali ukrep, da ne more nihče priti v ZDA, ki bi lahko povzročil škodo ZDA.

V Berlinu so se ponovno sestali vsi štirje vojaški poveljniki v smislu navodil pariške konference zunanjih ministrov. Sovjetski poveljnik je predlagal uvedbo stikov med obema berlinskima območjema svetoma. Britanski poveljnik je odklonil podpis za osnutek takega postopka.

V Cile so proglasili obsedno stanje zaradi nemirov, ki jih je povzročilo zvižanje splošnih tarif.

Madžarski parlament je soglasno odobril zakonski načrt za novo ustavo.

Zasedanje Glavne skupščine OZN se bo začelo 20. septembra v Lake Successu. Na dnevnem redu bo okoli 80 vprašanj, med njimi bivše italijanske kolonije in položaj v Grčiji.

V Beograd je prispela mislija Mednarodne banke, da preuči predloge jugoslovanske vlade glede prošnje za posojilo.

Britanska komunistična partija je izdala svoj volilni program, v katerem zahteva znižanje kreditov za narodno obrambo, odstop od bruselskega in atlantskega pakta, posteno in konkretno izvajanje angleško-sovjetske prijateljske pogodbe, odpoklic angleških čet iz Grčije itd.

Potem ko je Zarubin na zasedanju zunanjih ministrov v Londonu odklonil angloameriški predlog statuta za slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji, so se pogajanja usmerila v smislu kompromisa. Opogumljena avstrijska vlada pa je že, čeprav premagana država, začela postavljati pogoje, pod katerimi je pripravljena sprejeti mirovno pogodbo.

V Rim je prispela stalna diplomatska delegacija republike Albanije.

V sovjetski coni Nemčije se pripravljajo osnovevanje bloka anti-fašističnih strank. Blok bo deloval v duhu ustave, ki jo je odobril tretji kongres ljudstva.

V London je prispela delegacija Malte iskat pomoči za težak položaj na otoku. Britanski tajnik za kolonije delegacije ni hotel sprejeti. Zdi se, da se za Malto, to važno strateško točko v Sredozemlju, v posebni meri zanimajo ZDA. Pripravljene so ji dati dolarje v zameno za uporabo baz za vojne ladje.

V deželah britanskega imperija je čutili vedno večje pomanjkanje najpotrebnejših življenjskih potrebščin.

V V. Britaniji primanjkuje najbolj mesa, maslo, sladkor, mlečni izdelki in milo.

V Parizu je bila spominska svečanost ob priliki pete obletnice osvoboditve Pariza.

Bevin je v Londonu obiskal transjordanskega kralja Abdulaha in se z njim razgovarjal o vprašanjih srednjega vzhoda.

Proračun OZN za l. 1950 predvideva 44.314.398 dolarjev in je za 605.295 dolarjev višji od lanskega. Največji del bo šel za vzdrževanje sedeža organizacije in raznih komisij.

Zadnje dni doživlja svet zelo veliko elementarnih nevarnosti. Velikemu potresu v Ekvadorju, kjer je zgubilo življenje več deset tisoč ljudi, so sledili potresi v Turčiji in na Koreji. V Franciji pa je zaradi velikanske suše izbruhnil v bližini Bordeauxa gozdni požar, ki je eden največjih, kar jih pomni Evropa. Požar še vedno traja.

Madžarski parlament je izvolil za predsednika prezidija parlamenta dosedanega predsednika republike Szakasitsa.

Jugoslavija odgovarja na sovjetsko noto glede Slovenske Koroške

Pariški sporazum o mirovni pogodbi z Avstrijo je prizadejal Jugoslaviji in koroškemu ljudstvu v Avstriji veliko krivico. Odrkel jim je svečano obljubljeno pravico o samoodločitvi in jih proti njihovi volji ponovno porinil v suženjstvo tuje države. Posebno vlogo pri sklepanju tega sporazuma je odigrala Sovjetska zveza, ki je stavila svoj podpis poleg podpisa zapadnih imperialističnih sil na pogodbi in s tem prevzela soodgovornost za ponovno zaslužjenje malega naroda, ki se je junaško boril proti racizmu za priključitev k novi Jugoslaviji. Sovjetska zveza, ki je prva branila zahteve Jugoslavije na zunanji, je te jugoslovanske zahteve prenehala braniti potem, ko je na osnovi zloglasne resolucije začela voditi proti Jugoslaviji klevetniško gonjo. Prav z izrabljanjem tudi koroškega vprašanja se sedaj ta klevetniška gorja proti Jugoslaviji in njenemu vodstvu nadaljuje v obliki raznih izjav sovjetskih odgovornih osebosti, kakor tudi v obliki not, s katerimi se hoče Sovjetska zveza otresti odgovornosti za njeno protidemokratsko in do jugoslovanskih in vseh malih narodov izdajalsko dejanje.

V zvezi z rečotnim in klevetniškim obrazloževanjem koroškega vprašanja, ki ga je v očitno obrambo pred demokratičnim svetom začela podajati Sovjetska zveza, je jugoslovanska vlada naslovila na vlado Sovjetske zveze noto, v kateri je bil podan potek razvoja koroškega vprašanja odkar se je o njem začelo razpravljati na mednarodnih forumih. Prav ta razvoj pa kaže, da je Sovjetska zveza nenadoma brez upravičenega razloga prerelaha zastopati demokratično stališče v pogledu koroškega vprašanja in da je končno za ceno koncesij, ki so jih zapadne sile dale v pogledu zahtev Sovjetske zveze, popolnoma popustila v koroškem vprašanju in pristala skupno z zapadnimi imperialističnimi silami na ponovno zaslužjenje koroških Slovencev.

Sovjetska nota

11. avgusta t. l. je Sovjetska zveza na jugoslovansko noto odgovorila s svojo noto. V prvi točki te note hoče Sovjetska zveza dokazati, da se je jugoslovanska vlada samovoljno odrekla Koroški in citira v ta namen del Kardeljevega pisma Višinskemu, v katerem je govora o dveh oziroma treh variantah rešitve koroškega vprašanja, ki bi jih predlagala jugoslovanska vlada, če bi zapadne sile na osnovne jugoslovanske zahteve nikakor ne hotele pristati. Na podlagi teh variant zaključuje v tej točki sovjetska vlada, da se je jugoslovanska vlada odrekla vsem ozemeljskim zahtevam do Avstrije.

V drugi točki hoče sovjetska vlada dokazati, da je jugoslovanska vlada hotela, da prevzame odgovornost za popuščanje v teritorialnih zahtevah Sovjetske zveze in da se je sama branila prevzeti tako odgovornost. Sovjetska nota pravi, da je bila to politična prevara, ki pa ji sovjetska vlada ni nasedla in zanika trditve jugoslovanske note, da so bili sovjetski predstavniki oni, ki so predlagali Jugoslaviji najzamanjša svoje ozemeljske zahteve.

V tretji točki note ponovno sovjetska vlada izjavo Višinskemu, da se je Jugoslavija tojno pogajala z zapadnimi silami za rešitev koroškega vprašanja in zatrjuje, da sovjetska vlada še danes ne ve s čim so se končala ta zakulisna pogajanja in proti komu so bila naperjena, kajti vse kar da je jugoslovanska vlada sporečala o teh pogajanjih Sovjetski zvezinim desetidel tistega, kar se je v resnici godilo. V četrti točki zanika nota, da bi Stalin osebno že l. 1945 jamčil za nedotakljivost Avstrije, v peti in šestih pa zaključuje s ponavljanjem klevetniških trditvev, da jugoslovanska vlada križi zavezniške obvezno-

sti nasproti Sovjetski zvezi, da nastopa kot sovražnik SZ in da se vedno bolj zbližuje z imperialističnimi krogi in z njimi vstopa v blok.

Jugoslovanski listi so sovjetsko noto v celoti objavili, tako, da so se z njeno vsebino lahko seznanili vsi jugoslovanski državljani, istočasno pa so prinesli tudi jugoslovanski odgovor na noto in dali s tem državljanom nove Jugoslavije možnost, da se po preučitvi obeh not seznanijo z resnico o koroškem vprašanju.

Jugoslovanska nota

V prvi točki navaja jugoslovanska nota celo vrsto dokazov, ki postavljajo na laž trditve sovjetske note, da se je FLRJ sama odrekla Slovenski Koroški in ki jasno komentirajo Kardeljevo pismo, ki ga omenja sovjetska nota. Ko je prišla l. 1947 v Moskvo jugoslovanska delegacija, da bi na zasedanju Sveta ministrov obrazložila svoje zahteve do Avstrije, je naletela na popolnoma negativno stališče predstavnikov ZDA, Anglije in Fran-

Nasilje nad jugoslovanskimi državljani v Grčiji

V zadnjem času so monarhistične oblasti v Grčiji povečale nasilje nad jugoslovanskimi državljani, ki imajo karoline koli stike s predstavništvom FLRJ v Grčiji. Večje številu jugoslovanskih državljanov so obsodili na smrt, še več pa na večletno ječo. Predstavnštvo FLRJ v Atenah je zaradi tega izročilo protestno noto atenski vladi, v kateri zahteva naj atenska vlada prepreči obsodbo nedolžnih ljudi in omogoči jugoslovanskim državljanom, ki so zahtevali repatriacijo, povratek v njihovo domovino. V zvezi s to noto je odpravnik poslov jugoslovanskega poslanštva v Atenah osebno protestiral pri pomočniku zunanjega ministra Pipinelisu in ga opozoril, da bo jugoslovanska vlada storila vse potrebno, da zaščiti interese in življenje svojih državljanov v Grčiji, ako jih ne bodo nehali preganjati.

Ta korak jugoslovanskega predstavnika v Atenah so radijske postaje in tisk — tako zahodnih kakor informobirojskih držav — tendenciozno izmalčile in zlonamerno prikazale kot znak za asodelovanje FLRJ z atensko vlado. Pri tovrstnem postopku so se odlikovale tudi agencije imperializma in kominforma v Trstu.

Zaradi provokacij, ki jih izvajajo albanski organi na jugoslovansko — albanski meji, je FLRJ protestirala tudi pri albanski vladi.

cije, prav tako pa tudi na zelo nedoločno stališče sovjetske vlade glede njene pripravljenosti, da brani jugoslovanske zahteve. Zunanji minister SZ Molotov je ob tej priliki izjavil Kardelju, da ima kljub brezupnim računom, da bi Svet ministrov sprejel jugoslovanske zahteve, sovjetska delegacija še nadalje odprto koroško vprašanje samo zato, da bi olajšala pozitivno rešitev glede nemškega imetja v Avstriji v korist ZSSR. Tako stališče Sovjetske zveze je prišlo ponovno do izraza, ko je po zasedanju Molotov večkrat izrazil, da je za sovjetsko delegacijo glavno vprašanje pri sporazumu o Avstriji vprašanje nemškega imetja, ki ga je ZSSR zahtevala zase. Tako stališče sovjetske vlade so si predstavniki zapadnih sil razlagali kot njeno pripravljenost, da v vprašanju avstrijskih meja popusti,

Tako stališče sovjetske vlade je povezano s pismom, ki ga je predsednik vlade J. V. Stalin pisal l. 1945 avstrijskemu kanclerju Rennerju, v katerem je obljuba o nespremenljivosti avstrijskih meja. Ker sovjetska vlada to pismo zanika, ga jugoslovanska nota prinaša v celoti.

Pri takem stanju stvari si je jugoslovanska delegacija v Moskvi prizadevala, da bi sovjetska delegacija skušala izvojevati vsaj kompromisno rešitev. Na zahtevo sovjetske delegacije je podal Kardelj pismeno nekaj variant minimalnih zahtev. Molotov pa je Kardelju svetoval, da jugoslovanska delegacija neposredno posreduje pri predstavnikih drugih velesil v smeri kompromisne rešitve. Upoštevač pripravljenost vseh štirih velesil, da dajo Slovensko Koroško Avstriji, je jugoslovanska vlada začela prav s tem pismom borbo vsaj za manjšo spremembo meje, pri čemer je upala, da bo uživala vsaj pri tem nepopustljivo podporo sovjetske delegacije. Taka dejstva, ki jih nastava jugoslovanska nota kažejo, da sta v sovjetski noti popačena smisel in vsebina Kardeljevega pisma in da skuša sovjetska vlada zaman dokazati popolnoma nemogočo stvar, namreč, da je vlada FLRJ, ne pa sovjetska vlada opustila koristi ljudstva Slovenske Koroške, da se je vlada FLRJ, ne pa sovjetska vlada, odpovedala jugoslovanskim ozemeljskim zahtevam do Slovenske Koroške.

V drugi točki zavrača jugoslovanska nota trditve sovjetske note, da se je vlada FLRJ za hrbtom sovjetske vlade razgovarjala s predstavniki angleške vlade o odpovedi Slovenske Koroške. Nota pravi, da so prav sovjetski predstavniki l. 1947 trdili, da ni nikakih upov za osvoboditev koroških Slovencev, večkrat zahtevali, naj jugoslovanska delegacija neposredno posreduje pri zapadnih vladah da bi te odstopile od načela nespremenljivosti avstrijskih meja in

Težave in prepiri maršaliziranega tabora

Churchill misli na nemške „junkere“

Evropski svet v Strassburgu je postal arena, kjer se točejo med seboj načrti in interesi maršaliziranih držav, predvsem pa ZDA na eni in Anglije na drugi strani. Vzporedno prihajajo do izraza tudi nasprotja med posameznimi političnimi skupinami v evropskih državah. Konec prejšnjega tedna je dvignil precej prahu stari zgozar Churchill s svojim kratkim, toda bojevitim govorom, ki je šel na živce predvsem angleškim laburistom ter Francozom. Churchill je postavil zahtevo po vključitvi Nemčije v Evropski svet rekoč, da združena Evropa ne more živeti brez pomoči in moči Nemčije. Ta ukrep je po Churchillovem mnenju nujen, ker to narakuje izid volitev. Podobnega mnenja so tudi ZDA, ki nameravajo na septembrskem zasedanju zunanjih ministrov atlantskega pakta predlagati sprejem Nemčije v Atlantski pakt. Turki in posebno Italijani so Churchillovo idejo navdušeno pozdravili, ne pa tako Francozi, katerih javno mnenje ne more tako lahko kot Churchill pozabiti na vlogo Nemčije v zadnji vojni.

Stric iz Amerike se je premislil

Tudi v ekonomskem svetu OECE v Parizu je bilo te dni burno. Izvedenci za razdelitev Marshallove pomoči 19.

pristale na kompromisno rešitev. Jugoslovanska nota navaja sestanke, ki so jih jugoslovanski predstavniki v tem smislu imeli in kako so bili predstavniki sovjetske vlade o tem obveščeni.

V tretji točki pojasnjuje jugoslovanska nota, kako je bilo s prevzemarjem odgovornosti za opustitev zahtev o priključitvi Slovenske Koroške Jugoslaviji, ker sovjetska nota trdi, da vlada FLRJ ni hotela take odgovornosti prevzeti, pač pa da je hotela odgovornost za popuščanje prevzeti na hrbet sovjetske vlade. Jugoslovanska nota pravi, da bi z ozirom na Stalinovo pismo, bila sovjetska vlada dolžna za tako odgovornost, kljub temu pa je bila FLRJ tista, ki je pred svetom ministrov prevzela vso odgovornost za popuščanje v koroškem vprašanju. Na zasedanju namestnikov v Londonu l. 1948 je stavila nov predlog, s katerim je znatno zmanjšala svoj prvotni, v Moskvi postavljen predlog. Sovjetska delegacija je ta nov jugoslovanski predlog takoj podprla in ko je bil tudi ta predlog iz razumljivih razlogov odklonjen, je l. 1949 FLRJ stavila tretji predlog, ki je bil v tem, da je zahtevala sprejetje načela, da je treba spremeniti mejo in dodala, da bo dala nov kompromisni predlog če bo omejeno načelo sprejeto.

S takim stališčem je prevzela vlada FLRJ pred javnostjo vso odgovornost za sovjetsko popuščanje v tem vprašanju. Nota pravi, da končno sam rezultat razgovorov o Avstriji pojasnjuje tako vlogo FLRJ, kakor tudi vlogo Sovjetske zveze, ki je končno izrazila soglasje s tem, da ostanejo koroški Slovenci pod avstrijsko oblastjo, ko je doslegla svojo korist povišanje odškodnine za nemško imetje v Avstriji v znesku 50 milijonov dolarjev.

Nota zaključuje z ugotovitvijo dejstva, da se je sovjetska vlada, ne pa vlada FLRJ pogajala in pogodila z zapadnimi silami v škodo koristi jugoslovanskih narodov in da vodi sovjetska vlada proti FLRJ sovražno politiko, ne pa obratno. Kar pa se tiče tona sovjetske note, je rečeno, da gre vlada FLRJ preko tega in prepriča demokratičnemu javnemu mnenju naj sodi tudi o takem žaljivem ravnanju z neko neodvisno in demokratično državo.

evropskim državam so namreč sporočili, da bo Amerika morala znižati svoj prvotni program za pomoč ter od 5 milijard predvidenih dolarjev dati le 3,6 milijard dolarjev, češ da je tako odločil ameriški kongres. Vest je dvignila veliko prahu, predvsem pri Angležih in Italijanih. Anglija je namreč v začetku leta zahtevala 900 milijonov dolarjev. Ker pa se je gospedarski položaj v Angliji do konca julija poslabšal, je Anglija dvignila svoje zahteve na 1500 milijonov dolarjev. Sedaj pa ne bo dobila niti prvotno zahtevanih 900 milijonov. Italija je zahtevala 559,2 milijona dolarjev, dobila pa jih bo 392,7 milijonov, kljub temu da so italijanski ministri upravniku Marshallovega načrta za Evropo Hoffmannu, ki je bil pretekli dan v Rimu, dokazovali, da je položaj v deželi skrajno težak in da je visoka pomoč Italiji nujno potrebna.

Predstavniki evropskih maršaliziranih držav so proti zmanjšanju pomoči ostro protestirali in britanski predstavnik je celo dejal, da pomeni to diskriminacija do Anglije in da je tako zmanjšana pomoč za Anglijo nesprejemljiva. Podobno je izjavil delegat Francije, kateri so zmanjšani zahtevano vsoto za 200 milijonov dolarjev. Upravnik Marshallovega načrta za Evropo je svojim nezadovoljnim prijateljem dal prebrisan nasvet, naj bi evropske države več izvažale v ZDA, da bodo tako dobile dolarje za kritje svojih deficitov. Ovira pri tem so le visoki evropski produkcijski stroški, ki pa naj bi jih Evropa znižala s povečanjem brezposelnosti in znižanjem mezd. Z ameriškega stališča je to vsekakor duhovit predlog, za maršalizirance pa kaj bridek.

Tihooceanski pakt pred svojim rojstvom

Zmagoviti pohod narodnoosvobodilne armade Kitajske, ki uničuje poslednje ostanke reakcionarnega Kuomintanga, je porušil vse strategične načrte ameriških imperialistov na Daljnem vzhodu. Cim hitreje se narodnoosvobodilna armada približuje Kantonu in s tem dokončnemu osvobojenju, celotne Kitajske tem bolj mrzlično manevrirajo ZDA z različnimi obrambnimi pakti, sanitarnimi pasovi in regionalnimi sporazumi za samoobrambo, kar pa seveda vse služi samo oživiljanju napadalnih sil na Daljnem vzhodu.

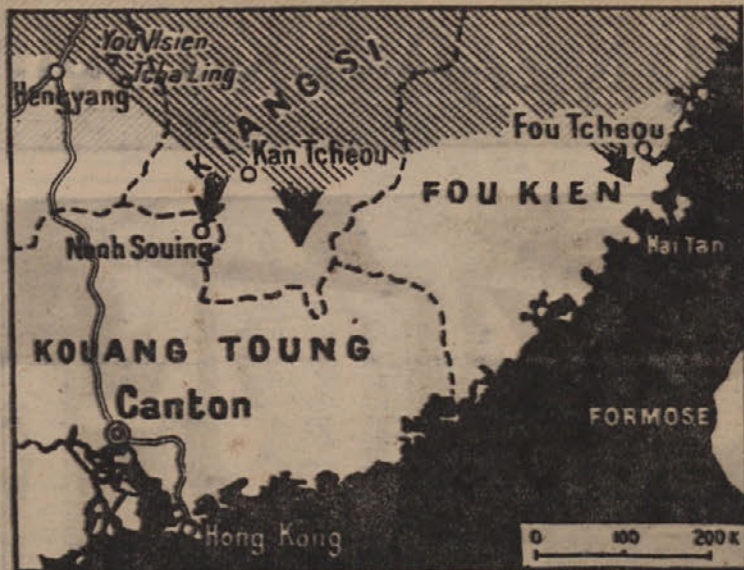
ZDA so najprej skušale uničiti narodnoosvobodilno gibanje Kitajske s pošiljanjem pomoči Cangkajšku. Ko pa se je pokazalo, da ta pomoč ni zadostovala in da je skoraj vsa prešla v roke narodnoosvobodilne armade, so ZDA objavile «Belo knjigo» o svojih odnosih s Cangkajškom in o spremembi svoje politike na Kitajskem. Uradne izjave o smeri take nove politike se pričakujejo po razgovorih med Trumanom in ameriškim poslanikom pri Cangkajšku Stuartom, ki se je minule dni vrnil v ZDA. Ameriški strategji so sedaj mnenja, da bi moral otok Formoza, na katerem ima sedaj Cangkajšek svoj glavni stan, priti pod pokroviteljstvo ZDA in že pripravljajo tovrstni predlog glavni skupščini OZN.

Po mišljenju ameriških krogov Cangkajšek še ni odigral svoje vloge. Sedaj mu je poverjena nova naloga. Začetki mora akcijo za pripravo bodočega napadalnega tihooceanskega pakta. V upanju, da bo s tem rešil svoj fevdalni režim, je Cangkajšek to nalogo sprejel. Tako je prišlo do sestanka med njim in filipinskim predsednikom Qvirinom v Bagiju na Filipinih. Cangkajšek je potem nadaljeval svoje potovanje. Sedaj se mudi v Južni Koreji, kjer vodi razgovore z njenim predsednikom Sing Man Riom, ki je postal poslušno orodje imperialistične politike in ki marljivo izvaja ameriške načrte za razdvajitev Koreje. Cang zahteva, da mu Rio pomaga blokirati osvobodeno obalo severne Kitajske s tem, da se bodo nacionalistične ladje posluževale baz v Južni Koreji, nacionalisti pa bi mu v zameno prodajali preveč orožja za oborožitev južnokorejske policije. Toda to je bila le Cangkajškova vzpredna naloga. V glavnem sta se moza razgovorjalo o tem, kako bo Južna Koreja pomagala ustvariti tihooceanski pakt. Medtem ko sta Cang in Rio utrjevala prijateljske odnose, je Qvirin že odpotoval v ZDA, kjer mu je Truman dal nadaljnja navodila za organizacijo pakta, h kateremu bi morala pristopiti tudi Japonska. Qvirin je v New Yorku izjavil, da bi v tihooceanski pakt, morale poleg Kitajske, Koreje in Filipinov vstopiti tudi države Južne Amerike.

Naslednja etapa teh priprav se bo začela s konferenco v Bagiju, ki bo sklicana te dni in kateri bodo prisostvovali skoraj vsi bodoči člani tihooceanskega pakta.

Položaj na kitajskih bojiščih

Napredovanje narodnoosvobodilne armade Kitajske je zadnje dni zelo pospešeno in kaže, da so v teku velike operacije, katerih cilj je zavzetje Kantona, sedanjega pribežališča Kuomintanga. Osvobodilne armade napredujejo na 200 km široki fronti. Prvi večji uspeh so zabeležile z zavzetjem Rančoua, važnega gospodarskega in kulturnega središča v pokrajini Kjangsi. Kančeu je bil središče prve obrambne linije južne Kitajske, ki jo je organiziral Kuomintang. Ta obrambna linija je vezala mesto Hengjang v južnem delu pokrajine Human z mestom Fučeu na obrežju. Kmalu po prodoru te linije so osvobodilne armade zavzele tudi pristanišče Fučeu, ki je poslednje važno pristanišče v Južni Kitajski. Mesto ima 300.000 prebivalcev in je samo 128

Zemljevid kitajskega bojišča po zadnjih bojih

milij oddaljeno od otoka Formoze, kamor se namerava zateči nacionalistična vlada po padcu Kantona. Na severozapadni fronti pa je bilo osvobodeno mesto Jučung. S tem so se osvobodilne armade približale Kantonu na 270 km.

Nacionalistov v Kantonu se e polasča vznemirjenje, prav tako pa tudi tujih predstavništva pri nacionalistih, kar potrjuje dejstvo, da se je osebe ameriškega poslanstva in konzulata že umaknile iz Kantona v Hong-Kong.

Konec atomske diplomacije

Nek pariški tehnik je objavil, da je ameriška poslušalnica na otokih Aleutih zabeležila eksplozijo atomske bombe v kirgizski republiki SZ in da je ta vest pripravila Trumana do tega, da je takoj sklical atomsko konferenco Blairove hiše. Vendar to ne more biti pravi vzrok, ker ameriški diplomati bi se sestrli, tudi če bi ne slišali eksplozije, kajti gre jim za to, da rešijo vrsto problemov, ki jih že dlje časa mučijo v zvezi z atomsko bombo.

Do nedavnega je v političnih in vojaških ameriških krogih prevladovalo mnenje, da bo atomska bomba igrala odločilno vlogo v bodoči vojni in da bo nekaj desetletij atomskih bomb, ki jih bodo vrgli na sovjetska industrijska središča zagotovilo Združenim državam zmago. Tako so torej Amerikanci mislili, da jih tretja svetovna vojna ne bo stala dosti žrtvev in da bo zadostovalo samo nekaj oddelkov velikih bombnikov.

Fiziki svetovne slave, Nobelovi nagradenci, in člani posvetovalnega odbora o atomski energiji, do nje govega razpusta, dalje profesor Backett v svoji knjigi: Politične in vojaške posledice atomske energije, pravijo, da predstavlja atomska bomba važen faktor, ne more pa odločiti zmage nad tako veliko silo kot je Sovjetska zveza.

Zanimivo je, da upira profesor Backett svoje trditve na poročila ameriške raziskovalne komisije o

bombardiranju. Ta poročila jasno poudarjajo, kako malo so učinkovali bombni napadi na Nemčijo.

400 ATOMSKIH BOMB NA NEMČIJO

Od 1940-1945 je bilo vrženih 1 milijon tri sto tisoč ton bomb; nemška vojna produkcija pa se je od konca leta 1942 do pomladi 1944 podvojila. V letu 1942 so vrgli zaveznik 40 tisoč ton bomb na Nemčijo, ki je tega leta zgradila 1.000 avionov. V letu 1943 so vrgli 120.000 ton bomb, medtem ko je Nemčija zgradila 25.000 letal. Ko pa so leta 1944 vrgli 600.000 ton bomb, so nemške tovarne izdelale 39.600 novih letal. Po uradnih ameriških poročilih bi ena atomska bomba nadomestila 3000 ton navadnih bomb. Da bi torej dosegli uspeh, podoben kot v zadnji vojni, bi morali vreči na Nemčijo 400 atomskih bomb.

76.000 MANJ MRTVIH V HIROSIMU

Ob navedenih opombah pa se za govorniki atomske diplomacije skli-

Jugoslavija nudi zavetje grškim demokratičnim borcev

V zadnjih bojih med grško demokratično vojsko in vojsko atenske vlade blizu grško-jugoslovanski meji je prešlo na jugoslovansko ozemlje 728 vojakov in častnikov demokratične vojske ter civilistov. Med nimi je 130 častnikov, 120 ranjenih in 80 civilistov, ki so prišli v Jugoslavijo z določenim številom glav živine.

Organi jugoslovanske sanitarne službe so nudili vsi potrebno pomoč vojakom in častnikom grške demokratične vojske, ki so pribežali v Jugoslavijo. Vse ranjence so takoj prepeljali v bolnišnice. Jugoslovanska vlada je priznala pravico zavetišča vsem osebam, ki so pribežale na jugoslovansko ozemlje, in je podzvela vse ukrepe za njihovo nastanitev in prehrano. Glede članov grške demokratične vojske so se ravnali po določbah mednarodnega prava.

cujejo na atomsko bombo, ki je padla na Hirošimo in zahtevala 80.000 žrtvev ter na bombo na Nagasaki, ki je uničila 40.000 življenj.

Ti strokovnjaki pa ne upoštevajo, da sta imeli bombi na Hirošimo in Nagasaki izreden učinek, ker je bilo veliko ljudi na prostem in da je bomba eksplodirala 45 minut po

koncu alarma za prejšnji napad in je le 400 ljudi bilo v zaklonišču. Če bi v Hirošimu uporabljali obrambna sredstva, ki so jih sedaj odkrili, bi znašalo število žrtvev namesto 80.000 le 4.000. Večina anglosaksonskih strokovnjakov soglašajo z mnenjem Wolferisa, ki pravi, da celo atomske bombe ne bi mogle huje pustošiti, kakor so pustošile bombe, ki so jih vrgli Nemci na zapadne in južne dežele ZSSR.

PRAV ZA PRAV SE BOJE AMERIKANCI

Druga ugotovitev, ki jo mora upoštevati predsednik Truman pri svoji diplomaciji je psihološkega značaja, kajti vsa politika kaže, da so Amerikanci tisti, ki se boje atomske bombe, ne pa Sovjeti.

VELIKA PREVARA

Atomska politika pomeni eno največjih prevar sedanjega časa; odkritje atomske energije je namreč predvsem gospodarskega značaja in šele potem političnega. Iz dveh planov, ki sta bila predložena komisiji za atomsko energijo, pa lahko izvemo za osnovne zahteve atomske ameriške politike:

1. glavni problem, ki je nastal po odkritju atomske energije je bil kako uporabiti jo v vojne namene.

2. atomska bomba nima po svoji izredni sili nič skupnega z dosedaj znanim orožjem in zato je treba probleme, ki so nastali ob njenem odkritju posebej preučevati.

3. Nevarnost, ki preti svetu po odkritju atomske bombe je tako velika, da je popolnoma upravičena prepoved industrijskega izkoriščanja atomske energije. Vojni cilji so torej prepredčili industrijsko izrabljanje atomske energije.

4. Cim ne bo več deloval sistem mednarodne kontrole, si bodo ZDA osvojile monopol atomske energije. Zda, ko poznamo, kakšno vlogo bi imela atomska bomba v bodoči vojni, razumemo namene, ki jih zasledujejo voditelji ameriške politike:

vzdrževati mnenje, da so ZDA, ki posedujejo atomsko bombo, gospodarji vojne in miru, oddaljiti druge narode od čudovitih virov atomske energije in obdržati gospodarsko nadoblast.

SOVJETI IMAJO HLADNO KRI

Ameriški diplomati so naleteli pri svojih načrtih na ovire. Sovjetska delegacija v komisiji za atomsko energijo, ni nikdar dovolila, da bi se kateremu koli narodu prepovedalo izrabljati atomsko energijo za izboljšanje življenjskega standarda. Priznati moramo, da je ameriškim diplomatom skoraj uspelo

Težka stanovanjska kriza v ZDA

Po pisanju ameriškega tiska samega, so danes stanovanjske razmere z ZDA tejkje kot kdaj koli prej.

Na deset tisoče oseb po velikih mestih si ne more najeti nit najnavadnejših sob in žive v bednih luknjah, ker oč svojih skromnih dohodkov ne morejo plačevati izredno visokih najemnin, ki jih zahtevajo hišni lastniki. Pred strahotami teh lukenj se zgražajo celo nekateri člani ameriškega Kongresa, ki so obiskali take jazbine v New Yorku in Filadelfiji. Tako je član kongresa Dimes Fulton dejal, da so te jazbine, v katerih živi na desetisoče Američanov, celo slabše od onih, ki jih je videl v koncentracijskih taboriščih za razseljene osebe v zapadni Evropi. Se realističnejšo podobo teh jazbin je dal senator Douglas. V članku, ki ga je objavil v listu «Colliers» pravi, da milijoni Američancev žive v skrajno težkih prilikah v jazbinah in da število teh jazbin raste.

Najzlostnejši je pogled na taka bedna bivališča v Chichagu in Atlanti, industrijskem središču države Georgije. V Chichagu se na površini več kot 15 kvadratnih milj nahajajo take jazbine V Atlanti živijo 137.000 ljudi v luknjah, ki spominjajo na jame za smeti, kjer vlada bolezen, nemorala in zločinstvo vseh vrst. Taka bivališča zavzemajo 20 odst. celotne površine mesta in v njih živi 39 odst. vsega prebivalstva. Med prebivalstvom v teh bivališčih so se letična obolenja povečala za 507 odst. a umrljivost je za 72 odst. večja kot v drugih mestih.

Toda tak položaj ni samo v velikih mestih industrijskega severa in Srednjega zapada. Podoben je položaj tudi v ostalih ameriških mestih. Komisija za stanovanjska vprašanja v Detroitu poroča, da je v mestu veliko število jazbin, v katerih žive ljudje in da je umrljivost v teh predelih mesta večja kot v drugih. Skoro brez vsake zdravniške pomoči umirajo prebivalci tega predela v trikrat večjem številu za jetiko kot drugod, umrljivost otrok pa je celo šestkrat večja kot po drugih krajih.

Kljub tako velikemu pomanjkanju stanovanj, pa je v Ameriki istočasno mnogo stanovanjskih poslopij praznih, ker hišni lastniki počejo znižati pretirano visokih najemnin. List «Newyork Times» piše, da je v Washingtonu danes 1.200 praznih stanovanjskih hiš, v Clevelandu 800, v Portlandu 1.700 v Detroitu pa celo 2.500.

V Siriji...

Huzni el Zalm DOL

Hachem Atassi saša GOR

odvrniti pozornost svetovne javnosti od velikih koristi, ki bi jih dajalo industrijsko izkoriščanje atomske energije. Amerika se ne boji, da bi metal atomske bombe na New York ali San Francisco, pač pa se boji naglega gospodarskega razvoja Sovjetske zveze, demokratičnih narodov in osvobodene Kitajske in skoraj prav tako velike Britanije, Avstrije in Francije, za kar gre hvala industrijskemu izrabljanju atomske energije.

In ta industrijska eksploatacija ni nikaka utopijska. V odgovornih ameriških krogih računajo, da bodo čez 5 do 15 let lahko v industriji izrabljali atomsko energijo. Vendar pa je 1945 Irwing Langmuir, ki je obiskal znanstveno akademijo v SZ napisal: «Ni nemogoče, da nas bodo ZSSR kmalu dohitele v izdelavi atomske bombe».

Socialdemokratska finska vlada terorizira finsko delavstvo po vzorcu ameriških kapitalistov

Na Finskem je v teku velika stavka lesnih in splavarskih delavcev, s katerimi so solidarni tudi delavci drugih strok. Skupno jih stavka nad 200.000, kar je glede na celotno število državljanov zelo veliko. Stavka je popolna in krumirjev tako rekoč ni. Vzrok stavke je zelo težak ekonomski položaj, v katerem je finsko delavstvo.

Socialdemokratska finska vlada, ki kaže zelo malo zanimanja za vprašanja delovnega ljudstva, ki pa se istočasno zgleduje po sistemih ameriških kapitalistov, skuša s surovno silo stavko zatreti in uporablja pri tem oboroženo policijsko in vojaško silo. V spopadih v mestu Kemi je policija ubila enega delavca in več ranila. Z izgovorom, da

je stavko organizirala finska komunistična partija, hoče reakcionarna vlada uničiti finsko napredno gibanje. Akcija za likvidiranje finskega naprednega gibanja vodi bivši finski minister Tanner, ki je pred kratkim časom prišel iz zapora, v katerega je prišel takoj po vojni kot kolaboracionist. Predsednik komunistične partije Finske, Altonen, je obtožil v izjavi za tisk ministra Simonena in Tannerjevo vojaško kliko za policijsko nasilje nad stavkajočimi in za pripravljavanje diktature v državi ter za fašistični režim lakote. Altonen je poudaril, da se spreminja sedaj borba finskih delavcev za krah v borbi za demokratične svoboščine.

KRONIKA

Vojaško sodišče v Trstu je obsodilo na 4 mesece ječe Jurija Jakšetiča, kot člana stavkovnega odbora izl. 1946. Njegova obramba je tudi to pot vztrajala na oportunističnem dokazovanju, da za veličastno stavko ni odgovoren stavkovni odbor pač pa delavstvo samo.

Pred sodniki se je morala zagovarjati 50letna vdova Emilija Fabius iz Trsta. Oddajala je namreč svoje stanovanje za borih 60.000 lir vsem, ki so se na njene oglase zglasili pri njej. Ker so pa kupci morali le predolgo časa čakati na stanovanje, so se za zadevo pozanimali in spoznali, da je vse skupaj le sleparija Fabiusove, ki si je na ta način hotela izboljšati ekonomski položaj. Fabiusova se je morala zagovarjati tudi zaradi blaga, ki ga je kupila na obroke in potem prodajala. Sodba je bila pojojna.

V poslednjih mesecih je uprava Združenih bolnišničnih odpuštila z dela na osnovi izjave 3 članske zdravniške komisije več delavcev zaradi «nesposobnosti». Zaradi tega je Zveza sanitetnih delavcev ES zahtevala, da morajo omenjene komisije sestavljati zdravnik, ki ga imenuje uprava, zdravnik, ki ga izbere uslužbenec in tretji, ki ga izbereta uprava in uslužbenec. Poleg tega so zahtevali, da se odpuščenim uslužbencem nudi možnost prizivanja na zdravniško komisijo, kjer bo zdravnik, ki bo užiaval njihovo zaupanje.

V soboto so v industrijski coni v Zaviljah stavkali delavci in nameščenci zaradi nameravane premititve delovodje Vidullija s službenega mesta. Odgovorne oblasti so namreč hotele oddati podjetja privatnikom, da bi se tako, v okrilju privatnih interesov, povečala produktivnost delavcev. Urad za delo vojaške uprave se je za vprašanje zanimal in postavil zahtevo, naj delavci s stavko prenehajo. Da sklepa pa še ni prišlo in vse kaže, da bodo v neki odpuštili kar 500 delavcev in predali delo privatnim tvrdkam.

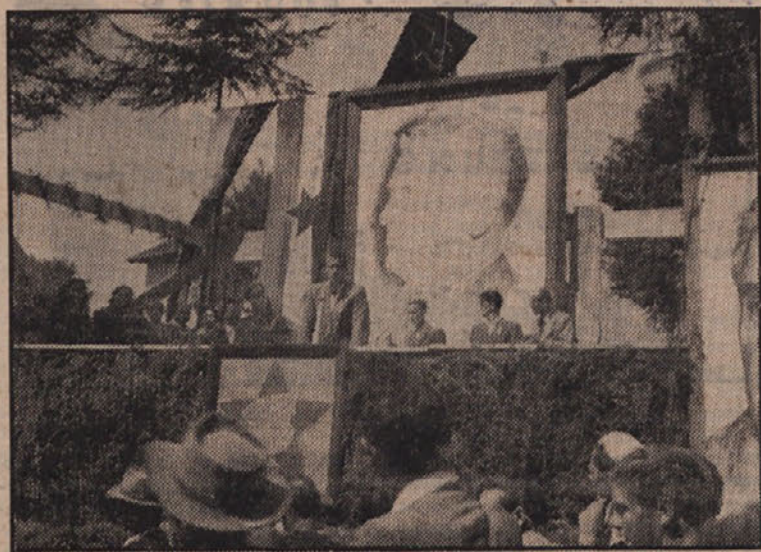
Na prefekturi sta prisegla nova župana: Oton Kralj, župan občine Devin-Nabrežina in župan občine Repentabor.

Tatovi so v tem tednu bili pridno na delu. Ukradli so iz avtomobila generala Eddelmana kopalne obleke, brisače in druge drobnarije. Prav tako so se spravili na avto kapitana Wenzela, napravili za 250.000 lir škode Gregoriju Rudolfu. Nepobojljiva sta ostala Scopazi Josip in Lituazi Umberto. Komaj sta prišla iz zapora, sta že začela s starim življenjem. Policija je ujela tudi starega mednarodnega žeparja Oresta Cobola, ki se bo moral pokoriti 2 leti za svoje grehe v poboljševalnici.

Medtem ko je snazil stranišče tvrdke «Inforta», se je 52 letni Franc Caluso zastrupil s svetilnim plinom, ki je uhaljal iz pokvarjene cevi, napeljene iz plavžev. Delavci so ga našli umirajočega.

Iz starih papirjev je policija privlekla na dan predpis, ki določa, da morajo imeti vsi kmečki vozovi tablico z raznimi podatki in svinčen žig. Presenečene kmete, ki o tem predpisu seveda niso mogli vedeti, je policija kar čez noč začela ustavljati in pobirati najprvo globo po 50 lir, pozneje pa so prijavo izročili okrajnemu sodišču. Policija bi morala o tem novem postopku obvestiti kmete in jim dati odlok, da si pripravijo tablice in ostalo.

Iz Rima so pripeljali policijski agentje Jolando Godnikovo, prijateljico Gizele Rustja iz Nabrežine, ki je našla smrt v tako tragičnem in tajinstvenem okolju. Godnikova je že v Rimu zanikala, da bi kaj vedela o usodi svoje prijateljice. Vsekakor pa bo mogoče na podlagi njenih izjav osvetliti tragično smrt Rustjeve. Začasno je Godnikova na svobodi.

Porazna bilanca Marshallovega načrta v coni A

Za enoletno bilanco Marshallovega načrta v anglo-ameriški coni STO so značilne ustanovitve dela v številnih tržaških podjetjih, zlasti težke industrije in stalno ter zelo resno nazadovanje življenjske ravni ljudstva ter neprestane stavke. Promet v tržaškem pristanišču je skoraj zamrl zaradi slabih stikov z zaledjem. To priznava tudi anglo-ameriški vrhovni poveljnik v Trstu general Airey v svojem poročilu varnostnemu svetu.

Marshallov načrt je zlasti prizadejal ladjedelnice, kovinsko industrijo in strojno industrijo, najvažnejše industrijske panoge v Trstu, ki so sedaj popolnoma odvisne od ameriškega kapitala. Sedanja storilnost tržaških ladjedelnic znaša 65 do 66 odst. predvojnne storilnosti, največje ladjedelnice «Cantieri San Marco» delajo samo s 30 odst. predvojnne storilnosti, prav tako pa tudi tovarna strojev «Sv. Andreja». Ladjedelnica v Milju je skoraj popolnoma ustavila delo. V ladjedelnicah «Selsieg» in «Martinuzzi» so postavili upravnega komisarja Marshallovega načrta, ki je pooblaščen likvidirati ti podjetji, kadar bo smatral to za primerno.

Od podjetij strojne industrije so likvidirali zadnje mesece tovarni «SAROM» in «OMMSA». Tržaška livarna «ILVA» dela samo s 50 odst. predvojnne storilnosti in je odpuščila zadnje dni večje število delavcev. Čistilnico rastlinskega olja «Gaslini» skuša ameriški kapital popolnoma uničiti. Ze sedaj obratuje ta čistilnica samo s 35 odst. predvojnne storilnosti, uprava pa je spo-

ročila, da bo te dni odpuščila še 250 delavcev.

Posledica marshalizacije je tudi skoraj popolna likvidacija tržaške kemične industrije. Tržaški kemični zavod je moral popolnoma usta-

OBVESTILO NAROCNIKOM IN CITATELJEM!

Iz tehničnih razlogov, ki izvirajo iz omejitve uporabe električne energije, bo Ljudski tednik do preklica izhajal vsak četrtek zjutraj in ne v petkih kot doslej.

vitij obratovanje, kemično podjetje «Francesco Meli» pa je odpuščilo veliko število delavcev in znatno zmanjšalo proizvodnjo. Med podjetji, ki so morala zaradi ameriške konkurence in pomanjkanja surovin znatno zmanjšati proizvodnjo, je tudi vrvarna «Jutificio Tristinova», v kateri so ustavili obratovanje v oddelku za izdelavo vrvi, v drugih oddelkih pa so proizvodnjo tako omejili, da delajo še neodpuščeni delavci samo 24 ur tedensko. Tovarni cigaretnega papirja «Salto» in «Modiana», pa tudi podjetje «Cosman» so zaradi zmanjšanja proizvodnje odpuščili veliko število delavcev.

To težko stanje v industriji se kaže tudi v padanju življenjske ravni delovnih množic. Razen velikega števila brezposelnih je prišlo tudi

Tabor XI. korpusa

V nedeljo je bil na Lokvah v Trnovskem gozdu, kjer je bilo med osvobodilno vojno središče partizanskega delovanja, velik tabor IX. korpusa združen z otvoritvijo združnega doma in odgritvijo spominske plošče, ki bo časten spomin Devetemu korpusu. Slovestnosti so poleg velike množice domačinov in bivših partizanov iz vseh krajev Primorske in ostale Slovenije prisostvovali še: bivši komandant korpusa generalmajor Dušan Kveder, zadnji komisar korpusa polkovnik Miro Benčič, predstavnik FLRJ pri OZN dr. Joža Vilfan, članica CKKPJ Slovenije Vida Tomšič, predstavnik KP mariborske oblasti Viktor Avbelj, sekretar CKKP STO Branko Babič ter član CK KP STO in predstavnik demokratičnih Italijanov Evgenio Laurenti. Polkovnik Benčič je v svojem govoru prikazal zasluge devetega korpusa v boju proti nemškim in italijanskim fašistom ob strani Sovjetske armade in ostalih zavezniških sil ter požrtvovalnost domačega prebivalstva, ki se danes na svetlih tradicijah borbe nadaljuje v izgradnji socializma pod Titovim vodstvom. Dr. Joža Vilfan je dejal: Kakor smo zapadnjakom že 1. 1943 ob neki priliki, ko so nam kot borce IX. korpusa ponujali živje in oblačila, če se podredimo njihove- mu vodstvu, odgovorili, da se ne bomo nikoli prodajali za moko, tako bomo tudi danes, ko si gradimo socializem, vztrajni in dosledni v tej borbi za svobodno in lepo bodočnost.

Tov. Laurenti je na taboru dejal: Kakor smo se v narodno-osvobodilni borbi v sklopu IX. korpusa enotno borili proti fašizmu in kakor smo znali takrat, kolike važnosti je za delovno ljudstvo slovensko - italijansko bratstvo na tem ozemlju, tako se danes po zloglasni resoluciji zavedamo, v kakšno navarost nas spravljajo ljudje Kominforma, in bijemo v Trstu in po vsej anglo-ameriški coni bitko proti temu škodljivcu interesov delovnega ljudstva.

Tržaška KRONIKA

Med prebivalstvom Istre je vzbudila vest o sklicanju drugega kongresa KP STO-ja živo zanimanje. Delovno ljudstvo okrožja je pač privrženo tisti partiji, ki ga je vodila v vseh letih težke borbe proti nacifašizmu. Prav tako ji sledi danes po poti gospodarske izgradnje. V sestankih sprejemajo zavedni istrski delavci velike delovne obveze za II. kongres.

Goriška KRONIKA

Uprava goriške občine je v preteklem tednu objavila v časopisih in na velikih lepakih uvedbo postopnega družinskega davka. Ljudje so zelo zaskrbljeni ob tej novosti, ker ne vedo, kam bodo šli po denar. Davek bi moral občina pravilno razdeliti, da bi ne presegal moči davkoplačevalcev.

Vsi vemo, da je kmetijski sindikat v obeh conah Tržaškega ozemlja važen faktor v vsakdanji borbi našega kmeta za njegovo politično socialno izobrazbo in za pridobitev gospodarskih pravic, ki se tičejo njegovega življenjskega standarda; važen je posebno za dvig kmetijstva na splošno in za obrambo gospodarskih interesov kmečkih ljudi anglo-ameriške cone STO-ja pred grabežljivimi rokami starih pijavk, ki v obliki raznih davčnih bremen sedajo kmetu za vrat; sindikat je potreben za rešitev neštetihih malih problemov, pritožb in terjatev, ki jih mora kmet rešiti v birokratskih uradih tržaške občine, sodišča in drugod.

Leta 1945, ko se je naše ljudstvo otreslo fašizma, ki je načrtno stremel za tem, da bi uničil kmeta, kakor je gospodarsko upropastil istrskega, so naši kmetje z navdušenjem sprejeli ustanovitve kmetijskega sindikata. Pripravljali odbor za ustanovitev sindikalne strokovne zveze, je zvest načelom demokracije in enotnosti, ki si jo je skoval kmet predvsem v osvobodilni borbi, takoj odredil svobodno volitve v

krajevne odbore kmetijskega sindikata, kot najmanjše edince kmetijske strokovne zveze, kakor v pokrajinsko vodstvo iste stroke.

Ze v prvih mesecih obstoja se je sindikat znašel pred mnogostevilnimi težkimi nalogami. Vojna škoda, ki jo povzročile anglo-ameriške okupacijske čete, sprememba katastrskih nepravilnosti, ki so morale kmeta vso fašističnodobo, dobava umetnih gnojil in semena po nižjih cenah, obramba načela dvojezičnosti in vseh davčnih formularjih, trda borba za izboljšanje neznosnega stanja mljškijh, tržaških in goriških kolonov, odprava polovinarstva, prispevek upravnih organov k požitvi in nadaljnem razvoju kmetijstva s prispevanjem v denarju za na novo obdelano zemljo, dvolastništvo in zakoni, ki naj menjajo to kočljivo, a zelo važno vprašanje in še mnogo drugih vsakdanjih problemov, vse to je stalo pred vodstvom kmetijskega sindikata.

Kljub temu da so anglo-ameriška vojaška uprava, združena tržaška reakcija in Delavska zbornica postavljali vse mogoče ovire pred vodstvo našega kmetijskega sindikata, kljub temu da je vojaška uprava podpirala združenje

malih posestnikov kot bivšo fašistično kmetijsko organizacijo, da bi s tem zvalili kmeta v njihovo naročje, so se naši kmetje še bolj oklenili svojega sindikata.

Tej italijanski zvezi malih posestnikov, ki uraduje v via Roma v Trstu, je vojaška uprava dajala vso prednost priradneljanju raznih umetnih gnojil in semen z namenom, da bi omenjena zveza

odtrgala kmeta od Enotnih sindikatov — v isti obliki, kakor so industriji pristali, da sklenejo razne industrijske pogodbe samo z Delavsko zbornico, brez Enotnih sindikatov, da bi tako pokazali «sposobnost» Delavske zbornice v obrambi delavskih interesov v škodo Enotnih sindikatov. Tako se je zveza kmetijskih sindikatov do julija 1948 resnično pokazala kot važen faktor ne samo v obrambi čisto gospodarskih interesov naših malih kmetov, ampak tudi kot politični činitelj v obrambi demokratičnih načel, miru in svobode proti združenim imperialistični reakciji, ki je od vsega začetka nenehno stremela, da razbije delavsko enotnost v in-

teresu svojih imperialističnih in vojnouhujskaških namenov.

Leta 1947 je bil v Izoli velik kongres kmetijske strokovne zveze vsega Tržaškega ozemlja, na katerem je 250 delegatov obeh con zastopalo okoli 20.000 malih posestnikov, kmetijskih delavcev, kolonov in polovinarjev Tržaškega ozemlja. Na tem kongresu je bilo združeno sindikalno gibanje

kmetijske stroke obeh con in s tem storjen odločen korak naprej v razvoju kmetijskih problemov in prispevkov v borbi za spoštovanje mirovne pogodbe in v zahtevi po združenju obeh con Tržaškega ozemlja.

Razbijači tržaškega demokratičnega gibanja, ki so izkoristili resolucijo Informbiroja in internacionalistično čustvo tržaškega delavstva in ki so v imenu proletarskega internacionalizma onečastili marsikatero pridobitev, ki je bila izvojevana za ceno krvi najboljših, so vnesli tudi v kmetijski sindikat seme razdora, razcepa in dezorganizacije.

Nekaj mesecev po razcepu v demokratičnem bloku so organizirali

Kmetje in kme

Proslava 50-letnice „Lipe“ v Bazovici pomeni pot navzgor v kulturnem snovanju Slovencev na Tržaškem ozemlju

Bazovica, lepa, vedra, sončna kraška vas, ki leži skoro na robu kraške planote, tam, kjer se ta začne položeno spuščati k tržaškemu zalivu, kjer se cesta razcepi na zni strani proti Divači in na drugi strani proti slovenski Istri, proti Hrpeljam in Kozini, proti Brkinom, na reko, torej proti ostali Sloveniji, proti slovenski Istri in proti istrskim Hrvatim, ki je zaradi tega družila te in one, — kajti skozi Bazovico je vodila pot za istrske ogljarje in drvjarje, in kraške ljudi tega dela našega Krasa v Trst — je postala z onim trenutkom, ko so tu padli prvi slovenski mučeniki Bidovec, Marušič, Miloš in Valentič in tako z lastno krvjo izpričali, da so se začeli slovenski življenjski tržaške in goriške Primorske, notranjskega kota Kranjske dežele in istrski Hrvati, boriti za svojo svobodo, za svoje naravne pravice, pojem, ki je bil za Primorce vodilo v času trpljenja in hrepenenja in ki je še bolj krepil trdno voljo in veliko vero v boljše čase. Tisti trenutek, ko so odjeknili strelji čez kraško planoto, ko je mislil tedanjji prvi nasilni samodržec in Rimu in z njim vred tudi vsi tukajšnji njegovi podrepiški manjši samodržci, da je s tem konec slovanstva, da so ga odvinili proti severu in da bodo nekdo to slovenstvo tudi popolnoma zatrlji, zato da si prek tega utrejo pot na Balkan in proti severu, je postal začetek novega obdobja, v katerem so se Slovenci trdno strnili okoli «Bazovice», okoli one svetle točke, ki naj bi jih vodila skozi temo in puščobo v svetle zarje. Ko so se pa pozneje dvignili jugoslovanski narodi in z njimi tudi slovenski narod proti beslom o posebni vzvišenosti germanskega in romanskega plemena, proti geslom, da nimajo vsi narodi enakih pravic, proti geslom ubijanja onih, ki so šibkejši, je Bazovica znova in še močnejše kot prej zažvela v srcih vseh Slovencev in Jugoslovancev, kajti v vse se je zagrizla misel, da «maščevana bo tudi Bazovica». In za nas vse pomeni Bazovica še vedno bolest, ker so padli tedaj in od tedaj naprej naši

najboljši, je pa tudi svetel vzor pri našem delu. Čas bo zabrisal bolest, ostala bo pa jasna zavest o veličini žrtvovanja vseh naših padlih in še živih junakov, ki so nam priborili prerod. Vsa naša lepa domovina je postala v dobi borbe ena sama velika Bazovica.

Po vojni so se zbrale na Bazovici nepregledne množice ljudstva in tu smo prvič kmalu po koncu vojne pokazali zmogljivost našega kulturnega snovanja. Ni bilo brez pomena, če so pri prvi spominski svečanosti leta 1945 nastopili popoldne na prostem na Bazovici naši pevski zbori, če so množično zapeli naše borbene pesmi, saj je s tem naše ljudstvo dalo duška svojim silam, ki so se tedaj po dolgem času zopet sprostile in ki so ob spominu na naše junake že z večjo silo privrele na dan. Naše ljudstvo je pokazalo s tem svojo veliko notranjo potrebo po neoviranem kulturnem snovanju, svojo željo po silnem razcvetu svoje kulture, svojo željo, ki je neugasljivo žarela v srcih vseh v dobi najhujšega trpljenja, po notranji poglobitvi našega snovanja in po našem svojstvenem življenju.

Zavedali smo se, da smo se borili in da so naši ljudje umirali za naše skupno lastno življenje, vedeli smo pa tudi, da se borimo ob strani vseh onih, ki so se borili za svoje teptane narodnostne in socialne pravice, za svobodo in enakopravnost vseh, ki so jih močnejši hoteli uporabiti kot sužnje, la bi jim opravljali najtežja suženjska dela in jim tako uredili njihove življenjske prostore in pogojili z znoške prostore in pogojili iz znojem in krujo zropane zemlje, in ki so jih zato hoteli popolnoma uničiti, da bi postal življenjski prostor samo njihov.

Tedaj, pri tej proslavi je postala Bazovica simbol ne več samo trpljenja, hrepenenja in vere v lepše zarje in svetle dni, temveč tudi simbol preroda.

Kulturno — izobraževalno delo, prosveta, umetniško udejstvovanje in izživljanje, izobraževanje naroda so podlaga za vse njegovo živ-

ljenje. Vse to mu posreduje vse one prvine, ki skupaj tvorijo to, kar imenujemo narod. Poskušajmo jih zajeti. Te prvine so jezik, šege in običaji, materialne in duševne prilike, življenjske prilike, ki jih nudi zemlja in priroda na tej zemlji, spoznavanje lastne preteklosti in sedanjosti, razgledi v bodočnost, značaj naroda, njegove sposobnosti, njegove zmogljivosti, njegovo bistvo, njegova zavest. Vsa ta prizadevanja nudijo narodu razen tega še strokovno znanje in splošno izobrazbo, kar mu mudi razgledanost po svetu in življenju in po lastni domovini, kar omogoči vsem članom naroda, da se laže znajdejo v najrazličnejših življenjskih prilikah. Iz kulturnega snovanja se razvijajo gospodarska, politična in socialna snovanja. Vse to obsega čustveno in miselno ter tvorno življenje narodov.

Zavest o vsem tem je živela v našem primorskem ljudstvu in zato so nastajale že pod fašizmom tajno majhne pevске družine, ki so hodile iz kraja v kraj in ki so predvsem vplivale na čustveno življenje našega življa. Pesem je najvernejši izraz narodove duše in je v vseh dobah povezovala ljudi iste narodnosti ter njihovo preteklost, isto dobnost in bodočnost. Pesem je najvernejše narodovo izročilo.

Po vojni se je kulturno življenje primorskega sloveka široko razmahnilo ter je seglo v globino. Toda prišla je žalostna resolucija informacijskega urada. Pojavili so se neki «zaščitniki» slovenske kulture, ki so napačno pojmovali besedo «internacionalizem» in napredna načela in ki so začeli razbijati, kar je bilo storjenega. Prilike so postale težke. Slovenec je oviral Slovenca in Slovenec je moral premagovati ovire, ki mu jih je Slovenec postavljaj. Občutili smo zastojo. Toda, kar je zdravega sili neovzdržema naprejš in navzgor. Naše prosvetne organizacije so začele z novim delom in prodorni uspeh tega snovanja smo videli v nedeljo. Iz vseh kotičkov naše pokrajine so prišli zbori in z njimi tudi ljudje iz vseh

Nadaljevanje na 14. strani

Lonjerci podarjajo «Lipi» krak

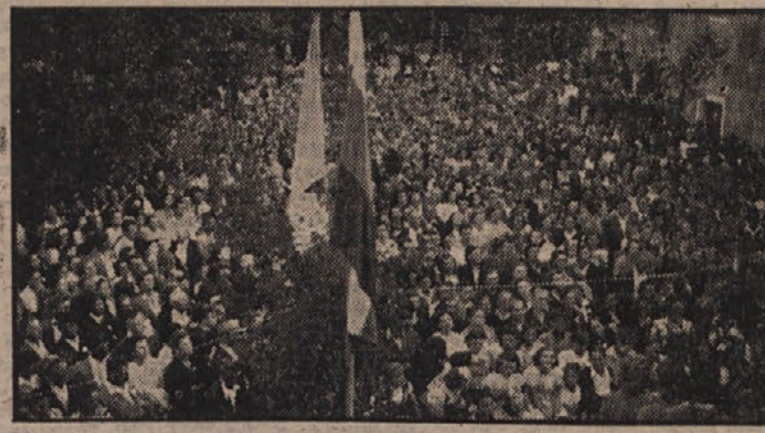
Trije najstarejši pevci so prejeli diplome

T. Presel govori o pomenu obletnice

Pogled na veliko množico udeležencev proslave 50 letnice

«Lipe» v Bazovici med izvajanjem pevskega sporeda

li v Trstu kongres kmetijskega sindikata. Kako je potekel ta kongres je marsikomu znano, ker je časopisje o tem mnogo pisalo.

Kljub temu da je bila strokovna zveza organizirana na teritorialni osnovi in da je njen glavni odbor sestavljen iz večine članov, ki prebivajo v jugoslovanski coni STO-ja, so omenjeni razbijači organizirali svoj «kongres»

tijski sindikati

sestavljen izključno iz pripadnikov Vidalijeve frakcijske skupine. Inscenirali so po podeželju nekake volitve za izvolitev delegatov, pri katerih so seveda sodelovali samo pristaši Vidalijeve skupine.

Okrožni odbor Enotnih sindikatov za Istrjo je ob takem postopku protestiral, a končno poslal tudi svoje delegate na ta «kongres», ki je bil v Conti v Trstu.

Pred vrati dvorane, kjer bi moral biti kongres, so istrske delegate, ki so predstavljali večino organiziranih članov, kakaj Vidalijevi prepečali ter jim prepovedali vstop v dvorano.

Ta kongres, na katerega so povabili policijo, je imel nalogo pod-

rediti skupne interese malih posestnikov, brez razlike na politično pripadnost, interesom Vidalijeve politične frakcijske skupine in interesom linije vodstva KPI. Vprašujemo se, ali je to res bil kongres kmetijskih sindikatov, ki je predstavljaj male posestnike, kmečke delavce, kolone in polovinarje Tržaškega ozemlja? Prostdušno rečemo, da ne.

Nekdanji kmečki sindikat, ki je predstavljaj veliko večino malih posestnikov, kolonov in polovinarjev cone A in absolutno večino malih posestnikov in kmečkih delavcev cone B, se je zahvaljujoč razdiralnemu politikanstvu in terorju Vidalijevih sindikalistov in njegovih teroristični frakciji, spremenil v ozko sekto brez duše, delujoč proti skupnim interesom nekdanj organiziranih članov kmetijske strokovne zveze.

Nekdanji kmečki sindikat, ki je predstavljaj veliko večino malih posestnikov, kolonov in polovinarjev cone A in absolutno večino malih posestnikov in kmečkih delavcev cone B, se je, zahvaljujoč razdiralnemu politikanstvu in

terorju Vidalijevih sindikalistov in njegovih teroristični frakciji, spremenil v ozko sekto brez duše, delujoč proti skupnim interesom nekdanj organiziranih članov kmetijske strokovne zveze.

Linija, ki jo danes izvajata Radich v sindikatih in Vidali na tržaškem političnem področju in ki se je izkazala kot cistosocial-šovi nistična in ki stremi k priključitvi Trsta k Italiji, blatenje Jugoslavije in njenih narodov, svetlih pridobitev in izgradnje lepšega življenja v coni B, bo brez dvoma vzele sedanjemu kmetijskemu sindikatu vsakršno obliko naprednega demokratičnega strokovnega gibanja.

Zahvaljujoč se tem avanturistom in razbijačem, reakcija lahko ugotavlja z dneva v dan postopno propast revolucionarne borbe, ki so jo sindikati vodili do julija 1948.

Kot pri ostalih zvezah, opažamo tudi v kmetijskem sindikatu z dneva v dan večjo pasivnost za sindikalna vprašanja; to lahko ugotovimo pri pičem odstotku članov, ki plačuje članarino in se udeležuje masovnih večernih sestankov.

no-organizacijskim nalogami; ali naj postane kmetijski sindikat resnično široka demokratična strokovna organizacija v zaščito politično-ekonomskih interesov vseh malih posestnikov, kmečkih delavcev, kolonov, polovinarjev brez razlike na njihovo politično pripadnost v obrambi skupnih gospodarskih interesov, ali naj kmetijski sindikat še nadalje bo ožja sekta v izključno korist Vidalijeve frakcije in njegovih političnih interesov?

Ce bo sledil prvemu postavljenemu vprašanju, bo izpolnil svojo zgodovinsko nalogo inbo kljub težkemu političnemu trenutku, ki ga sedaj doživljamo uspel ponovno združiti kmetijsko stroko v enotno, močno in vplivno sindikalno gibanje; če bo šel drugo pot, bo zdržal malo časa, z njim se bodo koristili zagrizeni nasprotniki delavskega gibanja in bo klavirno dokončal svojo zgodovinsko nalogo združenja vseh kmetov v močno demokratično protimperialistično gibanje. In ker je resnica vselej zmagala, bodo tudi tokrat predvsem voditelji nosili svojo težko odgovornost pred zgodovino in pred sodiščem ljudskim množic in delavskega gibanja.

Danes stojijo voditelji kmetijskega sindikata in organizirani člani pred zelo važnimi politič-

CVETKE iz tržaških listov DEMOKRACIJA

«Ugledni gospod urednik» Demokracije si je v lastnem listu na lastni nastop napisal pismo s podpisom «starega edinjaša», v katerem razlaga prepire in strankarske težnje v lastni hiši, t. j. v taboru slovenske reakcije na Tržaškem ozemlju. V odgovor na pisanje «Katoliškega glasu» pravi v uvodu: Doslej smo molčali, ker ni imela «Slovenska krščanska demokratična zveza» na naše demokratično gibanje vidnega vpliva». Ker pa so seveda hišni prepri prišli polagama do vidnega vpliva, se «ugledni urednik» razpiše na račun voditeljev «Slovenske krščanske demokratične zveze» in pravi: Ne vem kaj se je zgodilo, ampak naši narodni duhovniki ne bi nikdar ob volitvah pozivali vernike naj se glasujejo za slovensko listo, kot se je zgodilo to letos junija, ko so delali še na dan volitev nekateri župniki demokratijsko propagandno. Pomislite, slovenski župnik za italijansko stranko! Zdaj berem, da so začeli menda ravno ti župniki ustanavljati rudi svojo stranko... Ko se «ugledni urednik», dobera razhudi nad svojimi «sovražniki», zatrdi: «Mi smo proti kranjskemu klerikalizmu in liberalizmu», potem pa «zapoje samohvalnico sebi t. j. Slovenski demokratični zvezi.

Prav na koncu pa sramežljivo zapliše: «Zaenkrat pa mi oprostite», kot da bi se zavečal, da je prav za prav ves čas klobasal in da je v vsem članku povedal le, kako se pri slovenski reakciji grede v resnici klerikalce in liberalce in bog ve kaj še, alce še, istoč pri tem načina, kako bi najbolje služili svojim prekomorskim gospodarjem in čim več škodili slovenskemu narodu.

DELO

Vasutjevci razširjajo «Partijo» Odkar vlada pri kominformistih načelo, da je «zrela» za Partijo vsak, ki le dobro pljuje na Jugoslavijo in njene narode, so odprli vrata v svojo «partijo» dičnim mladencem iz ul. Cavana in Aquedota in vsem «fidelim militem di idea fascista». Pošteni ljudje pa se izogibajo take Partije. To je razvidno iz članka Franceca Gasperinija v Delu, kjer pravi: V neki celici v Miljah naredijo načrt, vzamejo v evidenco vse tiste, ki bi bili lahko sprejeti v celico, s po 15 dneh ni bilo še nič narejeno. V neki drugi celici v Trstu izločijo 5 tovarišic, ker so žene. Diskusije se vršijo protiv sektavstvu, a istočasno se pojavljajo in razvijajo teorije, po katerih ti ali oni tovariši še niso «izgrajeni», še niso «zreli». (Bili bolj ali manj «zrel in izgrajen» pomeni ali slabše klevetati in ker omenjeni tovariši naklevetajo, seveda še niso «zreli»).

LAVORATORE

Gasperini je pred pisanimi poslušalci na Garibaldijevem trgu povedal, kako je treba rešiti tržaško vprašanje. Ponovil je znano kominformistično tezo, da je sedaj najprimernejše, če pride guverner in da bi se potem že našle druge rešitve. (Misliji je na združitev obeh con in potem prehod obeh pod italijansko suverenost). To Gasperinijevu modrovanje je Lavoratore pogumno zapisal, nič manj pogumno pa mi izpustil tistega čela govora, ko je Gasperini prvič uvedel javno v kominformistično izrazoslovje pojem o «italianissimi Trieste». Čeprav je Gasperini s tem že premagal Dozvevo navodilo «bisogna sganciarli...» pa so pri Lavoratore še vedno previdni in si mislijo: beseda se izgubi, kar je pa zapisano, je dokument.

UNITA'

V torkovi Unita pravi njen dopisnik, da je obiskal jugoslovanske politične begunce v Silosu, kjer domujejo, predno se ne odpravijo v Argentino in drugam. Intervjuval jih je glede na vest, da so italijanske oblasti izročile na Reki jugoslovanskim dva begunca, ki ju je Jugoslavija zahtevala kot vojna zločinca. Dopisnik je hotel seveda izkopati v Silosu kaj gradiva za gonjo proti Jugoslaviji po znanem kominformističnem pravilu, da so v gonji proti Jugoslaviji lahko zavezniki tudi politični kriminalci in fašistični kolaboracionisti. Verjetno je uspel, saj ni to pri istem razpoloženju kominformistov in nacističnih kolaboracionistov do Jugoslavije nobena težava.

Bukovec Vojmir

KRONIKA

Sirotanovičevo gibanje se je razširilo skoro na vse rudnike

Vlada LRS je podelila prehodne zastave in denarne nagrade najboljšim delovnim kolektivom. Največjo nagrado je dobilo gozdno gospodarstvo Bled, nato tkalnica hlačevine, Celje; tovarna kovčegov in usnenih izdelkov, Domžale; tovarna verig, Lesce; zdravilišče Rogaska Slatina; mariborska bolnišnica; lesno industr. podjetje, Ajdovščina; tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana itd.

Jugoslavija je podpisala s trico-nji dopolnilni protokol o povečanju izmenjave. Izmenjava bo povečana na 78 milijonov dolarjev na obeh straneh v času do 31. decembra 1949.

Ze drugi remorker so zgradili v reški ladjedelnici.

Pridelek sladkorne pese je v FLRJ večji od lanskega. Pridelovalna površina je bila letos za 30 odst. večja od lanske.

Za preskrbovanje prebivalstva na otokih z vozo, gradijo na Reki 6 ladij za prevoz vode. Vsaka od teh ladij bo lahko v posebnih cisternah prevozila po 300 ton vode. Pozimi bodo ladje uporabljali v druge namene in bodo cisterne dvignili iz ladjiskega trupa.

Turbinsituta bo sedež znanstvenega štaba, ki bo reševal vse probleme strojev za hidrocentrale. Nastanjen bo med Mednom in St. Vidom. Do oktobra bodo zanj postavili glavne objekte v surovem stanju.

V Svetozarevem gradijo veliko tovarno električnih kablov. Tovarna «Novkabel» v Novem Slatu krije namreč le del potrebe po njih. Nova tovarna bo pričela obratovati v prihodnjem letu, do konca pelletke pa bo že delala s polno zmogljivostjo.

«Njegoša», največja obdelovalna zadruga v Jugoslaviji, je praznovala 3letnico svojega obstoja. Zadruga je prodala lani državi 790 vagonov kmetijskih pridelkov. Letos bo oddala državi samo belega žita skoraj 300 vagonov. Zadržalniki obdelujejo svojo zemljo s 30 traktorji.

100 let bo preteklo, odkar je 16. septembra 1849 prevozil prvi vlak progo Celje-Ljubljana.

V Krškem so imeli v nedeljo praznik ko so dostojno proslavili spomin borca za kmečko svobodo — Matijo Gubca.

V Sloveniji se je pričel odkup žita. Plan prvih dni je bil dosežen 100 odstotno.

Tovarna «Ivo Lola Ribar» izdeluje danes že 200 različnih strojev, med njimi tudi največje, ki jih prej niso nikoli izdelovali v FLRJ. V tej tovarni delajo sedaj naprave za novo veliko valjarno debele pločevine v Javorniku pri Jesenicah, ki bo ena izmed največjih te vrste v Evropi.

1416 oseb, ki so jih zavedle informbirojevske laži je podpisalo resolucijo, v kateri so izjavile, da se bodo neizprosno borile proti lažem in izmišljotinam, ki jih širi propagandni aparat ZSSR in dežel ljudske demokracije.

14 zdravstvenih ekip, v katerih je bilo 46 zdravnikov, je obiskalo vasi dubrovnškega okraja. Ekdje so pregledale 3000 bolnikov in po vaseh vso šolsko mladino.

Italijanska mladinska delovna brigada iz Istre je odšla na avtomobilsko cesto. V njej je 232 mladincev.

Zaradi špijonskega in protijugoslovankega delovanja je vlada FLRJ odpovedala pravico bivanja v FLRJ Stefanu Horvatu, članu konzulata CSR v Zagrebu.

Oticirji, podoficirji in nameščenci ljubljanske garnizije so imeli miting. Na njem so obsodili informbirojevske provokacije in manifestirali pripravljenost za izvršitev vseh nalog, ki jih bosta pred nje postavila partija in marša Tito.

V Bovcu so z odkritjem plošče počastili spomin 32 žrtv na Golubarju.

Sirotanovičevo gibanje se je že razširilo po vsej državi. Tekmovanje, kot je Sirotanovičevo, se lahko razvije samo v socialistični državi, kjer ima ljudstvo v socialistični graditvi pred seboj jasne smotre, kjer se morejo uveljaviti poprej zadržane sile in sposobnosti delovnih ljudi.

Ko je v sredo Ibrahim Trako postavil svoj drugi rekord, v kopanju premoga, je dejal, da vsaj vidijo tisti, ki nas obrekujejo, naše delo. Včeraj smo nakopali 310 vagončkov, danes 360, jutri jih bomo pa 400. Njegova napoved se je točno izpolnila. Takoj naslednji dan je v Kaknju rudar Džemal Ramović nakopal s svojo brigado 442 ton. Isti dan je prav tako v Kaknju dosegla lep uspeh tudi mladinska brigada Ilije Grgiča, ki je nakopala 386 veličih jamskih vagončkov premoga.

Jugoslovanski delavci prav dobro vedo, kaj ta njihova dejanja pomenijo. Rista Mijatović, ki je 17. avgusta nakopal v Kaknju 354 ton premoga, je po svoji velični delovni zmagi dejal: «Jaz in moji tovariši smo delali ter se borili med 15. in 23. avgustom, da dokažemo obrekovalcem, da v de- njih uresničujemo, kar informbiro z besedami zanika. Naše tone premoga jih tolčejo, informbirojevci naj kar natočujejo. Moj uspeh in uspehi mojih tovarišev so dokaz, ali bomo v rudnik pod puško ali ne. Naj informbiro ne misli, da nam kaj more».

Zanimiva je primerjava jugoslovan-skih rekordov z rekordi Stahanova.

Stahanovo gibanje se je pričelo v Sovjetski zvezi 17 let po oktobrski revoluciji, v Jugoslaviji pa se uveljavljajo junaki dela že od prvih dni po osvoboditvi. Ždaj v četrtem letu po osvoboditvi pa že presegajo rekorde Stahanova. Prvi rekord je Stahanov dosegel leta 1935 ob priliki tekmovanja v čast mednarodnega mladinskega dne. Nakopal je 102 toni premoga. Kasneje je Miron Djukanov presegel rekord za 13 ton, Koncedalov pa za 23. Stahanov drugi rekord je bil 175 ton, tretji pa 227 ton.

Alija Sirotanovič je ob letošnjem tekmovanju za počastitev obletnice kongresa KPJ dne 24. julija presegel prvi Stahanov rekord za 50 ton. Njegov rekord je tolkel Nikola Skrobčič in nakopal 166 ton. Prejšnji ponedeljek je Ibrahim Trako v Zenici nakopal 230,5 ton premoga, naslednji dan pa je prekosil lastni rekord in nakopal 360 vagončkov ali 270 ton, kar pomeni, da je presegel tretji rekord Stahanova za 43 ton.

Prav tedaj pa se je pričelo tekmovanje po Sirotanovičevem sistemu tudi v Kaknju. Ko so iz Zenice poročali o novem uspehu Traka, se je tam boril za nov rekord Rista Mijatović. V 45 minutah je dosegel dnevno normo. V eni uri in 25 minutah je tolkel

prvi rekord Stahanova. V treh urah je nakopal toliko premoga kot Sirotanovič, v osmih urah pa 354 ton.

Džemal Ramović je s 442 tonami premoga v osmih urah pripravil premoga za cel vlak s 42 vagoni in s tem prekosil tretji rekord Stahanova za 215 ton ali 94%.

Ves tekmovalni polet se je razširil na vse večje rudnike v Bosni in Hercegovini, na senjsko-resavski premogovni bazen v Srbiji in premogovnike v Hrvatskem Zagorju. Dušan Timotijević je zaenkrat najboljši med ru-

Deloval dan na Avtocesti se je končal. Mladina karaka v taborišča. Stevilni mladinci so si na Avtocesti pridobili dragocene izkušnje, ki jim bodo prišle še prav v življenju. Tako se je dostoj 2.300 mladincev odločilo, da pojde po delovni akciji v proizvodnjo.

darji v Srbiji. Nakopal je le pet ton premoga manj, kakor Stahanov pri svojem tretjem rekordu. Tudi v Rudniku v Banovičih so sklenili, da bodo pričeli dela ti po Sirotanovičevem sistemu.

Kakor poročajo iz Kaknja so tamkajšnji rudarji pričeli s pripravami, da presežejo tudi Ramovičev rekord in nakopljejo 500 ton premoga. Ramovičeva brigada, ki je dosegla zadnji rekord je imela 9 članov. Delovno organizacijo svoje brigade je Samović tako izpopolnil, kot že noben rudar v Jugoslaviji. Premog je vrtal na štirih krajih, tako da so mu člani njegove brigade sprosti delali prostor za nove tone premoga. Med Ramovičevem tekmovanjem se je pokvarila žičnica za odvoz premoga, tako je bila obremenjena.

V Kleki so sklenili rudarji, da bodo povečali svojo proizvodnjo premoga za 30%. S tem bodo tudi znižali polno lastno ceno premoga. Kakor poročajo, je sedaj Ibrahim Trako sklenil, kakor je sam izjavil, da skor

se mene tiče in članov moje brigade, ne bomo mirovali, dokler ne nakopljemo 500 in več ton premoga v osmih urah.

Sirotanovič in Skrobčič, ki sta sedaj na dopustu v Opatiji sta obiskala rudarje v Podlabinu. V petek so rudarji nakopali 2726 ton premoga, kar je prvi večji rekord v raskih premogovnikih.

Rudarji zasavskih rudnikov z naj-večjim zanimanjem zasledujejo uspehe najboljših rudarjev Breze, Kakača in Zenice. Po prvem uspehu Sirotanoviča so rudarji dali pobudo za še ostrejša tekmovanja. V prvih osmih dneh so rudarji presegli svojo plansko nalogo za 7,5%, kljub temu, da je mnogo rudarjev na dopustu. Sedaj so porvali Alijo Sirotanoviča, če bi hotel tekmovati z njimi v Trbovljah. Pozvati mislijo tudi Traka in Mijatoviča. Seveda se delovni uspehi zasavskih rudnikov ne dajo primerjati z uspehi kosanskih rudnikov. V zasavskih rudnikih je namreč delo nemehanizirano. Proizvodnje, ki odpade na posameznega rudarja je dejansko znatno večja kot v drugih, nemehaniziranih rudnikih, ker odvzema mehanizacija rudarju najtežje delo. Sirotanovičevo gibanje se je pričelo širiti tudi med kovinarji, židarji in drugimi.

1570 novih železnic po osvoboditvi

Čeprav so morali v Jugoslaviji po osvoboditvi obnoviti 4.450 km porušeni železniški prog s številnimi mostovi in drugimi napravami, so vendar že v kratkem času zgradili nad 1.000 km novih železnic in okrog 75 km industrijskih prog (brez gozdnih železnic, rudniških in tovarniških prog), sedaj pa grade 13 novih železnic v skupni dolžini 674 km. Celotna dolžina železniških prog, ki so jih dogradili v Jugoslaviji po vojni ali jih pa se grade, znaša okrog 1750 km.

Stara Jugoslavija je v 22 letih obstoja zgradila le 1102 km železnic, kar pomeni povprečno 50 km na leto. V novi Jugoslaviji sedaj zgrade povprečno 300 km na leto, kar je šestkrat več.

Vsak izgovor je dober pa čeprav...

Za kominformiste lahko danes rečemo, kot pravi lepi slovenski narodni pregovor, da jim je vsak izgovor dober pa čeprav ga pes ne repu prinesa. Tako so se sedaj izgovorili v svoji propagandi, da «jugoslovanska mladina ni hotela sodelovati na svetovnem mladinskem festivalu v Budimpešti. Izgovor je lep, če bi mu kdo hotel verjeti. Toda resnica ima to lepo navado, da pride kar sama na dan. In četudi, bi se festival vršil na dosti bolj odmaknjem koncu sveta, kakor je Budimpešta, smo prav gotovi, da bi mladina zvedela, za kaj Jugoslovani letos ni bilo na festival.

Demokratska mladina sveta je vse preveč dobro poučena o tem, kaj je jugoslovanska mladina naredila med vojno in kaj dela sedaj. Vse preveč jo mladina sveta občuduje pri njenem prizadevanju, da v Jugoslaviji zgrade socializem. Vse preveč mladine je bilo po vojni v Jugoslaviji in tudi kajne, predene na vse svetovne jezike, govore o jugoslovanski mladini. Ta je bila mladinskim množicam sveta za zgled v njihovi borbi.

Zato so zaman tudi laži in prikrivanja. Mladina ima čudovito lastnost: zna biti zvesta svojim idealom.

Poučen primer

V Avstraliji — si predstavljate, kako je to daleč! — žive številni Jugoslani. Te Jugoslavane so zveli tamkajšnji kominformisti na epiko in jih hočejo na vse načine prepričati o modrosti resolucije IU.

Slovinci onstran meje

Slovensko ljudstvo na Koroškem je z ustanovitvijo Demokratične fronte delovnega ljudstva stopilo v novo razdobje borbe za svojo narodno in socialno osvoboditev. Demokratična fronta je odprla svoja vrata tudi za vse napredne Avstrijce, ki so pripravljali podpirati upravičene zahteve koroških Slovencev.

Protij naprednemu in demokratičnemu programu Fronte je seveda od vsega začetka nastopila avstrijska reakcija — in KP Avstrije, ki danes že enačino odklanja upravičene zahteve koroških Slovencev po priključitvi k FLRJ. V svojem glasilu «Volks-wille» je celo prepovedala avstrijskim komunistom, da bi se med predvolilno kampanjo pridružili naprednemu, protimperialističnemu programu Demokratične fronte.

Po starih metodah skuša vodstvo avstrijske KP razbiti enotnost koroških Slovencev. Tako je komunistični predstavnik iznesel v koroški deželni skupščini predlog o zaščiti slovenske manjšine na Koroškem. Seveda je bil ta predlog samo demagoške narave, kar najbolje kaže štiriletni oporunižem in nasprotovanje zahtevam koroških Slovencev. Voditelji avstrijske KP si tako lovijo glasove za prihodnje volitve in polkusa-jo, kako bi našli način, da bi razbili vrste koroških Slovencev.

Ozopovske tolpe, ki že vedno rovarijo po Slovenski Benečiji, in organizirano napadajo zavedne slovenske ljudi, imajo sedaj na ve-šti še en zločin. Pred tremi tedni so tam ubili partizana in borca za pravice slovenskega ljudstva Jušo Andreja. Kljub temu, da so zločinci znani, ni oblast še nobenega prišla.

Ze od osvoboditve dalje zahteva-jo desetisoč Slovencev po Nadiški in Terski dolini, po Reziji in hribih med Čedadom in Trbižem svoje žole v slovenskem jeziku. Italijanska vlada je za to gluha in nadaljuje svoje raznarodovalno delo tam, kjer ga je fašizem končal.

Toda, vse blato je premalo, da bi prepričalo ljudi o eznotni voditeljev jugoslovanske partije.

Samo en primer: Nj dolgo tega, ko smo v Trstu na kolodvoru srečali jugoslovanskega izseljenca, ki se je po dolgih letih vračal domov na obisk. Povedal nam je, ga ni mogel verjeti, kar so mu nekateri neprestano trobili na uho. Ko se je odločil, da gre domov pogledat — si predstavljate, kako je to daleč — so mu to seveda takoj odsvetovali, češ naj ne gre, ker je v Jugoslaviji teror. Ti «modrijani» so

Kominfo

vse ball, da bi prinesel naš izse-ljenec domov v Avstralijo vse dru-gačne novice, kot jim jih oni ubi-jafo v glavo.

Toda to ni nič pomagalo. Nas iz-seljence je šel in je bil tri tedne na poti. Zaupanje do vodstva KPJ prihaja tudi na tak način na dan...

Kominformisti in logika

Tudi po objavi resolucije so Ce-hoslovaki pošiljali jugoslovanskim rudarjem naboje za razstreljevanje v rudnikih. Ti naboji so se razli-kovali od starih le v tem, da so bili nekateri od njih pokvarjeni, tako da so se preje razpočili. Zaradi teh nabojev je nekaj jugoslovanskih rudarjev ostlelo.

Informbirojevci stalno čenčajo, da so oni proti vodstvu jugoslovanske Partije in da še vedno eljubijo Jugoslovansko ljudstvo, ki ga poziva poleg drugega tudi na upor. Ze večkrat smo opazili, da se ko-

Za 28 milijonov prostovoljnega dela in nove zadruge v goriškem okrožju

Oblastni plenum Fronte za goriško oblast je imel svoje redno zasedanje v Postojni. Na njem so obravnavali dosežanje delo in dela, ki jih še čaka. Plenuma se je udeležilo 250 delegatov.

Na njem so sklenili, da bodo izboljšali politično in kulturno delo na vasi. Pri pregledu uspehov so ugotovili, da je imela Fronta uspehe na gospodarskem področju. Med najvažnejšimi nalogami je bila organizacija posebnih brigad, v katere se je vključilo 9.881 frontovcev, ki so kljub raznim pomanjkljivostim izpolnili 100 odstotno svoje naloge. Pri obnovi so frontovci goriškega okraja opravili 625.655 delovnih ur v vrednosti 7.497.860 din, pri zadržnih gradnjah 180.565 delovnih ur v vrednosti 1.200.000 din, pri gozdnih in ostalih delih pa 1.496.157 delovnih ur v vrednosti skoraj 18 milijonov din. Tako pride na vsakega frontovca povprečno 24 ur prostovoljnega dela. Proglašeni je bilo 200 udarnikov, še več pa pohvaljenih in nagrajenih. Mladinskih delovnih ak-

cij v Novem Beogradu in na avtocesti se je udeležilo 799 mladincev, ki so opravili 95.217 delovnih ur.

Uspehe so dosegli tudi pri ustanavljanju kmečkih obdelovalnih zadrug, ki jih je bilo v začetku leta samo 20, zdaj jih je pa 66. Zemljišča zadrug obsegajo 78.886 ha. V goriškem okrožju imajo tudi 83 zadržnih ekonomij.

Za gradnjo Nove Gorice bodo organizirali več frontovcev. Na zasedanju so poudarili, da je v Slovenskem Primorju predvidena cela vrsta gradenj, ki bodo izvršene le v primeru, če se bo Fronta z vso resnostjo zavzela za mobilizacijo delovne sile.

Do konca leta nameravajo frontovci goriškega okrožja ustanoviti 177 novih zadrug, za pomoč državnim posestvom pa bodo ustanovili 378 vaških frontnih brigad. V težko industrijo in rudarstvo si bodo prizadevali vključiti 4.500 novih delovnih moči itd.

Na zasedanju se je razvila živahna diskusija, na kateri so razpravljali o pomoči organizacijam ter o uspešni rešitvi problemov na vasi.

Tudi Lužiški Srbi morajo „spoznati“ Informbiro

Tok spreprečevanja v svete resnice resolucije Informbirovske urada je zadeli tudi Lužiške Srbe, najmanjše slovansko ljudstvo, ki šteje danes samo še 60.000 duš. Nad tem večno zatiranim narodom, ki je stoletja kljuboval germanskemu pritisku, vihte danes svoj meč informbirojevski vojščaki in mu jemljejo pravice do svobodnega političnega in kulturnega življenja.

Lužiški Srbi, katerim so jugoslovanski narodi pomagali v njihovi borbi za politično in kulturno samostojnost, niso verjeli, da preha-ja Jugoslavija v imperialistični ta- bor niti »izroditiv«¹ KP in drugim klevetam. Lužiško-srbska mladina, ki se je udeležila dveh delovnih akcij v Jugoslaviji in je videla pot

jugoslovanskih narodov in tempo izgradnje socializma, seveda ni mogla verjeti v resolucijo. Lužiški Srbi so imeli za zgled jugoslovanske narode pri svojem političnem in kulturnem delu. Njihov list »Novo doba«² jih je vedno obveščal o uspehih v Jugoslaviji.

Sedaj so začeli Lužiške Srbe spreprečevati o »pravilnosti«³ resolucije na isti način, ki je že kar udoma-čen v državah Kominforma.

Prva mera informbirojevcev je bila, da so razpustili mladinsko organizacijo Lužiških Srbov in jo priključili nemški mladinski organizaciji »Freie Jugend«. Vsem mladincem lužiško-srbske mladinske organizacije, posebno pa že onim, ki so bili v Jugoslaviji, so prepovedali, da govore o Jugoslaviji, češ da naj kar pozabijo na to, kar so tam videli. Prav tako je odre-đil politični oddelek sovjetske koman- danture v Budišini — središču Lu- žičkih Srbov — naj list »Novo do- ba«⁴ natisne klevetniške članke pro- ti Jugoslaviji, ki so jih napisali na sovjetski komandanturi. Uredništvu lista so zagrozili, da bo list ukinjen, če člankov ne bo natisnil.

Informbirojevskemu spreprečeva- nju se je pridružila tudi pokra- jinska vlada Nemčije v Dresdenu, kateri so se upi, da zavre politični in kulturni napredek le izpolniti s tem, da je prepredila po sovjetski komandanturi Lužiškim Srbov, da bi si postavili v Budišinu svoj dom kulture.

Vsa ta »spreprečevanja«⁵ niso pre- pričala Lužiških Srbov. Ravno na- sprotno. Resolucija Kominforma je danes diskreditirana pri Lužiških Srbih in po sovjetski okupacijski ceni Nemčije kot protijugoslovanska go- nja, za katero se skriva revizionis- tična in protirevolucionarna gonja nekaterih voditeljev držav ljudske demokracije.

VARSAVA, 13. — Sodišče v Ka- tovicah je obsodilo tri uslužbence livarne v Gliwicah v Zgornji Sle- ziji, in sicer enega na smrt, dru- gega na došmrtno ječo in tretjega na 15 let zapora.

Obnova v Mandžuriji

V Mandžuriji so prekoračili proiz- vodnjo, kot je bila za časa Kuomin- tangovega režima, kljub temu, da je bila mandžurska industrija precej po- škodovana. Povečali so tudi proizvo- dno nafte in premoga. Premogovniki zaposlujejo 100.000 rudarjev. Znova sta pričeli obratovati dve tretjini pod- jetij kemične industrije in 60 tovarn, ki izdelujejo cement, papir, porcelan in gumaste stvari. Pomembne uspehe so dosegli tudi v gozdni industriji. Ve- likemu gospodarskemu napredku Man- džurije prispeva zlasti izpolnitev načrtov v elektrogospodarstvu. Proizvod- nja elektrine energije se je namreč povečala za 200 odst. Zgradili so tudi 1500 km novih daljnovodov.

Zdravstvena zaščita v Ukrajini

Velike uspehe so dosegli v Ukrajini- ski SSR po vojni na področju zdrav- stvene zaščite. Mreža medicinskih u- stanov je presegla predvojno raven. Obnovljeni so medicinski inštituti in odprti novi v Stanislavovu in Cerno- vicah. Na Zakarpatskem vsučilišču so odprli medicinsko fakulteto v za- hodnih delih republike pa so odprli 6 novih znanstveno raziskovalnih u- stanov.

minformovcem že meša. Popolnoma so se skregali z logiko že tedaj, ko so izdali nelogično resolucijo. Če pa mislijo, da jim bo samo en rudar v Jugoslaviji dal prav, so se pa še cienkrat proklete zmotili!

Teror je slaba propaganda

Danes na Madžarskem tamkajšnja policija kar tekmuje, da bi preko- sila metode, ki jih je uporabljala Hortyjeva policija v zatiranju tam- kaj bivajočih Hrvatov in Slovencev. Pretaje, preiskave, aretacije in pre-

armjade

tepanje zavednih naših ljudi so tam na dnevnem redu. Pred nedavnim so aretirali sekretarja mestnega komi- teta madžarske partije v Baji in člana glavnega odbora demokratične zveze Južnih Slovanov Branka Djurića. Njegov edini greh je bil, da se ni izjasnil za resolucijo In- formbirovske urada. Aretirali so še dr. Lasiovića Martina, bivšega čla- na glavnega odbora demokratične zveze Južnih Slovanov, mladince Ljubomira Lastića, nameščenca glavnega odbora zveze Filakovića in druge.

Za izvajanje terorja uporabljajo Madžari tudi vojske. V Cekeriji so vojski delali preiskavo po hišah članov narodne manjšine. Ker so našli v petih hišah knjige, ki so bi- le tiskane v Jugoslaviji, so zaprli tudi pet ljudi. Madžari tudi stra- šijo Jugoslovane, da jih bodo izse- lili in internirali, ker so »titovci«. V obmejnih mestih so uvedli poli- tijsko uro, podnevi pa legitimirajo ljudi na cesti.

Toda teror ni preveč dobra pro- paganda. Ko je nekdo skušal na javnem zborovanju v Santovu kle- vetati Jugoslavijo, so vsi ljudje ušli. Isti primer se je ponovil v Gari, kjer je prišlo na »zborovanje«⁶ 50 ljudi in v Cekeriji, kjer sta prišla samo dva.

Isto se ponavlja v organizaciji madžarske partije delavcev v kra- jih, kjer bivajo s člani jugoslovanske narodne manjšine tudi pošteni Madžari. Prišlo je že tako daleč, da so ti javno manifestirali za do- sego dobrih odnosov z Jugoslavijo.

Vprašanja brez odgovorov

Na vsaki razstavi, ki kaj velja, imajo tudi knjige v katero obisko- valci razstave vpisujejo svoje vtise. Tako knjige vtisov so imeli na primer lani na praškem velesajmu, kjer je razstavljala tudi Jugosla- vija. Obiskovalci so pošteno vpišo- vali svoje vtise in kominformistom to ni bilo všeč. Zato so to knjigo ukradli.

Na razstavi sovjetskih knjig v Beogradu imajo tudi tako knjigo. Vendar pa so obiskovalcem prepove- dali, da bi kaj preveč šarili po njej in pogledali, kaj so vpisali va- nje tisti, ki so pred njimi obiskali razstavo. Tako so uslužbenec med drugim tudi zlepill nekaj strani te knjige.

Kaj je bilo tako slabega v tej knjigi? Jugoslovani so pohvalili So- vjete, ki so jih dosegli na kultur- nem polju, toda vprašali so jih, zakaj ne najdejo za Jugoslavije dru- ga besede, kot psovke.

To je pa bilo žal preveč. Sicer bi pa na te besede uslužbenec raz- stave ne mogli odgovoriti.

Ceškoslovaška izdelava precej cementa. Na sliki vidimo bagre s katerimi kopljejo lapor

Konferenca žena Azije

Od 1. do 3. decembra bo v Pekingu konferenca azijskih žena, ki bi morala biti že lani v Indiji, a je reakcionar- na vlada Pandit Nehruja ni dovolila. Na konferenci bodo zatirane žene kolonialnih in polkolonialnih narodov izmenjale svoje izkušnje in vskladile skupno borbo za svobodo in mir. Kon- ferenca v novo osvobojeni Kitajski bo dala temu sestanku novo obeležje, saj je Kitajska s svojo borbo postala opo- rišče miru in dokazala, da je narod, ki se bori za svojo svobodo nepre- magljiv. Zene Jugoslavije so zbrale v finančni sklad za to konferenco 525.807 francoskih frankov.

Skrb za tiskarje v ZSSR

Številne tiskarne so pričele s svojim delom v Sovjetski zvezi v zadnjih petnajstih letih. Stare ti- skarne pa so dobile nove, moderne stroje.

Sovjetska industrija dobavlja ti- skarnam popolne stroje. Vse tiskar- ne v Sovjetski zvezi imajo instalirane ventilatorje. Linotipi imajo tudi posebne naprave, ki črpajo plin, ki nastaja pri segrevanju svineca. Rotacijski stroji imajo mon- tirane svetlobne signale, ki onemo- gočajo nesreče pri delu. Tudi v drugih oddelkih tiskarn imajo po- sebne zaščitne naprave.

Veliko pažnjo posvečajo v kl- šarnah kislinam, ki jih imajo shra- njene v posebnih skladiščih, iz ka- terih jih potem ob potrebi črpajo. Tudi pri izdelovanju klišejev onem- ogočajo številne varnostne napra- ve delavcem, da bi prišli v stik s kislinami.

Tiskarski inštituti, v katerih de- lajo načrte za nove stroje, ne po- svečajo samo pažnje temu, da bi izboljšali tehnološki proces dela, ampak polagajo veliko pažnjo na to, da bi bilo delo tiskarjev čim bolj zdravo. Tako ne uporabljajo sedaj več stereotipov za ploskovni- tisk iz svineca, ampak so jih zamen- jali s plastičnim materialom. Tu- di tiskarskih barv iz bencola ne uporabljajo več, ker škodujejo zdravju.

Tudi delavci sami sodelujejo pri izboljšanju strojev. Tako je neki racionalizator predlagal kako iz- boljšati stroj za rezanje papirja. Po tem izboljšanju ne bo prav nič nevarno upravljati s tem strojem. Zaradi važnih higienskih ukrepov v tiskarnah je tudi znatno padlo število tiskarjev, ki bi oboleli za poklicnimi boleznimi. Delavci v stavnic in strojnici, kjer je delo nezdravo, imajo samo 6urni delov- ni čas. Od podjetja dobivajo tudi zaščitno mleko in surovo maslo.

Posebno pažnjo so posvetili za- ščiti žena po tiskarnah. V oddelku kjer je delo nezdravo, žene sploh niso zaposlene. Noseče žene imajo 35 dni dopusta pred porodom in 42 dni po porodu. Zene, ki dojijo, imajo vsake tri ure po 30 minut prosto, da nadojijo svoje malčke.

Poleg zdravstvenih in počitniških domov imajo žene na razpolago tu- di posebne domove, kjer čakajo na porod in kjer bivajo tudi po-

porodu. Na razpolago imajo kasne- je tudi otroške jasi.

V Sovjetski zvezi je prepoveda- no delati v tiskarnah mladoletnim izpod 16 let. Vajenci ne delajo na- dur. Dopuste imajo samo poleti; preživljajo jih zastoj v počitni- skih in zdravstvenih domovih.

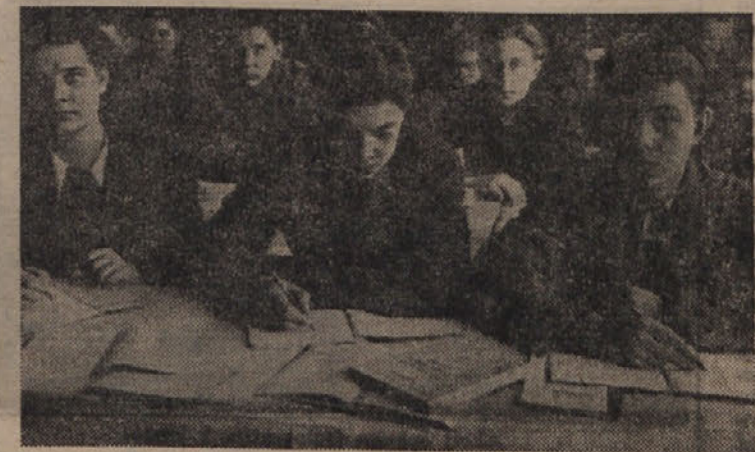
Sovjetska zveza je izdala za iz- boljšanje delovnih pogojev nasled- nje vsote: V prvi petletki 460 mi- lijonov rubljev, v drugi 500 mili- jonov, v tretji pa 1.354 milijonov. Povojni petletni plan predvideva za zaščito pri delu 5 milijard rubljev.

Češkoslovaški uvoz in izvoz

Podatki češkoslovaškega uvo- za in izvoza so izredno zanimivi. Zadnja bilanca izvoza iz julija je po uradnih podatkih sledeča: uvoz 3.579 milijonov KCS in izvoz 3.144 milijonov KCS. Pasivnost v skup- nem znesku 435 milijonov KCS je nastala, kakor poročajo češkoslova- ški listi, zaradi množičnih letnih dopustov v češkoslovaški industrijski proizvodnji in v privilegiranih trgovskih uvoznih in izvoznih družbah.

Po uradni statistiki je CSR uvo- zila v prvih sedmih mesecih za 23.864 milijonov KCS različnega blaga in surovin, izvozila pa je za 23.203 milijonov KCS gotovih in- dustrijskih izdelkov. Plačilna bi- lancia je bila torej pasivna za 661 milijonov KCS. V primerjavi z istim razdobjem lanskega leta je bil letošnji izvoz večji za 2.885 mi- lijonov KCS, uvoz pa za 1.057 mi- lijonov. Splošna plačilna bilanca se je izboljšala za 3.756 milijonov.

Prav tako javljajo češkoslovaški listi, da CSR ne bo v bodoče ome- jevala svojega uvoza, temveč ga bo še bolj povečala. Istočasno pa bo povečala tudi svoj izvoz, za kate- rega pravijo, da v letošnjem juliju ni bil na zadovoljivi višini. V CSR bodo več izvažali v zadnjih mese- cih leta in pravijo, da morajo že danes razviti vse svoje napore, da ti bodo pravočasno zagotovili ta- ko velik izvoz, s katerim bodo lahk- o krili vse uvozne potrebe in fi- nančna plačila.

V Sovjetski zvezi skrbijo za strokovni naraščaj. Na sliki vidimo, bodoče grafičarje v šoli

KRONIKA

Na osvobojenem ozemlju Vietna- ma se je povečalo število šol v enem letu za 18 odst., število učiteljev pa za 22 odst. Sedaj je na ozemlju Vietnama tudi 7 visokih šol.

Mednarodna begunska organiza- cija ne dovoli poljski vladi, da bi repatriirala 150 otrok, ki so jih letos preselili iz Tanganike v Ita- lijo, od tam pa v Zapadno Nem- čijo. Kakor so izjavili predstavniki poljske vlade, misli begunska or- ganizacija poslati te otroke v Ka- nado, kjer bi jih uporabili kot ce- neno delovno silo.

Sovjetska industrija se hitro približuje povprečni dnevni proiz- vodnji, določeni za leto 1950 — zadnje leto petletke. Število podje- tij, ki so že dosegla petletni plan, stalno narašča. Moskovska indu- strija je povečala svojo proizvodnjo v letošnjem drugem četrtletju za 24 odst. v primeri z istim časom lani. Pričakujejo, da bodo indu- strijska podjetja na Uralu že le- tos izpolnila petletni plan.

Ceškoslovaško petletko so izpol- nili v juliju 107,5 odst. Rudarska industrija je plan izpolnila 100,3 odst. Železni rudniki so plan viso- ko prekoračili, medtem ko premo- govniški plana niso izpolnili. Rud- nika Plzenj in Kladno sta ostala globoko pod planom, ker imajo premalo delovnih sil. Kovinska in- dustrija je plan izpolnila 112,5 odst., zato, ker so delavci te industrije pričeli na dopust šele v avgustu. Industrija papirja je svoj plan iz- polnila 108 odst., kljub temu, da ima ta industrija težave zaradi stare tehnične opreme. Tekstilna in- dustrija je dosegla plan 109,8 odst., kar je lep uspeh. Industriji stekla in opeke pa sta bili pod planom (91,9 in 95,2 odst.).

Ob gorjem teku reke Odre so bile pred kratkim velike poplave. Voda je na več mestih porušila ce- ste, mostove in prekope. Porušene so tudi številne zgradbe. Celotno škodo cenijo na 250 milijonov če- škoslovaških kron.

Poljski finančni strokovnjaki so se v Londonu pogajali za povračilo poljskih dolgov Veliki Britaniji in o odškodnini za nacionalizirana an- gleska podjetja na Poljskem. Pol- ska delegacija se je vrnila sedaj domov po nasvete. Nazaj v London bo prišla sredi septembra in bo najbrže razgovore takrat tudi za- ključila.

Madžarski parlament je odobril zakonski načrt za novo ustavo.

V Bukarešti so obsodili 15 častni- kov. Obtožnica jim je očitala voj- ne zločine v letu 1941. Obsojeni so bili na različne kazni od 5 let do došmrtno ječe.

Madžarska in druge kominformi- stične države nočejo vrniti 3.000 jugoslovanskih železniških vagonov, ki so si jih polastile med vojno. Nadalje države ljudske demokra- cije ovirajo železniški promet z Jugoslavijo in kršijo dogovore, ki veljajo za železniško službo v sred- nji in vzhodni Evropi.

Poljska vlada je na predlog glavnega odbora zveze poljskih sindi- katov odobrila kredit 300 milijonov zlotov za delavce, ki žele zgraditi ali popraviti svoje hiše. Posojila bodo brezobrestna in jih bodo mo- rali delavci vrniti v 10 letih.

V petrolejski industriji Sovjet- ske zveze sprejemajo stahanovske metode dela ne le posamezniki in novatorji, ki so dosegli visoko sto- rilnost dela, marveč tudi celi kole- ktivi. Na nekem sektorju petro- lejske proizvodnje v Bakuju je srednja hitrost vrtnanja dvakrat več- ja od sedanje norme. Mojster vrta- nja Miasov, ki izvrti več kot 4.000 m mesečno, je postavil nov zvezni rekord, ki je za en in pol krat večji od prejšnjega.

V ladjedelnici »Češkomoravska Kolben-Danek«⁷ so dokončali vlačil- ec »Petr Bezruč«. Ta vlačilec bo opravljal svojo službo na srednjem toku reke Odre. Ima 500 HP in more vleči pet čolnov s tovorom 2.500 ton proti rečnemu toku. To je prvi vlačilec, ki so ga zgradili na Češkoslovaškem po drugi sve- tovni vojni.

Skrivnost materinega mleka

Ce razmišljamo, od česa se prav za prav hranijo vsa živa bitja, človek, žival in rastlina in pri tem v prvi vrsti gledamo na izvor naše hrane, ne glede na to, kako to pripravljamo, tedaj se glasi odgovor zelo čudno: živa bitja žive s tem, da uničujejo življenje!

Morda poreče nekdo: mi pač lahko živimo, ne da bi klali živali, n. pr. lahko bi živeli od ptičjih jajc! Toda to ni ugovor, kajti jajca so nastajajoča bitja iz s tem, da se z njimi hranimo / uničujemo to, kar je bilo za življenje namenjeno, torej to, kar je bilo živo ali je vsaj malo ostati živo.

Drugi bo morda rekel, da imamo ljudi, tako imenovane vegetarijance, ki žive samo od rastlinske hrane! Saj živijo cela plemena Orienta samo od koruze in riža.

«Da,» bi odgovoril «ali morda niso rastline živa bitja?» Cim bolj napreduje znanost, tem bolj spoznavamo, da ima rastlina vse znake življenja in to v vsakem smislu! Že danes vemo, da diha, pije, prebavlja, se obrača k svetlobi, da ima reke vrste krvna barvila, celo živec ima!

Vse živo je zgrajeno iz celic, iz malih živih kamenčkov, ki niso nič večji, kot stotisoč del glavnice zaponk in že Virchow je rekel, da mora pač vsaka celica imeti neko notranjo vsebino.

Torej je tudi rastlinska hrana uničevalje živga. Ali res ni izjeme? Da, imamo izjeme in ta je: prehranjevanje z mlekom, v prvi vrsti z materinim mlekom. Ako govorimo o tem, moramo reči: S prehrano s tem mlekom dobi otrok svojo polnovredno, edino pravilno odmerjeno, na čudovit način prilagojeno hrano brez žrtve življenja in brez vsakega uničevanja drugega, da še nasprotno, tu imamo očitno čustvo polnega razmaha življenja v materini notranjosti. In ta čustva meje v materi premnogokrat na občutke slasti, ko doji otroka, to ljubo, dragoceno jamstvo za nadaljevanje nje same.

Saj pač postane lahko vsaka žena mati celega rodu, da, celega naroda! Doječa mati! Kako čudovita, od vseh umetnikov zemlje za sveto proglašena slika! In tudi največji brezsrčnež bo pač težko šel mimo te slike, ne da bi občutil nekaj svetlega, ljubkega!

Toda pogledimo si pojav brez vsake primese poetične razsvetljave, čisto trezno v svetlobi hladnega, znanstvenega spoznavanja: in vendar ostane čudovito. Mati z otrokom ki zaman najvišji simbol človeštva!

Prehrana z materinim mlekom ima še prenekatero skrivnost v sebi. Prvič je, kot rečeno, edini način prehrane brez uničevanja življenja. Drugič so v tem mleku hranilne snovi tako v popolnosti porazdeljene, da jih moramo imeti za nenadomestljive in naravnost idealne. Ali to je že vsakdanja resnica, ugotovljena po znanosti in praksi naših mater in babic.

Pa ravno v vsakdanjem se skrivajo premnogokrat skrivnosti polni pojavi. Takoj po oplojenju jajčeca v materinem telesu se že prične pripravljati mleko. Kajti ta mala celica, ki je prosto v notranjosti materinega gnezda, brez vsake zveze z organi matere, ukaže po hormonskih prsnim žlezam, da se pripravijo na prehrano.

Zlezne celice prično rasti s čudovito naglico, kakor da bi se milijon kali zbudilo iz spanja. Več mesecev traja to delovanje, dokler niso končno prsi prebogate notranjih celičnih kroglic in soka. Na milijone zlezni celice se izpremeni v predrobne tolične kapljice, kakor na kakem hriščku zrastejo sami mali tolični grozdki in izločajo prezele jagode v tekočino, bogato z beljakovino. Ta tekočina vsebuje vse snovi, ki jih dete potrebuje: beljakovino, škrob, sladkor, železo, fosfor, apno, kuhinjsko sol, kalij itd., vse pa je tako natančno odmerjeno, da sta telesna toplota in rast kar najbolj idealno zagotovljena.

Po zelo kompliciranih kemičnih določbah o redilni vrednosti posameznih snovi, kakor je to določil

že prof. Rubner, izpolnjuje mleko, bela kri, po svojih sestavinah popoln ideal za vzdrževanje potrebne, enakomerne telesne toplote in res ne majhnega dela mišic malega zemljana. Obenem je v sestavinah mleka preskrbljeno tudi za trajno rast, t.j. za tvorbo novih tkanin. Ni ga umetnega produkta iz najsi bo tudi suženjsko posnet po naravi, ki bi lahko tekmoval s to hranilno snovjo.

Sedaj nam je tudi jasno, zakaj kože in kravje mleko le slabo nadomeščata pravo materino mleko kot hranilo za naše dojenčke. Živalsko mleko, od narave določeno le za prehrano mladičev lastne vrste, more pač le v določenih mejah zadržati prehrano in rast mladičev tuje vrste. Kravje mleko je pač določeno za prehrano in rast teličkov, t.j. bitij čisto druge oblike iz z drugim namenom kot človeški otroci.

In tako nam postane čisto jasno, da se s tujim mlekom hranjeni otroci navzamejo različnih boleznih samo iz tujevrstnih sestavin mleka. Za nekatero dojenčke pomeni kravje mleko kratkomalostrup: kakor je lahko tujevrstna kri, ki jo spravimo v krvni obtok drugega bitja pri transfuziji, hud strup, tako je tudi za nekatero otroke tuje mleko lahko zelo nevarno hranivo, ne glede na to, da se s tujim mlekom lahko okuži z različnimi bolezenskimi kalmi.

Da pa kljub temu otroci le uspevajo tudi s kravjim mlekom, je vzrok v tem, da ima organizem čudovito sposobnost, prilagoditi se na spremenjene življenjske pogoje in pa ker običajno takemu mleku

dodajamo še nekaj prepotrebnih snovi (vitamini, železo).

Na vsak način pa je prehod k prehrani s kravjim mlekom za dojenčka veliko tveganje. Zaupajmo mu velik napor, ki ga nekateri razmeroma lahko, drugi zopet z velikimi levarnostmi premagajo. Lišaji, prebavljalne težave, nepravilna rast itd., so le prepogosto znani znaki silnih naporov, ki jih mora prestat mali organizem, da se prilagodi nenaravnemu pojavu. Kako nam bi pač mogla drugače tako jasno dokazovati statistika, koliko več z materinim mlekom hranjenih otrok ostane pri življenju. Je in ostane nekaj protinaravnega in neko potvarjanje živil, če hramimo otroka drugače kot z materinim mlekom.

Narava ima skrivnostna pota, da zmaguje s svojo vsemogočno voljo tudi nad človeškim razumom in človeško zvižajo. Ni nam sicer še mogoče dokazati, lahko pa že sklepamo, do boleha veliko umetno hrane otrok, na različnih boleznih.

Materino mleko da dojenčku premoč v nad onim, ki je hranjen z umetnim, tujevrstnim mlekom, glede na odpornost do razlezljivih boleznih in morda se uveljavlja ta premoč tudi glede na duševne sile.

Večina mater si ni na jasnem, da je hudodelstvo posnemati navado in hrantiti otroka z živalskim mlekom. Ta običaj naj bi bil le izhod za silo v primeru, da naravni vic iz katerega koli vzroka usahne ali pa da ni zadosten. Nekaj je pri tem dobrega, namreč instinkt, ki sili mater s slastjo dojeti svojega otroka.

T. B.

Telesna vzgoja - važen faktor v higieni dihal, gibal, srca in krvnega obtoka

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Pravilna drža je pogoj za zdrav razvoj prsnega koša in pljuč. V pokončni stoji je drža pravilna tedaj, ako gre težiščna črta tesno ob sprednjem robu sluhovoda, seka es kolčnega sklepa in se konča v težišču t. j. v srednji trikoti stopal in je hrbtenica k ravni, položni vzporedno k čelu, vedno v istem določenem razmerju. To razmerje se namreč po različnih vplivih lahko izpremeni in tedaj govorimo o nepravilni drži se pravi o nenormalnem ali patološkem ukrivljenju hrbtenice. V splošnem poznamo štiri skupine nenormalnega ukrivljenja hrbtenice.

1. Ploščat hrbet, kjer se naravna ukrivljenja slabo izoblikovana. Pri tem je ploščat tudi prsni koš, lopatice silijo v stran. Vzroka je iskati v podedovanju ali slabo razvitem mišičju ali pa v poklicu (krojači, čevljarji).

2. Okrogel hrbet, kjer je razvito le prsno, kifotično ukrivljenje. To je ali dedno ali posledica nezadostne volje, energije in prevečikega udobja in pospešuje pljučne bolezni zaradi nerazvitih pljuč. Nastaja

tudi kot posledica nagibanja nad šolsko klopo, po vplivu v raznih posledicah (pisarji, mizarji), tudi zaradi nepravilne telovadbe (bradija), pri kolesarjenju in slednjič v poznih starostih zaradi oslabelosti mišičevja.

3. Vdrt hrbet ali lordoza, kjer je posebno izoblikovano ledvično ukrivljenje. Otroci s to napako imajo nenaravno hojo, so slabokrvni in trpijo mnogo na glavobolu, ker hrbtenica pritiska na obisti. Trebu je potisnjen naprej, prav tako ledvena vretenca, križna kost je potisnjena nazaj, tako da tvori hrbet vdrtino.

4. Ukrivljenje hrbtenice v stran ali skolioza je najbolj pogosta napaka in praktično največjega pomena. Poznamo skoliozo prve, druge in tretje stopnje glede na velikost razvoja. Pri prvi stopnji skolioza trenutno izgine pri napeti, pokončni drži in se da odpraviti z ortopedsko telovadbo. Vplivati se da tudi še na drugo stopnjo, dočim je zdravljenje tretje stopnje težavno in absolutno stvar zdravnika. Skolioza ima več vzrokov: lahko je prirojena ali pa nastopa po različnih

Nasvet kopalkam

Sončenje ne vpliva na vsakega enako; ljudje svetlih las teže prenašajo sonce kot temnolasi. Vsaka koža ima svoj značaj in tudi navade. Suha koža je manj odporna, sonce jo pordeči in osuši.

Da postanemo lepši rjavji, moramo biti potrpežljivi. Ne izpostavljam se soncu preveč. Tudi ni prav, da uporabljamo kar poljubne maže.

Plavalaska, ki je bila ob prvem sončenju neprevidna in se je močno opekla, naj večkrat dnevno uporablja dobro in mastno kremo. Dobro sredstvo zoper rdečico je tudi tole: stolčemo beljak in si z njim namažemo obraz, nato pa si ga potresemo s škrobom, čez deset minut pa z mlačno vodo umijemo.

Polt no obrazu nam osveže in pobelijo tudi obloge z narezanimi kumaricami; tudi breskvini olupek je učinkovito sredstvo zoper rdečico.

Prav tako moramo pri kopanju paziti tudi na glavo. Če se nam nabere na laseh morska sol, si jih splahnemo v čisti vodi in osušimo s toplo brisačo; nato pa si kožo na glavi natrimo z 90 odst. alkoholom, kateremu primešamo žlico ricinovega olja. Če pa nam morski veter preveč osuši lase, tedaj si jih namažimo z brilantino, ki si jo lahko napravimo same: zmešamo 100 gr vazelinkega olja za brilantino in 0,25 gr ricinovega olja in še kako kapljico kolonske vode.

Ne pijaj v vroče jedi

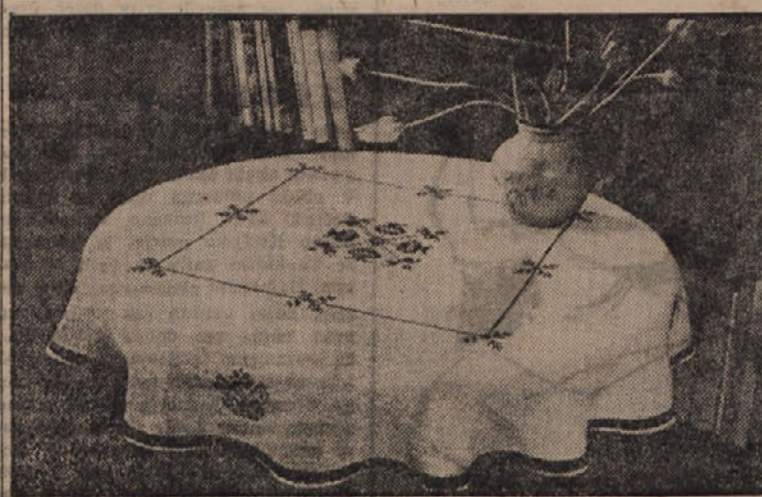
Marsikatera gospodinja ima navado, da pija v mleko ali kavo, če ji hoče izkipeči. Se slabšo navado pa imajo matere, ki pihajo v jedi, preden jih dajejo otrokom. Nobe na ne pomisli, kako to lahko škoduje. V supi so bacili, ki povzročajo bolezni; bacili pridejo v hrano, pa njej pa v otrokova usta in želodec ter okužijo otroka, da zboli. Tudi če oseba, ki pija ni bolna, lahko okuži drugo osebo; saj vemo, da ima vsak človek bacile, le da je nekdo tako odporen, da se ga bolezen ne more lotiti; še bolj nevarno je seveda to pri bolnem človeku. Tudi ni zdravo, da poskušaj jed in jo potem s svojo žlico daš otroku.

Izobražen človek ne pija niti lastne jedi in če sta juha ali kava prevročji, ju kvečjema premesa z žlico.

Ne jej prevročih jedi

Ne jej prevročih jedi, ker škodujejo želodcu in zobem. Če nas jed v ustih peče, je dobro ne prežvečimo, temveč kar hitro použijemo, pri tem se hrana ne pomeša dovolj s slino in želodec je dobro ne prebavi. Vroča jed pa tudi opeče želodčne stene; saj včasih prav čuti, kako nas v želodcu zapeče, ko použijemo kaj vročega. Z vročimi jedmi si tako nakopljemo bolezen, ki se večkrat razvije celo v raka.

B. T.

Lep čajni prt s preprostim vzorcem za križni vbod.

Nezgode v kuhinji

SKISANO MLEKO lahko porabiš za močnato jed. V skledi zmešaj skodelico in pol gostega skisanega mleka, dve skodelici moka, skodelico sladkorja, malo vanilije in nekoliko kvasa; dodaj pest rozin ter deni v namazan tortni model in peci 45 minut.

ZARKO ŠUROVO MASLO vrzi v raztopino vode in bikarbonata (eno žlico na 1 liter vode), ga dobro preneti, nato izplakni v sveži vodi in ga ožmi v čistem prtiču.

STAR KRUIH bo zopet svež, če ga poškopljaj z mrzlo vodo in deniš za nekaj minut v peč.

ZASMOJENO MLEKO izgubi nezana mesta v vroče mleko, odrgni prijeten vonj, če raztegneš nad lon-

cem vlažno krpo. To večkrat ponovi in krpo vsakokrat temeljito operi.

MADEZE ČRNEGA VINA odstraniš iz prta, če jih takoj poljehš s belim vinom.

MADEZE ČRNILA najprej posušiš s pivnikom, nato pa jih namoči v kisu, dobro odrgni in operi s isto vodo.

Navajeni smo, da potresemo vinske madeže na prt s soljo; toda sol in milo ne odstranjujeta vinskih madežev; pomoči rajši zamazaj mesta v vroče mleko, odrgni jih in izperi s čisto vodo.

STRAN NAŠIH KMETOVALCEV

Napenjanje pri govedu

V čem so prav za prav vzroki napenjanja? Vzroki napenjanja so v napačnem krmiljenju v hlevu, največkrat pa v napačni pašii. Močno rosna in skoro zmrzla trava povzročata ohlajanje želodca in naglo napenjanje, zaradi česar v mnogih primerih govedo v prav kratkem času pogine. Ako pokladamo živali sparjeno travo, ki je ležala na kupih in se je že ogrela, imamo bolezen tu. Ako govedo takoj napojimo, ko se je nazrlo zelene krme, ako na pomlad prenaplo menjamo suho krmo z zeleno, se nam nesreča lahko pojavi.

TOČKA, KJER NAJ SE NAPRAVI VBOJ S TROKARJEM. JE ZAZNAMOVAN S KRIZEM

Ako krmimo s plesnivim senom, se pojavi poleg drugih boleznih tudi napenjanje. Posebno je znano, da povzročata napenjanje sparjena detelja in lucerna.

Napačno krmiljenje povzročata, da se v želodcu goveda pričnejo tvoriti plin v večjih množinah, vamp se razširi in lahko dvigne trebušne stene nad ledvično vretence. Včasih reši govedo le hitra pomoč. Poznamo več načinov, kako naj živini v tem primeru pomagamo.

Ker želodec pri naglem napenjanju preneha delovati, ga poskusimo spet spraviti v tek s tem, da pritismo z diamni na levo lakotnico. Lahko tudi zgnemo dva trda šopa slame ter z njima levo

lakotnico prav krepko masiramo. Tudi polivanje z mrzlo vodo po križu in po lakotnicah ima včasih dober uspeh. Če postavimo govedo do trebuha v tekočo vodo, živina včasih ozdravi. Priporočata se nadalje, da zatakamo govedo skozi gobec debelo vrvi, ki jo zavemo za robove, govedo vrvi žveči, kar mogoče povzroči porigavanje, torej izločanje sapa skozi požiralnik iz želodca. Če to ne zaleže, uporabimo takoj amoniakovo raztopino. Stiri ali pet navadnih žlic amoniaka vlijemo v liter vode in damo to tekočino živali. Od zdravil, ki naj bi bila vedno pri rokah, je omeniti še apnenno vodo. To vodo pripravimo tako: vzamemo dve žlici živega apna na liter vode. Ko apno v vodi ugasne in se raztopi, precedimo to zmes skozi platneno krpo ter jo vlijemo govedu v gobec. Ni napačno, če pridenemo poprej tako pripravljeni apneni vodi tudi kozareček žganja.

Vboj v lakotnico: V primerih, ko vse to nič ne pomaga, je potreben — tako po pretoku kakšne pol ure — vboj v vamp s tako imenovanim trokarjem.

Ta vboj napravimo takole: Bližju zadnjega rebra 3 - 4 prste višje in na vodoravni črti, ki drži od njega do bedrenice, približno v sredi trikota, ki ga tvorijo normalna jama leve lakotnice, izberemo točko za vboj. Tam obrijemo dlako in operemo obrito mesto z vodo in milom. Tudi trokar dobro razkužimo. Nato trokar nastavimo na levo lakotnico, in sicer tam, kjer je najbolj napeta in s sigurnim udarom zabodemo trokar v lakotnico. Paziti pa moramo, da je ost bodala obrnjena tako, da bi v po-

daljšavi prodrla ravno na sredino trebuha pod vampom. Bodalo izderemo, nožnica pa ostane v lakotnici toliko časa, dokler nismo gotovi, da ni nič več plina v želodcu.

NEGA PO VBOJU

Ko je vsaka nevarnost že minula, izderemo še nožnico. Priporočljivo je tudi, da rano nato še dobro očistimo in razkužimo z lizolom ter jo zavaruemo pred muhami, tako da prevežemo čisto platneno krpo na rano. Kdor napravi vboj, si mora dobro zapomniti, da je s tem rešil žival naglega pogina, da pa ji je potrebno še primerna zdraviljenja, preden zares okreva. Na vsak način je treba držati žival po vsakem vboju v vamp najmanj po en dan v strogem postu. Se kakšen dan jo krmimo pičlo, kajti obilna krma bi mogla povzročiti ohromitev prebavil. Tudi odvajalno sredstvo je vedno na mestu.

Bolje kakor zdraviti, pa je že prej skrbeti, da žival ne oboli. Zato je treba še enkrat poudariti, da izločimo iz krme vse snovi, ki so močno vodene, in da živini ne pokladamo nikoli preveč rdeče detelje in lucerne, posebno ne vlažne ali pa ogrete. Tudi od slane oparjena trava je nevarna.

Trokar a) nožnica b) bodalo

Kako izdelujejo čebele med

Na pobudo prof. Frischa se je tega vprašanja lotila tudi dr. Paschedach-Poeverleinova. Postavila je dvoje krmišč z enako koncentracijo. Prvo je bilo oddaljeno 25 m, a drugo 250 m od opazovalnega panna. Lovila in preiskovala je znamenovane čebele že na krmišču, kakor hitro so se napile, pa tudi na bradi, ko so se vračale v panj. Našla je, da je bila vsebina pri orih čebelah, ki so imele dlje do doma, redkejša kot pri onih, ki so se napile na 25 m oddaljenem krmišču. V prvem primeru se je vsebina razredčila povprečno za 2,5 odst., v drugem primeru samo za 1 odstotek. Le če je krmila z raztopino, v kateri je bilo manj kot 10 odst sladkorja, se je vsebina nekoliko zgostila. Ti poizkusi so dokončno dokazali, da se Brunrich moti; saj ima nektar skoraj vedno več kot 10 odst. sladkorja.

Sedaj pa je bilo treba odgovoriti še na vprašanje, zakaj se koncentracija zniža. Samo dvoje je mogoče. Ali pronica voda skozi stene medne golše iz telesa ali pa se razredči sladkorna raztopina že prej zaradi sline, ki doteka iz žlez v glavi in se meša z njo, se pravi z nektarjem, ko ga srka čebela. Z novimi poizkusi je bilo potrjeno, da je drugo naziranje pravilno.

Odkod pa potem kapljice vode, ki jih čebele spuščajo med letanjem? Dr. Paschedach - Poeverleinova je postavila v bližino opazovalnega panna veliko mizo in jo pokrila s steklenimi ploščami. Ugotovila je, da spuščajo čebele kapljice takoj pri odletu s krmišča kakor tudi pri doletu v panj.

Te kapljice je kemično analizirala in mikroskopirala. Reagirale so slabotno kisl. Kemična raziskava je pokazala, da je v njih skoraj čista voda, da ni v njih najmanjšega sleda sladkorja. Včasih so bile kapljice čiste, včasih pa onesnažene s čebelnim blatom, v katerem je bilo najti prebavljena pelodna zrnca. Vodo so torej čebele spuščale iz črevesja in ne iz rilčka, kakor so mnogi čebelarji zatrjevali. Dalje so nekateri zatrjevali in pisali v čebelarjskih listih, da se dogaja predvsem v poznih popoldanskih urah. Dokazano je nasprotno. Čebele izstrcavajo kapljice zlasti zjutraj in ne glede na to, ali smo prej krmili ali ne. Res pa je, da tedaj močneje, kadar dajemo čebelam hrano, ki ima majhen odstotek sladkorja, kar pa je posledica prebave redkejših hrane.

Se vedno pa si nismo na jasnem, kako izločijo čebele vodo iz dozorevajočega medu. Med čebelarji bi našli štiri domneve:

1. Vodo izločajo čebele med predgavanjem medecine v medni golši.
2. Iz satja na ta način, da pahljajo s krili.
3. S ponovnim prenašanjem nabrane nektarja.
4. S pahljanjem in prenašanjem.

Prvo domnevo so ovrgli spoizkusi. Druga domneva je zelo verjetna. Ob dobri pašii vidimo posebno polodne in zvečer, da-celo pozno ponoči na bradi množico čebel, ki razvrščene v določenem redu živahno pahljajo s krili. Pri tem veje iz panja dišeč topel zrak. Če postavimo tedaj na brado z zelo mrzlo vodo napolnjeno čašo, se njena zunanja suha stena takoj orosi, ker ima iz panja uhajajoči zrak polno vodnih hlapov v sebi. Ti vodni hlapi izvirajo ali iz nektarja ali pa iz zraka, ki ga čebele izdihavajo. Če postavimo čašo na brado potem, ko že nekaj dni ni bilo nobere bere, se čaša skoraj nič ne orosi. Hlapi so torej nastali v glavnem iz vode, ki izhlapeva iz nektarja. Park je to še bolj dokazal. Napolnil je sat s sladkorno raztopino, ki je imela le majhen odstotek sladkorja in ga obdal z žičnato mrežo, da ni mogla nobena čebela doseči raztopine z rilčkom. Čez nekaj dni pa je ugotovil, da se je koncentracija raztopine v zaprženem satu povišala na stopnjo zrelega medu. V njem je bilo le še 20 odst. vode. Ta poizkus je ponovila tudi dr. Paschedach - Poeverleinova z istim uspehom. Jasno je, da izhlapeva voda iz nektarja

zaradi pahljanja čebel s krili in ne morda zaradi prilično visoke temperature, ki je v panju.

Kako pa je s prenašanjem nektarja, prav za prav dozorevajočega medu? Nekateri trdijo, da ga prenašajo, drugi, da r.e. Dr. Kardos je z dovršenim poizkusom posvetil tudi v to skrivnost. S kemičnimi reagenti, ki jih je uporabljal pri pravkar nabranem nektarju in potem vse skozi, dokler ni nektar dozorel v med, je dognal, da se na eni strani količina vode manjša, dokler ne doseže 20 odst., na drugi strani pa da se veča v njem količina nekkih tujih, do sedaj že zelo malo poznanih snovi, ki jih je imenoval zoritvene snovi. Da bi pojasnil, odkod izvirajo te zoritvene snovi, je ponovil Parkov poizkus. Sat z ravnokar nabranim nektarjem je obdal z žično mrežo, tako da nektar ni bil čebelam dosegljiv. Se prej pa se je preiskal sat, je videl, da se je nektarju nekaj, vendar prav malo zoritvenih snovi. Ko je čez teden dni preiskal sat, je videl, da se je nektar zgostil v med, toda zoritvene snovi se v njem raso pomnožile. Bilo jih je mnogo manj kot v drugem zrelem medu. Mislim, da sleherni čebelar čuti, da je ravno zadnji poizkus najbolj pojasnil, kako iz nektarja nastaja med. Čebele nektar in dozorevajoči med tudi prerašajo, med prenašanjem pa mu dodajajo zoritvene snovi, ki se jim tvorijo v žlezah.

Poizkusi zadržih 10 let so pokazali, da nastajanje medu iz nektarja ni samo fizikalen proces, temveč tudi zamotan kemično-fiziološki proces. Saj dodajajo čebele medu snovi, ki se jim tvorijo v žlezah, snovi, ki bistveno sodelujejo pri njegovem zorenju. Čebele torej med izdelujejo, rastlinski svet pa jim da zgolj surovire za ta božanstveni produkt.

Potrebno in važno je...

V Istri je sadjarstvo zelo važna panoga narodnega gospodarstva, saj nudi takajšnjemu kmetu lepe dohodke! Od sadnih plemen je najmočnejše zastopana oljka, ki je je 40% vseh sadnih dreves. Letos so oljčna drevesa zelo lepo obrodila. Temu za gospodarstvo in ljudsko prehrano važnemu pridelku pa grozi nevarnost po oljni mušici, ki se je zadnja močno razrasla, če se sadjarji ne bodo dovolj zavdali nevarnosti in oljčni pridelek zaščitili s škropljenjem.

Dolžnost vsakega sadjarja je, da pregleda nasade ter ugotovi razvoj oljne mušice. To dosežemo, če napravimo 10% sladkorno melaso, kateri dodamo 300 gr natrijevega ali 400 gr žveplenega ali apnenega arzenata. To tekočino damo v 3 - 5 litrsko posodo, katero obesimo na drevo. Oljčna mušica, ki se hrani s sladkim sokom, se bo pričela hraniti z zastrupljenim sokom in poginila. Samo tako jo lahko zastrupimo. Uspeli pa bomo, če zastrupimo mušico preden odloži jajčeca. Podrobna navodila so KLO in KZ že prejeli.

Sadjarji! Ko boste izvršili to važno nalogo in zaščitili oljčni pridelek, boste imeli v prvi vrsti sami veliko gospodarsko korist poleg tega boste prispevali k dvigu življenjske ravni delavcev.

Stvar KLO in SIAU je, da zaktivizira slehernega sadjarja za sodelovanje, da to delo na terenu kontrolira in poskrbi, da se borba proti oljni mušici brezpogojno izvaja. Pri nastavljanju vab, a lahko veliko pomaga šolska mladina.

Kot najboljši KLO se je doslej izkazal KLO Strunjan, ki je napravil poskuse na drevesu in o uspehih poročal OLO, se pravi IOLO. Nadalje sta se aktivna pokazala KL Šmarje in Pobegi, ki se živo zanimajo za nabavo sladkorne melase in arzenata in za škropljenje oljk. Dolžnost vseh je, da uničujemo oljčno mušico, ki se je ravno v tem času pojavila kot tretja generacija.

Gršič Tone

ŽITNI MOLJ (Tinea granella)

Vsako leto nam dela žitni molj precejšnjo škodo. Da škoda vsaj omejimo, je treba proti temu škodljivcu nastopiti pravočasno in odločno. Ne odlašajmo, da ne bo prepozno! Zdi se mi, da ga poznamo vsi, mogoče bo pa vendar še kdo vprašal, kakšen je prav za prav ta žitni molj.

Prav tako nevaren škodljivec žita v shrambi kot žitni žužek, le da je žitni molj metuljček in to da prav majhen in droben, tako da meri z razprostrtimi krilci komaj dva cm. Prednja krilca ima pisana, zadnja pa siva. Kot metuljček žitni molj samo poleti in se v tem času vtihotopi skozi odprto okno v žitno shrambo, kjer samica odlaga jajčeca na žito.

Marsikdo bi dejal, da takega metuljčka še nikoli ni videl v svoji žitni shrambi. Seveda ne, ker se podnevi — boljše ob svetlobi — moljev metuljček skriva, mirno se deč na stropu ali stenah kašče. Leta in jajčeca odlaga le tedaj, kadar je v kašči tema. Zato je žitni molj prav za prav večša, ne da molj.

Iz jajčec se izležejo črvi, ki jim pravimo tudi ličinke ali gosence. Ti črvi, ki so bele barve z rjavkasto kapico, razjedajo žitno zrnje od zunaj in sicer tako, da se moljev črv zaprede z žitnimi zrni v nekako kepico, sredi katere tiči in žre zrno za zrnom. V takem zapredu je tudi do 20 in še več žitnih zrn, razen tega pa polno blata okoli moljevega črva. Po takih zapredkih moljevo žito kaj hitro spoznamo. Ako take kupčke povohamo, nam smrdijo! Tega slabega vonja se od moljevega blata navzame vse žito in tudi moka iz moljevega žita ima neprijeten vonj in okus.

Kako pa žitne molje uničujemo in zatiramo?

Najprej moramo da konca spoznati njihovo žiljenje. Prej sem dejal, da moljevi črvi ali ličinke

razjedajo žitno zrnje, ki ga zavirajo v zapredek okoli sebe. Nekako septembra meseca so ličinke dorasle, tako da merijo približno poldrugi centimeter. V tem času prenehajo žreti in ležijo sem in tja po površini žita, kjer iščejo primerne mesta, da bi se zabubile. Kadar lezejo, puščajo za seboj srojo ljejo, tako da je včasih ves žitni kup prepreden kot v pajčevino tudi po tem spoznamo, da je žitna shramba okužena z molji.

Molj čez zimo navadno sploh ne ostane na žitu, temveč si najde kak kotiček ali razpoko v steni, kjer si napravi zapredek in preživi v njem zimo še kot ličinka. Sele spomladi se zabubi in v začelku poletja se prikaže molj na dan spet kot metuljček... Ako sedaj očistimo in razkužimo kaščo, ne bo jeseni ves moljevih ličink.

Kako bomo zatirali žitnega molja? Prav tako kakor žitnega žužka, fizičarja in graharja. Do polovice napolnjene vreče z okuženim žitom denemo v gorke krušno peč. Pri toploti 58° C poginjejo približno v eni uri ne samo metuljčki in ličinke, marveč tudi bube in jajčeca. Najbolj zanesljivo sredstvo proti žitnemu molju pa je ogljikov žveplec (solfuro di carbonio).

Vprašali boste, kako pa prav za prav uporabljamo ogljikov žveplec. Na vsak kubični meter prostornine (10 hl) uporabimo, ne glede na to, ali so posode polne ali ne, 40 do 50 dkg tekočine. Na posodo po 100 kg žita, torej po 4 dkg ogljikovega žvepleca. Tekočino vlijemo v kozarec ali drugo posodo in jo pokrijemo z mrežico ali gosto preluknjanim kosom lepenke. Posodo položimo v (10 do 20 cm pod površino) sod ali drugo posodo, v kateri razkužujemo žito, pogrnemo z odejo ali s kako drugo stvarjo, tako da je posoda neprodušno zaprta. Tekočina se v nekaj urah spremeni v strupen

plin, ki uniči vse, kar miglja v zaprtem prostoru. Po nekaj dneh odstranimo pokrov in prezračimo žito.

Pri uporabi ogljikovega žvepleca, posebno pa ko odstranimo pokrov, se posodi ne smemo približati s prižgano lučjo ali cigareto, ker je plin vnetljiv in lahko nastane eksplozija. Plin je nevaren strup tudi za ljudi in živali in je treba zato žito razkuževati v prostorih, kjer teh ni.

Poleg že omenjenih načinov razkuževanja žit v zadnjem času že zelo uporabljajo tako imenovani DDT. Ker je danes precej razširjen, bom razložil kako ga uporabljamo:

Čisto enostavno! Žito potresemo s prahom DDT in ga dobro premešamo z lopato. Mešati pa moramo tako dobro, da se prah popolnoma oprime zrnja.

Kdaj pa bomo razkuževali s DDT? Dasi z DDT popolnoma razkužimo žito, čeprav je že močno napadeno od molja. Smetujemo, da ga razkužujemo ob vskladičenju! Na ta način si prihranimo neprestano pregledovanje žitnice in tudi naknadno razkuževanje žita, ki ga je molj že močno napadel.

Rabimo 100 gr DDT za stot pšenice. To količino pa moramo po potrebi povečati (do 200 gr na stot), če je žito že močno napadeno.

Važno je vedeti še to, da žito, ki ga razkužujemo z DDT čebele znamke, popolnoma ohrani svojo kalilno moč.

Vem, da se pri nas že najraje razkužuje z ogljikovim žveplecem — in po pravici povedati, dostikrat pa sploh nič —. Ne smemo zanemarjati tega tako važnega opretila, ki nam ohrani žito v kašči zdravo. Poizkusimo s prahom DDT, in prepričali se bomo o učinkovitosti tega novega sredstva proti neštetim škodljivcem žitaric in drugega zrnja sploh.

Goethe-pešnik pravega človeštva

Nadaljevanje iz prejšnje številke

V dobi, ko je bilo Schillerjevo odsko ustvarjanje na višku, je dal Goethe kot ravnatelj weimarskega gledališča prednost Schillerjevimi dramam. Medtem se je neprestano vračal k svoji največji odski in pesniški umetnosti, k «Faustu». V njem je uporabil staro nemško pravljico o skrivnostnem čarovniku in učenjaku doktorju Faustu, ki se mu je v dolgoletnem snovanju prevrgla v umetniško gledalo lastnega življenja. Prvi del je izšel l. 1808. Posvečen je zapeljani Melki, ki jo obsodijo kot detomorilko, medtem ko se podi Faust v Mefistovi oblasti za vseni užitek in riže v globine človeškega znanja na lovu za srečo. V drugem delu, ki ga je pisal skoraj do smrti, skuša rešiti Faust razrvano državo s papirnati denarjem, ko pa se takih poskusov naveliča, se pogloblja v staroklasične lepote, posebljene v Heleni. A tudi umetnost ga ne izpolni vsega. Pravo zadoščenje prinese Faustu le stvarno in vztrajno delo za občečloveško blaginjo. Tu je prodir Goethe s preroškim duhom prav do naše dobe, ki je vsa nasičena s podobnimi družbenimi vprašanji, in je jasno nakazal, da mora iskati človeštvo svoje odrešenje le v praktičnem in pozitivnem delu.

Poleg tega vedela je pisal Goethe vse svoje življenje romane, ki so v svoji skupnosti pesniški dnevnik in komentar lastnih težnj, nazorov o življenju, nezdravo občutljivost je zgodaj zajel v «Muke mladega Vertherja» in s tem premagal samomorilsko mladostno krizo. Z «Učnimi leti Viljema Meistra» je Goethe zajel kopico stanov in poklicev svojega stoletja in upodobil sebe v več značajih, v sanjavem, navdušenem Viljemu Meistru, v treznem, suboparnem Wernerju in v samozavestnem, življenjsko izvežbanem Jarnu. Ne smrtna sta lika male Mignon s njenim neutušnim hrepenenjem po izgubljeni domovini in starega godca s harfo. Se pestrejši je drugi del romana «Popotovanje Viljema Meistra»; to je že vrsta novel o raznih oblikah meščanskega in državnega življenja na pragu novih časov. Tudi v manjših spisih riše Goethe razorno svojo dobo. Ljubek je idilični epos «Herman in Dorotheja» iz zdravega nemškega malomeščanskega življenja. Najdragocenejša izpovedj vsebuje knjiga «Iz mojega življenja». Dopolnjujejo jih knjige kakor: «Popotovanje po Italiji», «Tretja pot po Sviciji», «Pohod v Francijo», «Obleganje Morguncije» in razni dnevniki. Celotna življenjska slika kaže Goetheja kot močno, telesno in duševno vsestransko razvito in uravnovešeno osebnost, združujočo v sebi najvišja in najboljša stremjenja nemškega naroda iz Goethejevega stoletja, iščočo zase in za druge zmeraj novih poti do večje izobrazbe, do višje umetnosti, do boljše družabne uredbe in do skupne blaginje. Ta prvovrstni življenjski umetnik je vzbudil s silo svojega duha in z globoko ceno svojih del občudovanje svojih sodobnikov in ga vzbuja še danes v vseh tistih, ki prodrejo v njegovo pravo človeško bistvo.

Nas južne Slované zanima še posebej Goethejevo razmerje do naših kulturnih vrednot. V Herderjevi zbirki «Narodne pesmi» (Volkslieder) je izšel 1778 Goethejev pesniški prevod srbske narodne pesmi «Hasanaginica» po Vertensovem in Fortisovem navezanem prevodu. L. 1823 je obiskal Goetheja Vuk Stefanović Karadžić, nabiralec srbskih narodnih pesmi, in mu izročil svoj prevod «Diobe Jakšiča», ki ga je Goethe objavil v svojem listu «Ueber Kunst und Alterthum». Naš Kopitar mu je poslal svoj prevod Vukove pesmarice. V istem listu sta izšla Vukova prevoda «Smrt kraljeviča Marka» in «Zidanje Skadra». V člankih «Serbische Lieder» in «Serbische Gedichte» se je Goethe navduševal posebno za ženske pesmi. Do l. 1827 je objavil še več prevodov in hvallj v pogovorih ljubkost in svežost srbskih narodnih pesmi. Svetovna slava teh pe-

smi je neločljivo združena z Goethejevim imenom.

Pri Slovencih je vplival Goethe na Prešerna, Frana Levstika, Jenka Valjavca, Stritarja, Mencingerja, Cankarja i. dr. Valjavčev «Volk Rimljan» spominja na «Lisjaka Reinecka». Stritarjev «Zorin» na «Vertherja», «Rosana» pa na Mignon. Iz Mencingerjevega «Abadona» diha faustovsko ozračje. Anton Funtek je prevel v naš jezik vsega «Fausta», Fran Albrecht «Ifigenijo», razni pesniki pa več njegovih pesmi. Na prevode vseh njegovih glavnih del še čakamo.

Goethejev duh je vseobsežen in je naši dobi mnogo bližji kakor na primer Dantejev. Goethe je človek svetovljan in lahko pripomore k spravi med Nemčijo in narodi, ki so tako silno trpeli zaradi nje. Goethejeva temeljna misel o delu je v skladu s premnogimi težnjami današnjih ljudskih demokracij zoper izkoriščanje in za večjo družbeno pravičnost. A. BUDAL

Ob retrospektivni razstavi BOŽIDAR JAKAC njegovih del v Moderni galeriji v Ljubljani

Za svojo petdesetletnico rojstva in tridesetletnico delovanja je priredil slikar Božidar Jakac, prvi rektor slovenske Akademije upodablajočih umetnosti, veliko retrospektivno razstavo svojih del v Moderni galeriji. Naša javnost je s tem prvič dobila možnost, da preceni celokupno dosežanje delo enega naših najpomembnejših in najplodovitejših umetnikov na področju grafične umetnosti, ki se je pri nas razmeroma kasno, šele zadnjih 30 let razvila in uveljavila. Za razstavo, ki traja od 2. julija do 21. avgusta in ki vzbuja zaradi te svoje izredne pomembnosti največjo pozornost našega občinstva, je bilo odbranih 480 del, za umetnika poedina na splošno in za grafika vsekakor impozantno in častno število del. Prepričani smo, da je bil tak obsežen izbor grafičnih, pastelnih in oljnih del spravi umetnikove nenehne delavnosti in mnogostranosti, s katero posega domala v vse panoge in tehnike novejših slovenske upodablajoče umetnosti, nujno utemeljen, zaslužen in pravičen, tako glede potrebe izčrpnega prikazovanja umetnikovih teženj v raznih razvojnih dobah kakor tudi zaradi poglobitve splošnega odnosa našega mladega občinstva napram grafični umetnosti kot taki. Tak je dvojni pomen, ki ga nudi letošnja jubilejna kolektivna razstava Jakčevega dela, ki je prebogato in preobsežno, da bi smeli za njegov prikaz uporabljati le naša običajna razstavna merila.

V razvoju slovenske grafike zavzema Božidar Jakac že prav na početku svojega umetniškega delovanja poleg risarja F. Tratnika, S. Santla, H. Smrekarja in drugih mlajših tovarišev (V. Pilon, A. Černigoja) najvidnejše mesto, glede produktivnosti pa prednjači še tudi v zadnjem času pred ostalimi slikarji — grafiki (brata F. in T. Kralj, F. Stiplošek, M. Maleš, F. Mihelič, M. Sedej, D. Klemenčič), ki doprinašajo vzporedno z Jakcem k razcvetu slovenske grafične umetnosti svoje najboljše sile in zelo pomembne umetniške pridobitve, vendar je bil Jakčev delež do sedaj najtehtnejši zlasti na področju grafičnega portreta, ilustracije in pastela.

I.

Jakčeva ožja domovina je sanjava in valovita Dolenjska, slikovito ob Krki ležeče Novo mesto, kjer se je Jakac rodil 16. julija 1899, kjer je preživel svoja prva mladostna leta in kjer je bil že od vsega početka neločljivo povezan s svojo rodbino, s prijatelji rojaki in z lepotoami nežne, ilirčno mehke pokrajine, kakršna je dana na daljno pot običajno le pesnikom in slikarjem. Toda Jakčev značaj je določil še po drugi sestavini, to je

potreznostvarnosti istrsko-kraškega okolja, ki je domovina Jakčevega očeta, po poreklu iz Volpije pri Bučah. Po dovršeni srednji šoli (Novo mesto, matura na realki v Idriji) študira Jakac od 1919 do 1923 slikarstvo in grafiko na akademiji v Pragi, kjer mu je bil ob strani učitelj in mentor eden tedanjih vodilnih grafikov, Klingerjev učenec prof. August Broemse, po čigar prizadevanju je bil sprejet Jakčev lesorez «Delavska mati» v znamenito grafično mapo evropskih mojstrov «Die Pilgers» (Léipzig, 1921). V tej povojni dobi, ki jo označuje pokret ekspresionizma, je bil veliki umetnik E. Munch tudi v Pragi geslo napredno misleče mladine, ki je sprejela v svoj umetniški program borbo proti epigonski in preživeli umetnosti starih smeri in ki je načeloma najraje upodabljala socialno in vsebinsko poudarjeno te

NOVE KNJIGE

Nušič: SUMLJIVA OSEBA, br., ltr 180
Verga: PASTIR JELJ, br., » 50
Percov: MAJAKOVSKI, br., » 120
Broz-Tito: GRADITEV NOVE JUGOSLAVIJE II. knj. » 330
Verhovskij: ANORGANSKA KEMIJA I. del za višje razrede gimnazij » 200

matiko. Tudi v Jakčevem delu je tedaj opaziti tipično velemestno motiviko, ki jo oblikuje z vsem svojim čustvenim zanosom, čeprav nikoli tako abstraktno idealistično kakor si to dovoljuje v svojem skrajnem subjektivizmu večina njegovih sodobnikov. V bistvu je Jakčev smisel za realistične forme, za življenjsko resničnost snovi in za ustrezno grafično pristnost kompozicije skozi vsa leta osnovni element in glavni vir vseh umetnikovih prizadevanj, a poleg tega je že v teh zgodnejših, mojstrsko risanih, rezanih, jedkanih in litografiranih listih toliko samonikle individualnosti in umetniške oblikovalne strasti, da štejemo prav dela iz prvega desetletja Jakčevega razvoja med najpomembnejše stvaritve slovenske sodobne umetnosti. V tem času, ko pričena slikati pod značilnim vplivom mentorja Jakopiča in domačih mojstrov impresionizma (vidno v prvih rahlih pastelnih študijah naše pokrajine in v risbah domačih sujetjev), se odraža v tujini, v Pragi, v Parizu, izrazit

smisel za dojemanje muzikalno ritmičnih doživetij, ki so snovno zadržeta iz velemestnega socialnega okolja, iz koncertnega, gledališkega in kavarniškega življenja, iz lokalov in iz ulic, oblikovno pa upodobljena v linearno in svetlobno kontrastnih likih, v ritmično poudarjenih ploskvah (na pr. «Mati in hči», 296, «Koncert», 11, «Kavarniški», 12, «Poljub», 312, «Trije», 302, «Pariz», 92).

Jakac si je pridobil v inozemstvu v razmeroma kratkem času bogato in vsestransko preizkušeno tehnično znanje, ki ga usposablja v grafiki za oblikovanje sleherne snovne, vsebinske in tehnične panoge, tako da se vrača po slehernem svojem potovanju v domovino poln novih vtisov in doživetij, z množico bežnih risb in skic. Svoje potne beležke in zamisli prenaša in izdeluje v dokončni obliki grafičnega rezo v svojih delavnih, kasneje običajno v Ljubljani, kjer se našel po daljših potovanjih in po bivanju v velikem svetu od leta 1932 naprej. Največ gradiva pa nastaja spontano na terenu samem (risbe, pastel). Dvakrat je bil v severni Afriki (Tunis, 1925, 1928), v Parizu je študiral leta 1925 in se je tu dokončno in zavestno odprel ekspressionizmu, od l. 1929 do 1931 je živel v severni Ameriki, kjer je prepotoval in doživel v vseh njenih silovitih nasprotjih, l. 1936 je delal na Norveškem, l. 1940 na Madžarskem, vmes pa v Italiji. Jakčeva bivanja v Jugoslaviji, ki jo je spoznal na številnih potovanjih, pomeni ponovno poglobitev in spopolnitev oblikovanja naše pokrajine in našega človeka. Obsežne kolektivne razstave prikazujejo sad neumornega dela, številne grafične in pastelne cikle, ki nam odkrivajo umetnikova doživetja, popolna srečanja in poznanstva. Tako so tudi na tej retrospektivni razstavi posebej zaključene enote: grafika praških in pariških let, popotni cikli Tunis, Združene države in Norveška (pastel, krejon), nadalje risbe in slike portretov, ki se odlikujejo po svoji posrečeni psihološki karakteristiki in subtilnih grafičnih finesah, ter končno poglavja Jakčeve vzljubljene dolenske pokrajine (Novo mesto in okolica) in obsežne partizanske grafike iz dobe NOB (iz let 1943-45). V tem poslednjem ciklu je spremljal Jakac neštete dogodke in osebnosti s stopnjevano živostjo in neposrednostjo doživljanja ter je ustvaril likovne kompozicije realistično prečiščene in monumentalno preproste vsebine. Kakor se je Jakac barvno izživil prvenstveno in doslej najbolj v dekorativno občutenih in tehnično odličnih pastelnih izbranih eksotičnih in poetično romantičnih motivike, tako je dosegel v svojih poslednjih grafičnih delih, ki so na-

stala v letih 1931 do 1948 (prva dvorana levo), mojstrstvo tudi v vsebinskem in izraznem podajanju življenja, bodisi v portretu ali v krajini (na pr. jedkanice partizanske grafike in domala celokupni izbor ostalih grafik od št. 108 do št. 170). Ta dvorana kakor tudi prva na desno in velika reprezentativna dvorana vsebujejo najboljše Jakčeva dela v grafiki, vsega upoštevanja vredne pa so nedvomno tudi intimitne in v koloritu bolj tonsko občutene pastelne kompozicije v drugih mali dvorani na desni (slike in risbe 1925-1928). Med oljnimi deli, ki predstavljajo izključno portrete, portre norveškega komponista Ha- je treba omeniti zlasti poduhorljeni valda Saeveruda (1922, Nar. gal.) in portrete srednje dvorane (1924-49), kot delo Jakopičeve bližine pa zgodnjo študijo «Pevski zbor» (1922).

II.

Razume se po sebi, da ni mogoče niti v najbolj skopem orisu Jakčevega dela prezreti še nekaj drugih področij umetnikovega udejstvovanja. Na prvem mestu cenimo posebej Jakčeve zasluge za razvoj slovenske knjižne ilustracije. Omenil bi izmed takih grafičnih izdaj samo prvo slovensko izvirno mapo lesorezov za Gradnikova «Pisma» (1923). Jakca kot ilustratorja prve in vseh ostalih Gradnikovih pesniških zbirk, kot ilustratorja Jarčeve pesmi Lili Novy-jeve «Temna vrata» (1941), kot avtorja Faustovega lesoreza za Goethejevo razstavo v Leipzigu (1932), kot izdajatelja ameriških popotnih spominov «Odmeniščke zemlje» (s sodelovanjem Mirana Jarca, 1931). Jakčeva delo do leta 1932 je orisal v posebni monografski izdaji Dr. Karol Dobida («Božidar Jakac», Umetniška matica, 1932), največ pa so spregovorile o umetniku samem njegove številne razstave v tu- in inozemstvu (osebni list 105, kletktivnih 15). Jakac je razvil posebno delavnost kot umetnostni vzgojitelj in strokovni učitelj našega naraščajoč, zlasti kot prvi rektor nove umetnostne akademije od l. 1945 naprej, kot organizator našega najvišjega učnega zavoda za upodablajočo umetnost, kot organizator razstav, predavanj in številnih akcij za propagando slovenske kulture in umetnosti v Jugoslaviji in inozemstvu, posebej še v pridobivanju stikov z našimi izseljenci v Ameriki. Posebnega priznanja je bil deležen kot javni kulturni delavec za časa NOB, v predstavnosti naših oblasti, bil je z našo umetnostno razstavo v Sovjetski zvezi in v Pragi, no osvoboditvi pa je prejel trikrat Prešernovo nagrado.

Izvirna in krepka umetniška sila ki ne pozna mirovanja, doslej pri nas nenavadna delavnost, čilost, Nadaljevanje na 13. strani

BOŽIDAR JAKAC

Zaliv v Piranu

Parmska kartuzija

Po Stendhalovem romanu Parmaska kartuzija, ki je izšel 1839, je posnet film, ki so ga nedavno igrali v Trstu. Film obsega dva dela: V senci vislic in Ljubimca brez upanja. Prvi del prikazuje zgodbo mladega revolucionarnega markiza Fabricija, ki se udeleži Napoleonovih vojn in se zato po porazu pri Waterlooju zateče k svoji teti markizi Gini Sanseverini. Posvetiti se hoče duhovniški službi, toda njegova mladost ga zaplete v ljubezenske avanture; nasprotniki njegove tete in njenega oboževalca ter poznejšega moža ministra grofa Mosce to izrabijo in zapro Fabricija v trdnjavo, kjer v znamenitem stolpu Farnese preživlja svoje dneve v senci vislic.

V tem času se rodi in raste v Frabriciju ljubezen do Klelije, hčerke guvernerja trdnjave, generala Fabia Contiža. Klelija sicer reši Fabricija s pomočjo njegove tete Gine, toda zaradi zaobljube se zaroči s tistim, ki ji ga izbere oče. V drugem delu vidimo revolucionaren upor ljudstva, ki vdre v ječo in umori parmskega vojvodo. Ko Fabricij zve, da se je Klelija poročila, se vrne in se ne upira, ko ga zopet ujamejo. Vendar ga teta ponovno reši. Sledi zadnji sestanek Fabricija in Klelije, nakar gre Fabricij v parmski samostan, Klelija pa v Bologno z možem.

Tako v filmu, v romanu pa se dejanje drugače razplete, dasi tudi naglo konča. Pa ne samo konec, tudi začetek filma je nekoliko preskop v primeri z romanom. Das film ni torej posebno posrečen ponetok romana in nas glede vsebine, predvsem drugi del razočara, nam v celoti v marsičem ponazarja ideale, ki jih je Stendhal vložil v svoje delo: občudovanje Napoleona, želja po pustolovčinah in velika ljubezen do prerajajoče se Italije. In kakor knjiga nam tudi film izredno živo predstavlja anahronistični parmski dvor, ves odet v sebične dvorne intrige. Med postavami tega okolja živo izstopajo parmski vojvoda, njegov poveljnik policije, grof Mosca in Sanseverina.

Izredno učinkujejo slike, ki prikazujejo Fabricijevo življenje v ječi in vso tajnstvenost, ki spremlja žalostno usodo jetnikov. Napeto si sledi dogodki, trepeteč za usodo glavnega junaka in sprostit se, ko flačeno ljudstvo odpre vrata ječe in reši žrtve samopanih tiranov.

Kakor knjiga prikaže tudi film vse Fabricijeve pustolovščine vedno prizanesljivo, poudarja pa predvsem njegovo globoko ljubezen do Klelije; kajti velika ljubezen je tudi eden izmed idealov, ki jih je veliki francoski pisatelj hotel proslaviti v svojem delu. Seveda nam film že zdaleč ni približal vseh globokoumnih moraliziranj, ki jih vsebuje roman, vendar bogata scenarija, spretna režija in odlični igralci filmu precej pripomorejo, da privablja zlasti prvi del, mnogo gledalcev.

Zanimivosti

Pred nekaj leti se je vrnila domov v Francijo ekspedicija, ki je na južnem tečaju raziskala precej ozemlja, na katerem človek še ni položil svoje noge. Takoj nato je objavil Journal Officiel naredbo, ki prepoveduje ubijanje belih medvedov na ozemlju, ki ga je raziskala ta francoska ekspedicija. Očitno so v Franciji pozabili, da žive beli medvedi samo na Severnem tečaju.

Rešitev problema

Rešitev problema priobčenega v prejšnji številki:
 BELI: Ka2, Tb2, c3 (3 figure).
 CRNI: Ka4, a5 (2 figure).
 Mat v 4 potezah.
 1. Ka2-b1 Ka4-a3
 2. Kb1-c2 Ka3-a4
 3. Tb2-b1 Ka4-a3
 4. Tbl-a1 mat
 ALI
 2. a5-a4
 3. Tb2-b4 Ka3-a2
 4. Tbl-a1 mat

film

Prizor iz jugoslovskega filma «Sofkan»

Filmska KRONIKA

Jugoslovska filmska podjetja «Zvezda film» je začelo snemati film po pravljicnih motivih «Cudodelni meč». Ekpa filma je obiskala in snemala prizore po najlepših predelih naše domovine: po Istri, pri Plitvičkih jezicah, po Sloveniji, na Durmitorju in drugod. Režiser filma in scenarist je Vojislav Nanovič, katerega pozna naša publika že iz filma «Nesmrtna mladost». Glavne vloge igrajo igralci beograjskega gledališča. Glasbo za film bo zložil skladatelj Krešimir Baranovič.

POTEK DESETEGA filmskega festivala v Benetkah

Po velikem uspehu, ki ga je doživel ameriški film «Zobčencev» v režiji Marka Robsona, so na festivalu predvajali ameriški film «Prvak». Ta film hoče dokazati, da zgolj surova sila ne zadostuje niti rokoborcu. M. Robson je režiral film v smislu ameriškega novega realizma; film je učinkovit, ne pomeni pa več kot dober obrtniški izdelek.

Velika Britanija se je po filmu «Modri zaliv» in «Scott Antarktik» predstavila s filmom «The elusive Pimpernel». Film je delo znanih režiserjev Mihaela Powella in Emerica Pressburgerja, ne presega pa njihovih prejšnjih filmov, kakor Rajska lestev, Crni narcis ali Rdeči čevljički.

Tudi francoski film Nebeški čarovnik ni doživel posebnega uspeha.

Država Izrael je poslala film «Ni izbire», ki je propagandno in zelo primitivno delo.

Po kratkem počitku so na festivalu igrali kanadski film «Človek in njegov greh». To je prvi kanadski dolgometražni film. Kanada je sicer bogata z dokumentarnimi in risanimi filmi, je pa zelo zaostala, kar se tiče umetniških filmov. Film je v vsakem pogledu tako slab, da so ljudje proti koncu predstave začeli žvižgati.

Izredno nestrpno pa je publika pričakovala avstrijski film Skrivnostna globina. Toda tudi Pabst, ki je na lanskem festivalu dosegel prvo nagrado za režijo svojega filma Proces, je letos razočaral. Kritiki so označili film kot priložnostno delo. Dejanje se neosnovano razreši in sploh kaže film kot da je Pabst izžubil stik s sodobnim življenjem kot da ne ve, kaj je socialna borba, obravnava svet, ki mu ni dorasel. In tudi satira se mu ni posrečila.

Naslednji Pabstovi filmi bodo

pokazali, če gre pri tem filmu samo za ponesrečen poskus ali pa za opešanje njegovih režiserskih zmognosti.

Naslednjega dne so igrali angleški film Zadnji Dolwynovi dnevi, ki je med vsemi angleškimi še najbolj ugajal. Sledil je italijanski film «Mlin na Podu», ki je doživel že velik uspeh v Locarni. Film je ponovno potrdil, da predstavlja najboljšje delo, kar jih je doslej ustvaril Lattuada.

Istovrstno so igrali znamenit francoski dokumentarni film «1848», katerega je francoska vlada v svoji deželi prepovedala. Cenzura mu je vendar odrezala stavek, ki spominja na obnovljene demokratične svobode po smrti Napoleona III, pravi: Toda zgodovina se ni končala, s čimer zastavlja vprašanje ob demokratični svobodi današnje Francije.

Kakor smo že pisali v naši zadnji številki je bil rezultat dvoboja Najdorf dr. Trifunović 6:6. Vse partije od tretjega kola naprej so se končale z remijem. Moči obeh igralcev so bile po partijah sodeč precej izenačene. V zadnjih partijah je imel dr. Trifunović iniciativa v svojih rokah, toda prednosti ni znal izkoristiti za zmago, ki bi tudi odločila ta dvoboj.

Prinašamo prvo partijo iz tega zanimivega dvoboja. Najdorf je igrar že skoraj dobil, pa je pogrešil. Trifunović je prišel kljub izgubljeni kvaliteti v silovit napad in v končnici efektno nadigral svojega slovitega nasprotnika.

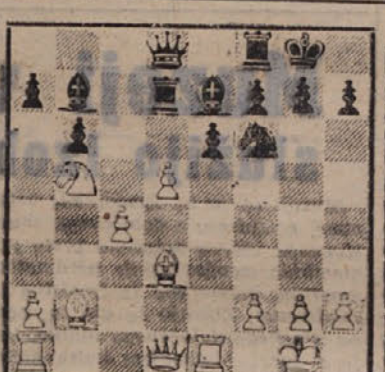
DAMSKI GAMBIT

Beli: Najdorf Crni: dr. Trifunović
 1. d2-d4 d7-d5
 2. c2-c4 e7-e6
 3. Sb1-c3 Sg8-f6
 4. Sg1-f3
 Najdorf je velik napadač, pa se izogiba ortodoksni igri damskega gambita pri katerem skoči lovec na g5. Ta igra pri točni obrambi vodi navadno do remija.
 4. Lf8-e7
 5. e2-c3
 Zaprti lovec na c1 bo dobil mesto na b2.
 5. 0-0

6. b2-b3 c7-c5
 Ta bočni udar ne bi bil mogoč, če bi imel beli lovca na g5. Borba se vodi za nadmoč v središču.
 7. Lf1-d3 e5-d4
 8. e3-d4 Sb8-c6
 9. 0-0 b7-b6
 Tudi črni mora skrbeti za razvoj svojega zaprtega lovca na e8.
 10. Lc1-b2 Sc6-b4
 11. Ld3-e2

Lovca se mora umakniti, ker je močnejši od skakača ter ga zato ne zamenja. Na tem polju mora kriti slabo polje e4.
 11. Lc8-b7 Ta8-c8
 12. Sf3-e5
 13. Tf1-e1
 Dobra šahista se pozna po tem, kako postavlja svoje stolpe. Tu bo stolp igral važno vlogo.
 13. Sb4-c6
 14. Le2-d3

Skakač in lovec sta se vrnila na svoja mesta. Pri ponovnem napadu bi se lovec zopet moral umakniti ter igrati drugače.
 14. d5-c4
 Po Sd4: dobi z Lh7+ in Dd4: figuro nazaj.
 15. Se5-c6: Tc8-c6;
 Naravnejša je poteza Lc6: Crni hoče pritisniti s Td6 na središnega kmeta d4. Ta manever pa Najdorf siljajno ovrže.
 16. b3-c4: Tc6-d6?
 17. Sc3-b5 Td6-d7
 18. d4-d5!
 To je začetek zapletenih kombinacij (diagram).

18. — e6-d5:
 Crni mora že dati kvaliteto, ker če igra n. pr. a7-a6, sledi za njega pogubonosno 19. d6! Ld6: 20. Sd6: Td6: 21. Lf6: g6: (na Df6: pade kvaliteta 22. Lh7+ Lh7: 23. Dd6: z dobljeno igro). 23. Lh7+ Kh7: 23. Dh5+ Kg7 24. Dg4+ Kh7 25. Te3 in mat v naslednji potezi. Ako pa igra v 19. potezi črni a6-b5: pa bi sledilo 20. de7: De7: 21. Lf6: af6: (Df6: 22. Lh7+ z Dd7): 22. Lh7+Kh7: 23. Dh5+ Kg7 24. Dg+ K poljubno in Te3 z matom. Na 19. potezo črnega Lb4 pa dobi beli silovit napad s 20. Te3. Prav tako bi beli igral tudi na vse ostale poteze.
 19. Ld3-f5 a7-a6
 20. Lf5-d7: Dd8-d7:
 21. Lb2-a3?
 Najdorf, ki je dosegel že dobljeno igro, je sedaj napravil napako. S to potezo je omogočil črnemu, da poveže slabega kmeta na d5 s kmetom b6. S tem si je Trifunović poječal središče in takoj prišel do odločnega napada. Pravilno je bilo Sa3!
 21. — Le7-c5!
 22. La3-c5: b6-c5:

Proslava - 50 letnice „Lipe“ v Bazovici

(Nadaljevanje s 5. strani)

teh krajev, zato da dajo proslavo bazoviškega zbora «Lipa» občepo krajinski pomen. Ta proslava v bila pomembna samo za Bazovico temveč za slovensko kulturo vse našega ozemlja in je s tem praznikom slovenske pesmi povedala, da je ta kultura občeslovenska in da živi slovenski narod tu in onstran meje in prek vseh meja povsod tam, kjer so Slovenci. Naša načela so ostala čista in jasna in so isto kot so bila prej. Kar želimo zase ne odrekamo drugim in kjer moremo ustvarjamo tudi drugim ugodne prilike za njihov popoln uspeh. In tudi to je povedala ta proslava: Slovesno smo hiteli v nedeljo v Bazovico, po vseh cestah in stezah so se stekali naši ljudje in ta kraj Vedrost je bila na obrazih vseh in praznično pričakovanje lepote. In lepota je ostala v srcih vseh. Jasna zavest o pravilnosti naših načel, lepota naše pesmi in globokoumnosti naših izročil, o pravičnosti in upravičenosti naših narodnostnih hotenj in prizadevanj je mogoče učinkovala na veliko množico.

Ubravnost petja, lepota napevov in besed naših prisrčnih pesmi in globoka zavest se bile bogata vebina te vzvišene priveditve. Od tu dalje gre pot naše kulture zopet navzgor. In zopet smo se znašli ob simbolu «Bazovica». Skoraj usodnostno je, da je slučaj tako nanesel, da smo se zopet prav v teh časih videli na Bazovici. Kar je pravično, zravno in pošteno mora rasti in trdna volja premaga vse ovire, to je nauk bazoviške proslave. Se je zborov in društev, povsod na tleh tržaškega ozemlja in se se bomo videli na kulturnih in drugih življenjskih manifestacijah.

Marijivim in zvestim Bazovičanom pa lahko samo čestitamo in jim želimo, da bi se v tem pravcu tudi v bodočnosti udeleževali. Bazovica naj ostane še vedno čuvarica simbola «Bazovica».

23. Sb5-c3 d5-d4
 24. Sc3-e2 Dd6-c6
 25. f2-f3 Sf6-g4
 Trifunović od sedaj naprej odlično napada. Skakač stremi na lepo polje e3. Naenkrat je položaj na slohovnici popolnoma spremenjen. Beli se nahaja v težki obrambi.
 26. Se2-g3 Sg4-e3
 27. Dd1-b3
 Boljše je Dd3, ker sedaj ne gre f5 zaradi 28. Te3: de3: 29. Sf5: dobro igro. Očitno hoče beli vedno igrati na zmago in začeti igro na odprti b liniji, pri tem pa zaide v izgubljeno končnico.
 27. — f7-f5!
 28. Tal-b1 Lb7-a8
 29. Db3-b6 Dc6-b6:
 30. Tbl-b6: Se3-c4:
 31. Tb6-a6: Sc4-e3
 32. Sg3-f1 f5-f4
 33. Te1-e1 c5-c4!
 To je odločilna poteza. Beli je popolnoma izgubljen.
 34. Sf1-e3: f4-e3:
 35. Ta6-d6
 Tudi na ostale poteze beli izgubljen. N. pr. Tc4: Tb8 36. Ke1 d4 37. Te1 Ld5 38. Td6 d2 39. Tal Lc4+ 40. Kf1 Tb2 in dobi. Ali 36. Tc1 d4 37. Te6 (Td6 slično kot v partiji) e2 38. Tal Ld5 39. Te3 Lc4 in dobi.
 35. — d4-d3
 36. Te1-c4 Tf8-b8!
 37. Tc4-c1 d3-d2
 38. Te1-d1
 Na Tal sledi Te8 z grožnjo Tc1+ e3-e2
 39. Td6-d2 c3-d1+
 40. Td2-d1: La6-c6
 41. Td1-d2 Tb8-a8
 In beli se vda, ker izgubi še kmeta na a2 z Le8 Kf8 in Lf7. Lepa zmaga mojstra dr. Trifunoviča.
 Ing. SIKOSEK BORIS

Izola - Sv. Jakob 1:1

V nedeljo smo imeli zanimivo tekmo v Izoli. Srečali sta se reprezentanci Izole in Sv. Jakoba. Kakor je znano je Izola izpadla pri zadnjem nogometnem turnirju za pokal lista "Friešte Sports", kar je tako odločil zreb ob neodločenem rezultatu s Kvarcem. Sedaj je Izola potrdila svojo visoko kvaliteto in pokazala, da bi se morda omenjeni turnir končal drugače, kot se v resnici je, če bi imela Izola pri izžrebanju malo več sreče.

Izola je v srečanju s Sv. Jakobom dosegla neodločen rezultat. Takoj v pričetku igre se je že skoraj zdelo, da bo moral Sv. Jakob knoliti. Vendar so to nevarnost rešili odlični igralci in stalen napad. V pričetku drugega polčasa je Sv. Jakob na igrišču prevladoval; pozneje je prevzela iniciativa v roke zopet Izola s svojimi lepimi napadi. Vendar se njeni napadalc pred golom niso mogli znajti in je stal rezultat, ki so ga še dosegli v prvem polčasu neizpremenjen.

Rezultat 1:1 je objektivni. Gola sta dala Paoli (Izola) v 20. min in Porporati (Sv. Jakob) v 21. min prvega polčasa.

Reka - Umag 3:2

V Umagu je v nedeljo gostovala nogometna reprezentanca Reke. Igrala je z domačim klubom, ki to nedeljo ni pokazal kakšne posebne igre. Reka je zasluženo zmagala z 3:1. Tekma ni bila posebno lepa. Zlasti jo je motil v drugem polčasu sodnik s svojimi nepravilnimi odločitvami, na vsak način pa je bila Reka dosti boljša v svojih lepo povezanih akcijah.

Rancing nastopil z Mladostjo

V nedeljo velik lahkoatletski trabaj v Beogradu. Nastopili tudi Reifi

Pariški Rancing je prišel v Jugoslavijo. V Zagrebu je v nedeljo prvič nastopil. Dosegli so naslednje rezultate: 110 m zapreke: 1. Brisson (R) 15,4, 2. Trayer (R) 15,6, 3. Sep (M) 16,2, 4. Marčelja (M) 17,2; skok v višino: 1. Sillon (R) 1,80, 2. Zerkov (M) 1,80, 3. Keršlag (M) 1,75, 4. Waseur (R) 1,70; met kroglice: 1. D'Aleksandri 13,26, 2. Margot (R) 13,17, 3. Galin (M) 12,87, 4. Marčelja (M) 12,34; 100 m: 1. Porthaul (R) 10,9, 2. Vincijanović (M) 11,2, 3. Relja (M) 11,3, 4. Dupoux (R) 11,5; izven konkurence Linglois (R) 11,7; 400 m: 1. Gay (R) 50,04, 2. Rion 50,05, 3. Relja (M), 50,07 (izenačen hrvatski rekord), 4. Kraljević (M) 50,9 izven konkurence Dupoux (R) 49,9; skok v daljino: 1. Urbić (M) 7,03, 2. Vincijanović (M) 6,37, 3. Epali (R) 6,60, 4. Attal 6,42; 1500 m: 1. Klein (R) 3:56,1, 2. Roger (R) 4:01,2, 3. Sušteršič (M) 4:07,0, 4. Košuta (M); izven konkurence Ceraj (Partizan 3:56,2, Miloun (R) 3:57,0; 4000 m: 1. Rancing I 43,2, 2. Mladost 44,2, 3. Rancing II 45,7.

V Jugoslaviji prispe v kratkem tudi belgijski klub "Union Saint Gilloise" in z njim tudi svetovni prvak v teku na 3.000 m Gaston Reiff. Rancing in Union Saint Gilloise ter najboljši jugoslovanski lahkoatletki bodo nastopili v nedeljo v Beogradu.

Heino se še ni postaral. Ravno narobe. V Karnu, kjer je bil tofinsko prvenstvo v lahki atletiki je poizkušal porušiti Zatopkov svetovni rekord na 10.000 m. Poljzku pa je propadel. Heino je tekel asamom 29:35,8 min, medtem ko znaša Zatopkov rekord 29:20,2. Čas 29:35,8 min je za štiri sekunde boljši od prejšnjega Heinovega rekorda. Vseeno pa je še vedno tretji najboljši čas v zgodovini teka na 10 km. Heino je startal zelo hitro in je tekel prvih 5 km 14,38 min. Aleks Jany, Walery in Jeanette Jany - priznani svetovni rekorderji v plavanju bodo od 10. do 30. septembra gostovali v Jugoslaviji. Sodelovali bodo tudi na moštvenem prvenstvu države.

Kupon št. 120

za nagradno tekmovanje Ljudskega tednika

Odgovorni urednik KAVS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS-a Tržaški tiskarski zavod v Trstu, ulica Montecchi 4

Rokopis se ne vračajo

S porazom Izraela 6:0

se je Jugoslavija neuradno plasirala v drugo kolo izločilnih tekem za svetovne nogometne prvenstvo

Pred 30.000 gledalci je jugoslovanska državna reprezentanca v nedeljo premagala Izrael s 6:0. Izrael je nastopil z mladimi igralci, ki so komaj srekli vojno sukno (razen dveh). Ze po tem vidimo, da nogomet v Izraelu ni mogel doseči višine, ker ga je evirala pravkar končana vojna. Vendar pa je tam nogomet najbolj popularen sport. Izraelski nogometaši so imeli doslej še zelo malo mednarodnih srečanj. Premagali so MTK iz Budimpešte leta 1947; reprezentanca Amerike jih je premagala lansko leto s 3:1, letos pa so s 3:1 odločili tekmo s Ciprom v svojo korist.

Za Jugoslavijo so nastopili: Sošarić, Petrović, Stanković, Jakovetić, Jovanović, Čajkovski II, Senčar, Mitlić, Bobek, Pajević, Čajkovski II. Za Izrael pa: Hodorov, Schnafor, Wels, Ellifuch, Schweizer, Gambaš II, Mirmovitsch; Osiczek, Litwak, Al Malia in Weinberger. Sodil je Italijan Galeati.

Jugoslovanska nogometna reprezentanca ni imela težkega dela. Pokazala je lepo in učinkovito igro. Najboljši je bil napad in v njem mladi in nadarjeni Pajević. V drugem polčasu so jugoslovanski igralci precej popustili, igra je postajala težerna in žoga je prehajala v nekoristnih dvobojih od igralca do igralca. V tem času so poslali gostje nekaj strelov na gol, ki so pa postale plen odlično razpoložena vratarja Sošarića.

V torek v Kopru etapa

kolesarske tekme okrog Hrvatske in Slovenije

V nedeljo se bo pričela mednarodna kolesarska tekma okrog Hrvatske in Slovenije. Na njej bo sodelovalo poleg najboljših jugoslovanskih dirkačev tudi 40 inozemcev. Največ bo Avstrijev. Avstrijska ekipa bo sestavljena takole: Richard Menapace, Franz Deutsch, Rudolf Lauscha, Hans Hoefner, Alfred Sitzwohl, Sebastian Hukowetz, Herman Kosulic. Kot poedinci pa bodo nastopili Paul Fueloep, Robert Schlosser, Karl Stephan in Fritz Barton. Med Avstrijci je najbolj znan Richard Menapace, zmagovalec letošnje etapne dirke okrog Avstrije, drugoplasirani na etapni dirki okrog Madžarske in prvak Avstrije na cesti za leto 1949.

Pod vodstvom Marcela Babinota, ki je še pred nedavnim treniral jugoslovanske kolesarje, bo prišla francoska ekipa, ki bo bodo sestavljali: Rene Rouffeteau, Jacques Prevotat, Marcel Danguillaume, Claude Porthault, Robert Lacour, Jean Cotudal, Michel Bonney. V tej ekipi po odlični kolesarji; najboljši med njimi je Marcel

Svetovno nogometno prvenstvo je bilo doslej odigrano samo trikrat. Prvo prvenstvo je bilo leta 1930 v Montevideu. Jugoslavija je takrat zasedla tretje mesto. Prvenstvo je zasedel Urugvaj, ki je v polfinalu premagal Jugoslavijo s 6:1.

Drugo svetovno nogometno prvenstvo je bilo leta 1934 v Italiji. Jugoslavija je izpadla že v predtekmovalju, ker je igrala 2:2 s Svico in izgubila z Romunijo 1:2. Prvenstvo si je takrat osvojila Italija.

Tretje prvenstvo je bilo leta 1938 v Franciji. Tudi takrat je Jugoslavija izpadla že v predtekmovalju. V Varšavi je izgubila z 0:4, v Beogradu pa zmagala nad Poljsko z 1:0. Prvenstvo si je Italija osvojila že drugič. Finalne tekme za četrto svetovno prvenstvo bodo leta 1950 v Rio de Janeiro. Tam bodo tekmovali predstavniki 16 držav, med njimi tudi Italija, kot bivši prvak in Brazilija kot država - gostiteljica, ki hosta priših v finale brez predtekm. Ostale države pa bodo zmagovalke predtekmovalj.

Jugoslavija je v skupini z Izraelom in Francijo. Z dvema zmagama nad Izraelom, od katerih je eno zdesolega, se bo srečala s Francijo. Če premaga tudi Francijo, bo šla na prvenstvo v Brazilijo.

Jugoslovanska državna reprezentanca je letos odigrala samo eno tekmo v inozemstvu. Premagala je Norveško v Oslu s 3:1.

Do odmora so Jugoslovani zabili še dva gola. Nato je padel peti v 19. minuti drugega polčasa po odlični kombinaciji Čajkovski II, Bobek, Mitlić in Čajkovski I. Jugoslovani so popolnoma prevladovali na terenu, toda mnogi udarci napada so šli v prazno. Izraelce je rešil še večjega poraza njihov vratar Hodorov z uspešnimi akcijami. V 38. minuti je padel zadnji gol.

Gole v tej tekmi so dali: Pajević 3, Senčar 1, Čajkovski II 1 in Bobek 1. Povratno srečanje bo 25. septembra v Tel Avivu. S to zmago se je Jugoslavija že prav za prav plasirala v drugo kolo svetovnega prvenstva za tekmo proti reprezentanci Francije.

Danguillaume.

Od italijanskih vozačev bodo nastopili: Mario Berengani, Pietro Ferrari, Giovanni Meazza, Lorenzo Grossi, Domenico Zaccotti, Emo Giovamoli in Domenico Massa.

V tržaški ekipi bodo: Sellier, Fontanot, Grijo, Rinaldi, Cok, Mosetti, Coretti, Javornik, Zerial, Turito in Zollija.

Danska je pripravila Nielsen in Rietha.

Prva etapa bo vodila iz Zagreba (odhod v nedeljo ob 9. uri) do Crikvenice (179 km.). Druga bo vodila iz Crikvenice do Pulja in bo dolga 146 km. V tretji etapi bodo koledarji prišli v cono B našega ozemlja. Cilj bo v Kopru ob 16.30, v torek 30. avgusta. V Kopru bodo koledarji en dan počivali. Nato bo naslednji dan koledarska karavana nadaljevala svoje pot po 226 km. dolgi cesti do Bleda mimo Nove Gorice. Peta etapa bo dolga samo 56 km in bo vodila po dobri cesti v Ljubljano. Naslednji dve etapi bosta: Ljubljana - Maribor 137 km in Maribor - Zagreb 143 m.

Na mednarodnem plavalnem tekmovanju v Los Angelesu so nastopili japonski plavalci. Na tekmovanju je presenetil celotno športno svetovno pavnost Japonec Hirokoši Furuhaši, ki je postavil kar tri nove svetovne rekorde. je plaval 18:19,6 min. in porušil rekord, ki ga je dosegel leta 1938 Japonec Amano s plaval v 9:35,8. Progo 800 m je preplaval v 9:35,5 min. in postavil tudi v tej disciplini svetovni rekord, ki ga je imel preje Američan Smith s časom 9:50,9 min. Progo na 400 m je preplaval s časom 4:33,0 in tako zrušil stari rekord Janyja iz leta 1947 (4:35,2 min.). Furuhaši je izjavil o svojem novem načinu plavanja, da on zamahne samo štirikrat z nogami ob vsakem zamahu roke in ne šestkrat, kakor je to bilo sedaj v navadi. Nadalje je dejal, da je prišel do spoznanja, da mu od teh štirih zamahov samo eden pomaga naprej, dočim ostali trije le pomagajo vleči telo in nudijo vodi le malo odpora.

36. podzemlje, kakor so ga imenovali stari Grki, 38. površinska mera, 39. sorodnik, 40. staro ime za Pirenejski polotok, 42. špranja, odprtina, 43. del glave, 45. priprava, 46. prostor za odpadke, 47. sorodnice, 48. južno sadje, 49. kajti (srbhv. i-). 50. veznik, 51. kovina.

Navpično: 1. uradni odvzem, 2. oster, javen nastop proti komu, 3. žensko ime, 4. ključ, serpentina, 5. pivski vzklík, 6. arterijska enota, 7. obviti, prisiliti, 8. okrasna sličica, 9. hoditi, 10. kras, ponos, 11. orivlačne, zanimive, 12. del voza, 13. vabljivost, skrivnostna sista, 17. pokrajina z Zadnji Indiji, 22. nena doma, 24. pristanišče na Jadranu, 25. otočje v Indijskem oceanu, 27. zopr, odbijajoč, 29. vzklíkati, vpiti, 30. majhna skupina, ki skupno nekaj dela, 33. plešati, 35. nobeden, 37. del živalskega telesa, 41. pripadnik evropskega naroda, 42. glas trganja, 43. rastlinski škodljivci, 44. enota skandinavskega denarja.

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

Rešitve

Vodovavno: 1. Zupančič - ve., 2. Ina - rez - Krn, 3. ta - kap - prag, 4. pav - alina, 5. vol - Blaž, 6. sir - sren - mi, 7. os - hloed, 8. gram - ded., 9. korak - bedak, 10. Adam - koleno, 11. nad - Miramar.

Navpično: A. žito - Solkan, B. Una - Vis - oda, C. pa - por - grad, C. kal - hram, D. nray - slak, E. čep - brom - ki, F. iz - sled - bor, G. plan - Dela, H. križ - sedem, I. vran - Medana, Engadin kor.

ZA BISTRE GLAVE

KRIZANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14						15						
16						17				18		
19					20				21	22		
23				24				25	26			27
28			29									
34			30				31			32		33
						35		36	37			38
42												
46					43	44		45				
48										47		
					49				50			51

Vodovavno: 1. mesto v Jugoslaviji, 7. rimski pesnik, 11. sila, jakost, 14. celina, 15. pokrajina v Mali Aziji, 16. zastopnik, 18. podredni veznik, 19. tuje žensko ime, 20. mitološki praded Rimljanov,

KVADRAT

Vodovavno in navpično: 1. kraj na Krasu, 2. glasbena drama, 3. moško ime, 4. značilen okus, 5. naslov črtice iz Cankarjeve knjige «Vinjeta».

V 65 letih

napredek za eno sekundo

Na startu je šest tekačev. Pripravljeni so, njihov pogled je usmerjen k cilju; s prsti rok se komaj dotikajo zemlje. V obeh jim vidi silno koncentracijo in tudi odločnost. Napetih mišic čakajo na strel, da bodo kot puščice iz napetega loka stekli k cilju. Takrat, ko bodo tekli, bodo vsi gledalci na nogah. «Navijanje bo le malo koristilo. Ko bodo gledalci samo došli do deset, bodo prsatekačev že pretrgala vrvice na cilju. Kdo je bil prvi in kakšen čas je imel, so uprašanja, na katero bi gledalci radi imeli takoj odgovor. Kratak tek, ki je povzročil med gledalci toliko razburjenja, od tekmovalcev pa zahteval dolgih priprav, kar največ volje in moči, je končan.

Zgodovinski razvoj teka na 100 m je izredno zanimiv. IAAF (Mednarodna amaterska atletska zveza) je pričela beležiti rekorde na tej progi šele leta 1912, vendar pa so bili zabeleženi najboljši časi že davno prej.

Leta 1884 je Amerikanec Potter tekel na 100 m 11,2 sekunde, kar je bil za tednjo dobo izreden rezultat.

Deset let pozneje je Francoz Peuz bil prvi človek na svetu, ki je pretekel 100 m pod 11 sekundami. Tekel je 10,8 sekund.

Leta 1906 je Sved Lindberg postavil nov svetovni rekord. Tekel je 10,6 sek. Šele pet let pozneje je Nemec Rei postavil isti čas.

Največji napredek so dosegli na tej progi šele po prvi svetovni vojni, ko se je pojavil eden največjih sprinterskih talentov, Amerikanec Padoc. Rekord Lindberga je popravil za 2 desetinki na 10,4. Kanadeec Williams je leta 1930 ta rekord popravil z znamenito 10,3 sek. Pozneje je veliko kratkoprogashev izenačilo ta rezultat, toda nihče ga pa ni tudi popravil.

20. junija 1936 je na nekem tekmovanju v Chicagu ameriški črnc Owens zrušil dosedanj svetovni rekord. Takrat je dosegel rezultat 10,2 sek. Pozneje je ta rekord izenačil Američan Lewis leta 1941 in leta 1948 Lubich z Paname. Toda Owens otega rekorda po 13 letih ni mogel še prekositi.

Tako je svetovni rekord na 100 metrov v 65 letih napredoval samo za eno sekundo. Če pomislimo, da vsaka desetinka sekunde pomeni en meter razdalje, da so potrebni ogromni napori in vztrajnost, da se zboljša rezultat že za tako majhno časovno enoto, lahko trdimo, da pomeni tudi ena sama sekunda velik napredek. Sekunda pomeni namreč toliko, da bi rekorder iz leta 1884 postal za Owensom kar za deset metrov in to samo pri razdalji sto metrov.

Zaslužni mož

«...In jaz pravim, da je mož zaslužen, saj je branil italijanstvo Trsta.»

"Vsi bodo izgnani"

«Giornale di Trieste» z dne 17. t. m. je opremil nek članček s tem-le debelim naslovom: «Groznje v coni B. Vsi Italijani bodo izgnani». Prva naša misel je bila: Kje pa je pobral to gorostasno-vest? Ali se bo kdo čudil, da smo hiteli brati članek, da vzemo, za kaj gre. In kaj smo brali?

Na zborovanju koprškega o-krajnega ljudskega odbora je nek zborovalec iznesel predlog, naj se postopoma izženejo iz cone B vsi tisti italijanski državljani, ki so prišli iz jugoslovanskega področja ter so optirali za Italijo so torej odklonili jugoslovansko državljanstvo. Torej: V Koprso razpravljali o tem, da bi ukrenili nič več in nič manj nego to, kar delajo v Trstu že zdavnaj, namreč, da tiste, ki so se izrekli za italijansko državljanstvo, pošiljajo v Italijo. Ali bi mogoče znal povedati «Giornale» kak drug kraj, kamor bi se lahko poslali? In ali je «Giornale» mogoče znano, da se italijanski optanti v coni B svobodno kretajo, med tem ko jih v Trstu nekateri bratci v imenu «madrepatrie» trpajo v nedostojnem in nezdravem silosu? Sicer pa se dozdeva, da je nedostojnost v najnovejšem času posebna tržaška čednost. Kajti nasloviti tako vsakdanjo in samo po sebi razumevno novico

s takim zahrbtnim naslovom, je in ostane nedostojno.

V pravljici je živel krojaček, ki je nekoč ubil sedem muh na en mah ter šel nato po svetu z velikim napisom: Sedem na en mah. Ljudje so mislili, da je poldr sedem vojščakov na en mah in krojaček je postal slaven junak. Tako je v kraljestvu pravljic. V današnji realnosti pa bo ostal «Giornale» boren, pomilovanja vreden — krojaček.

Ameriški humor

Američanom ni mogoče odrekat humorja. Pravi humorist se najraje norčuje iz samega sebe. Nek Američan mi je to-le pripovedoval:

— Znana ti je častivredna ameriška navada linčanja. Najbolj spoštujejo to navado v državi Arizona. Gre kakor namazano. Eden, dva, tri, in že visiš na drevesu. Nek tujec je v Arizoni prisostvoval takemu podjetju in se obrnil na domačina:

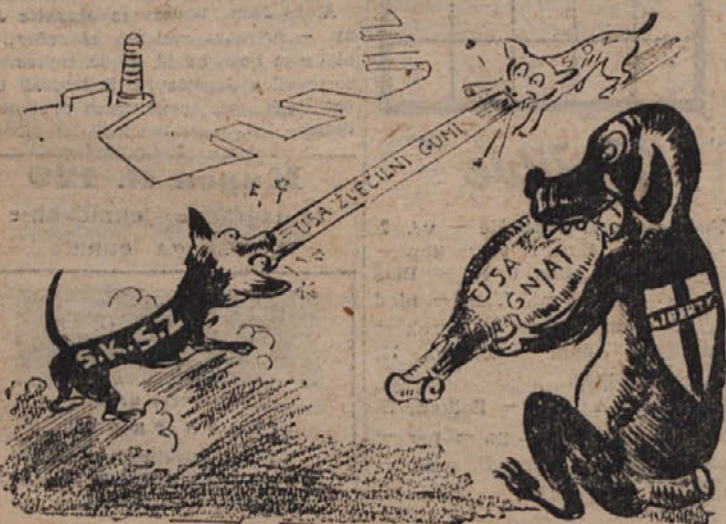
«Povejte mi vendar: Kadar linčate kakega človeka tako naglo, se ne bojite, da pograbit kakega nedolžnega?»

«O ne» — je dejal domačin — «lahko obesite kogar koli iz tega mesta; ne boste pogrešili».

Američan je dodal:

— Znano je tudi, da je humor vesela stran — resnice.

Borba za žvečilni gumi

V taboru slovenske reakcije se pripravijo.

KRONIKA NINETA ČUKA

Zerške so ženske. Prej bi obe Pepa in Juca naenkrat klepetali, zdaj sta pa obe pobrali šila in kopita in šli na dopust. Pustimo ju torej, da si do prihodnjega tedna odpočijeta jezike in nabereta novih energij. Da pa ne boste prikrajšani za tuje in domače čenče. Vam postreže naš znanec Nino Cuk s svojo veselo kroniko.

V Stracsburgu vsa gospoda se je zbrala na posvet. Churchill tja še Svabe vabi, marsikdo za to ni vnet.

Vsak na svoje rad bi vlekel, striček Sam pa se smehlja: kar igrate se svobodo, kar jaz plačam, to velja!

Prav gotovo ste spoznali, da zlato ni kar tako. Toda kaj mi vse bogastvo, če v denar ne gre blago!

Druge pita, sam trepeče, da ves trud ne bo zaman kriza mu uná vrata trka; tak je danes striček Sam.

Na vse kriplje zdaj se trudi, da bi vse podse dobil, ko pa ura bo odbila mislim da bo vse zgubil.

Je nevaren vsak napredek zarohnel je striček Sam da mu ustreže, vsak napredek papež je preklel on dan.

V tem znamenju demokristi zmagali so v Nemčiji, veselijo se nacisti vidijo že lepše dni.

Trumanu pa sive lase, bogme, dela Daljni vzhod na namig iz Washingtona je Quirino šel na pot.

Cankajšek pa uboga reva se zatekel je v Kanton, ljudska vojska mu podkuri, vsak dan bližji je polom.

Petrolej je tekočina dragocena kot zlato. Zavadnjega imperialisti živi se med sabo žro.

V Siriji je zasmrdelo, je po sred; petrolej. Dva ministra so ubili borba gre pa kar naprej.

V Grčiji pa monarhisti ne spoštujejo več mej, če pa že igraš se z ognjem, da ne spečeš se poglej.

Kominform pa svojo goni, Grki naj se kar bore, mar nam je za vašo borbo, da le laž po svetu gre.

In zato je tudi v Pešti zarohnel gospod Madžar: na mladinskem festivalu: Jugostavije nikar!

Po vsem svetu Ceh trguje, dober mu je vsak cigán. Svetle dolarje preštevá, vendar, glejte, ni prodan.

V Trstu se je zganil Airey, spet postal je literat. Trigule Lie pa spet bo moral isto staro zgodbo brat.

Da še večja bo svoboda, rod četinov se množi sedem tisoč je uradnih neuradnih kot smeti.

Je umrl Lavoratore prišla k nam je Unita: kdor je mislil da bo boljša zmotil se je prav do šna.

Pogovor pod libanonskimi cedrami

Tukaj lahko čitate sceno «Mohamed na Libanonu». Spoznali boste, kaj so se pod tisočletnimi libanonskimi cedrami pogovarjali Mohamed, njegova žena Fatima in pobožen arabski derviš, ki ga je zaradi njegove velike svetosti doletela redka čast, da vzdržuje zveze med velikim prerokom in umrljivim svetom.

Mohamed: Fatima, žena, prinesi mi dateljev!

Fatima: Tukaj so, gospod moj! Kako lep dan nam je naklonil Alah danes.

Mohamed: O ti zlati libanonski zrak, ki ga ozvečuje opojni vonj tisočletnih cedar. Večna slava bodi Alahu. Skoraj se mi ne toži več po gori Araratu, kjer sem prebil 120 let...

Fatima: ...in odkoder naju je pregnal smrad po petroleju, ki je prihajal s perzijskih gričev

in iz pušcav ob Tigrisu.

Mohamed: Ali more biti sploh kaj hujšega kot smrad po petroleju, ki so ga pripeljali k nam krščanski neverniki, s sivimi cilindri; monokli in pipicami in z govoričo, ki spominja na lajanje psov. Pasji sinovi! Zasmradili so mi moje tisočletno bivališče Ararat, da sem moral zbežati sem na Libanon. Edino moj prijatelj Zaratustra, ki je velik filozof in potrpežljiv človek, je ostal tam.

Derviš: Velika nesreča, veliki, edini prerok!

Mohamed: Nesreča? Kaj vendar? Alah nas je naučil potrpežljivo prenašati vse nesreče.

Derviš: Nesreča ne toliko za nas kot zate, o veliki in edini prerok. Prav tukaj, preko Libanona, mislijo zgraditi cevovod in po njem se bo pretakal petrolej iz Mosula do Bejruta. Smrad se bo razširil, veliki in edini prerok, še dehteče libanonske cedre bodo zaudarjale po petroleju.

Mohamed: O gorje! Z Ararata sem pobegnil pred smradom, zdaj mi pa še na Libanonu ne pustijo čistega zraka! Kdo bo delal ta smradovod?

Derviš: Neverniki, Džavri — Amerikanci, veliki in edini prerok.

Mohamed: Kako Amerikanci? Mar niso tukaj gospodovali Angleži Džavri, tisti v kratkih hlačah in brez brade, kot da ne bi bili možje? Od kdaj so vendar tukaj tisti, ki v ustih nimajo pipe, temveč gumi?

Derviš: Nekaj mesecev bo tega, kar so začeli ukazovati džavri z gumijem v ustih in z velikimi avtomobili, ki plašijo kamele. Postavili so na vlado ljudi, ki so jim napolnili žepo in pregnali ljudi, ki so jim dajali bakšišni s pipami v ustih.

Mohamed: Poslušaj, se mar ne bi dalo kaj ukreniti? Kam naj se zatečem na stara leta, če mi ti pasji sinovi zasmradijo zrak?

Derviš: Morda bi se dalo govoriti s tistimi s pipami, veliki in edini prerok!

Mohamed: Ali, hadži ali — pojdi, teči in govori s tistimi, ki imajo pipe. Reci jim: Mohamed vas prosi, edini prerok velikega Alaha, prosí vas in vas zaklinja pri Alahovi bradi: dajte še več denarja vašim ljudem, več kol ga dajo oni z gumijem, pa naj preženejo one ljudi, preženejo, zaprejo ali ubijejo, kar koli, samo da cevovoda ne bo in bo zrak na Libanonu ostal čist. Alah vas bo poplačal, jim reci, in tudi to vam bo oprostil, da jeste svinjsko meso in pijete vino! Tako jim reci, Ali, in Alah bo tudi tebi poplačal!

Derviš: Eden je Bog in Mohamed med in njegov prerok. Zgodilo se bo, veliki; in edini prerok!

ooo

In tako se je zgodilo. Koliko časa pa bo Mohamed še užival sveži libanonski zrak, ne vemo

Na mizi in - pod mizo

Neki komunist iz Milana je moral po opravih v Trst. Seveda si je tudi v Trstu kupil svoj priljubljeni list «Unità». Prebral je splošne vesti in bil zadovoljen. A ker je imel dovolj časa, se je posvetil še kroniki iz tržaškega ozemlja, ki se sicer tiska v Milanu, a piše v Trstu. Pišejo jo pa ravno tisti modrijani, ki so tako mojstrsko pognali «Lavoratore» k vragu. Milanež je bral in začel zijati. Tako pisanje naj bo na starodavni, častiljivi liniji lista «Unità» Saj vendar prekaša najbolj «italianissimo» tisk Italije!

Milanež je list spravil in ko se je vrnil v Milan, je šel poln zgrajbnja v uredništvo «Unità» ter jim ogorčeno predložil način pisanja tako imenovane tržaške kronike.

«Potolaži se, tovariš», so mu dejali, «ti si podoben tistemu, ki sedi pri mizi, a po nepotrebnem pogleda pod mizo. Pod našo mizo leži kuža, ki se ne more odličiti, da bi enkrat pustil staro kost, na kateri gloje že toliko leta,

Ha, ha, ha...

«SOČA» — komunističen list

V uvodniku poslednjega «Sočee» od 13. t. m. je ta list jano odkril svojo komunistično opredelitev in s tem pokazal, da smo imeli prav, če smo ga uvrstili med prepovedane liste.

Kdon bere «Sočee», smejno greli. Če in kdaj kdo, ki hoji k sv. maži in k zakramentom, pa bere «Sočee», ali pri njej celo sodeluje, je na našo počtu poti in zapada dotičnan sv. oltarja, o katerih smo govorili v prejšnjih naših številkih.

Duhovniška vest

Gošiško šolnico je zapustil vikar Tarcisio Nardin, ki ja...

Ta «vica» so skuhal v uredništvu «Katoliškega glasa». Vsekakor pri znanja vredna sposobnost.

Novi Mojzes

